

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Eliška Říhová

Regulace tabákových výrobků

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Svoboda, Ph.D.

Katedra: Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. září 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 214 938 znaků včetně mezer.

Eliška Říhová

V Praze dne 2. září 2020

P o d ě k o v á n í

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce JUDr. Petrovi Svobodovi, Ph.D. za doporučení a čas, které mi věnoval, a současně za možnost psát diplomovou práci pod jeho vedením. Současně bych ráda poděkovala Mgr. Kateřině Štechové, LL.M., Ph.D. za cenné rady, konzultace a podnětné připomínky ze své praxe při tvorbě mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat přátelům, rodině a kolegům za podporu a pomoc při psaní této práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1. METODOLOGIE & EXISTUJÍCÍ ZDROJE.....	8
1.1. Metodologie.....	8
1.2. Existující zdroje	11
1.2.1 Literatura	11
1.2.2 Mezinárodní úprava.....	11
1.2.3 Unijní úprava.....	11
1.2.4 Národní úprava	12
1.2.5 Judikatura	12
2. HISTORICKÝ VÝVOJ & PLATNÉ PRÁVO – MEZINÁRODNÍ A UNIJNÍ REGULACE.....	13
2.1. Mezinárodní a unijní historický vývoj.....	13
2.1.1. Mezinárodní úprava.....	13
2.1.2. Unijní úprava	13
2.2. Platné mezinárodní a unijní právo.....	17
2.2.1. Mezinárodní úprava.....	17
2.2.2. Unijní úprava.....	19
3. PRODUKTOVÁ REGULACE	31
3.1. Historický vývoj	31
3.2. Platné právo.....	36
4. REGULACE REKLAMY	48
4.1. Historický vývoj	48
4.2. Platné právo.....	50
5. REGULACE OCHRANY ZDRAVÍ.....	58
5.1. Historický vývoj	58

5.2. Platné právo	60
6. SPOTŘEBNÍ DANĚ	69
6.1. Historický vývoj	69
6.2. Platní právo	73
6.2.1 Daň z tabákových výrobků	74
6.2.2 Daň ze zahříváných tabákových výrobků	79
6.2.3 Daň ze surového tabáku	81
SHRNUTÍ.....	83
ZÁVĚR.....	89
PŘÍLOHY	92
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	117
SEZNAM PŘÍLOH	121
SEZNAM POUŽÍVANÝCH ZKRATEK	124

ÚVOD

„Když teď všude čtu tolik špatného o kouření, tak uvažuji, že přestanu číst.“

Winston Churchill

Kouření, stejně jako používání tabákových výrobků, je v posledních letech velice diskutovaným tématem. Široká veřejnost je stále více informována o negativních dopadech kouření, a to jak na vlastní zdraví, tak na zdraví pasivních kuřáků. Na negativní stránky kouření reaguje v posledních letech i legislativa, která se snaží, aby se trend kouření a používání tabákových výrobků co nejvíce omezil. Stejně tak usiluje o to, aby k tabákovým výrobkům neměli přístup mladiství a nebyly pro mladou generaci a nekuřáky atraktivní. Na zpřísnující se legislativu reagovaly i tabákové společnosti, které jednak respektují účel zákona, a současně se snaží být za účelem udržitelnosti svého podnikání a zvládnání veřejného mínění ve svém obchodním jednání zodpovědní. Z tohoto důvodu některé vydávají nad rámec zákona interní předpisy, kterými se musí řídit jak sami zaměstnanci, tak obchodní partneři s těmito společnostmi spolupracující. Vzhledem k negativnímu vnímání kouření a používání tabákových výrobků se tabákové společnosti snaží také přicházet s alternativami pro kuřáky, které mohou být považovány za potenciálně méně škodlivé. Těmto novým produktům, nazývaným například produkty nové generace, se snaží legislativa postupně přizpůsobit a regulovat je. V současné době však zdaleka není legislativa regulující produkty nové generace, na rozdíl od legislativy upravující tabákové výrobky, dostatečná.

Dosud největší změny do současné legislativy regulující tabákové výrobky přinesla transpozice Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků, veřejnosti známá pod názvem TPD 2. Již před transpozicí dané směrnice platily na našem území předpisy regulující tabákové výrobky, které však nebyly tak restriktivní. Dále je v našem právním řádu upravena regulace reklamy, která má snížit atraktivnost tabákových výrobků pro nezletilé a omezit způsob a místa jejich propagace pouze na povolená místa prodeje. Mimo produktovou regulaci a regulaci reklamy je v našem právním řádu rovněž explicitně upraveno, na jakých místech je zakázáno kouřit a prodávat tabákové výrobky, a to v zákoně o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Tato změna legislativy se dotkla zejména provozovatelů stravovacích zařízení. Naopak transpozice výše zmíněné směrnice měla největší vliv na výrobce tabákových výrobků. Součástí regulace tabákových

výrobků, která vedle výběru nemalých daní, ovlivňuje i cenotvorbu, cykly prodeje či dotváří vzhled výrobku, je regulace spotřební daně z tabákových výrobků.

Předložená práce je systematicky rozdělena na šest hlavních částí obsahujících několik podkapitol. V první části je popsána metodologie práce a nastíněny existující zdroje. Druhá část analyzuje historický vývoj mezinárodní a unijní úpravy a následně je pozornost věnována platné mezinárodní a unijní úpravě.

Následující kapitoly analyzují konkrétní právní předpisy regulující různé aspekty „*životního cyklu*“ tabákových výrobků. Vzhledem k poměrně velké roztržitosti právní úpravy je nezbytné zmapovat mnoho oblastí regulující tabákové výrobky. V předložené práci je upravena nejprve produktová regulace, následně regulace reklamy, ochrana zdraví před škodlivými účinky návykových látek a v poslední kapitole je detailně popsána spotřební daň z tabákových výrobků. Na začátku každé kapitoly je pozornost věnována krátkému historickému vývoji, zejména právním předpisům bezprostředně předcházejícím současné úpravě. Analýza odborné literatury a právních předpisů je rovněž pro dokreslení komplexnosti materie doplněna o praktické příklady, na kterých jsou povinnosti vycházející z právních předpisů demonstrovány, či které ukazují výkladové potíže u některých ustanovení.

Cílem práce je analýza jednotlivých právních předpisů regulujících tabákové výrobky, a to tak, aby práce vytvořila komplexní přehled hmotného práva upravující nakládání s tabákovými výrobky. Současně jsou na základě analýzy platné právní úpravy nastíněny problémy a nedostatky, které tato současná právní úprava přináší.

1. METODOLOGIE & EXISTUJÍCÍ ZDROJE

1.1. Metodologie

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza jednotlivých právních předpisů regulujících tabákové výrobky, a to tak, aby práce vytvořila ucelený přehled hmotného práva upravujícího nakládání s tabákovými výrobky. Práce se nebude zabývat procesním právem ani přestupky a sankcemi, které je možné za přestupky uložit. Z tohoto důvodu je nezbytné věnovat se v první části práce především rešerši odborné literatury a právních předpisů. Aby bylo možné pochopit současnou úpravu regulace tabákových výrobků, je třeba se zaměřit i na její historický vývoj, stejně tak na návrhy změn platné legislativy. Současným trendem je stále se zpřísňující legislativa, která se snaží upozornit na škodlivost tabákových výrobků a eliminovat atraktivnost tabákových výrobků, zejména pro nekuřáky a mladistvé.

Předložená práce se bude primárně zabývat tabákovými výrobky, nikoli tedy všemi výrobky obsahujícími nikotin, a to z pohledu všech oblastí, které tabákové výrobky regulují. Je třeba se zaměřit nejen na národní legislativu, ale současně i na evropskou a mezinárodní, které výrazně ovlivňují národní předpisy.

Za tabákový výrobek se považuje takový výrobek, který může být užíván a obsahuje neupravený nebo zcela či z části genericky upravený tabák. Tabákovým výrobkem je dýmný tabák výhradně určený pro užití v dýmce, dále tabák k ručnímu balení cigaret, bezdýmný tabákový výrobek, jehož užití nezahrnuje postupné spalování, včetně žvýkacího tabáku, šňupacího tabáku a tabáku určeného k orálnímu užití, tabákový výrobek určený ke kouření, jako je cigareta, doutníky a doutníčky a dále nové tabákové výrobky.¹Všem výše uvedeným výrobkům se bude daná práce věnovat, neboť všechny spadají pod definici tabákového výrobku. Do širší kategorie nikotinových výrobků pak spadají i další alternativy ke kouření, jako například elektronické cigarety, nikotinové sáčky bez obsahu tabáku, bylinné výrobky ke kouření a podobně. Danými výrobky se předložená práce zabývat nebude s výjimkou ustanovení, která demonstrují podstatné rozdíly v regulaci. Takový rozsah by výrazně překonal délku běžné diplomové práce či by hrozila přílišná povrchnost analýzy.

¹ §2 PoTabZ

V úvodní kapitole se bude práce věnovat regulaci tabákových výrobků na mezinárodní a unijní úrovni s tím, že v dané kapitole bude pozornost věnována i historickému vývoji mezinárodní a unijní regulace. Tam, kde má unijní a/nebo mezinárodní úprava zcela zásadní vliv na národní legislativu, je daná mezinárodní a/nebo unijní regulace pouze nastíněna a detailně je úprava popsána v dalších kapitolách z pohledu národní právní úpravy.

V následujících kapitolách je popsána regulace tabákových výrobků z pohledu všech oblastí, ve kterých jsou tabákové výrobky regulovány. V kapitole 3 bude popsán historický vývoj a následně bude pozornost věnována platné právní úpravě. Nejprve bude práce analyzovat produktovou regulaci, která vychází především ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků, která byla do českého právního řádu transponována v zákoně č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a vyhláškou č. 261/2016 Sb. o tabákových výrobcích (zákon upravuje obecné povinnosti a vyhláška definuje technické detaily). Předložená práce se bude zabývat českou právní úpravou, místy však upozorní na občasné rozdíly při transpozici směrnice, a to zejména ve Slovenské republice. Produktová regulace upravuje především vzhled balení tabákových výrobků a složení tabákových výrobků, zejména, nikoli však výlučně, charakteristické příchutě, kdy toto téma vešlo v posledních měsících ve známost i široké veřejnosti, a to zákazem mentolových cigaret. Transpozice výše uvedené směrnice s sebou přinesla další významné změny v produktové regulaci, které budou v práci detailně popsány. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků současně upravuje i regulaci elektronických cigaret. Regulace elektronických cigaret je velice komplexní a obsáhlé téma, které by vystačilo na samostatnou práci, a proto se bude tato práce věnovat elektronickým cigaretám pouze okrajově, a to zejména při srovnání regulace tabákových výrobků a elektronických cigaret, tam kde se tyto významně liší.

Regulace reklamy na tabákové výrobky vychází ze zákona č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy, který opět upravuje i reklamu na elektronické cigarety. Tam, kde to bude přínosné pro danou práci, budou opět zdůrazněny hlavní rozdíly v regulaci na tabákové výrobky a elektronické cigarety. Při výkladu daného zákona dochází k častým rozporům, neboť zákon obsahuje neurčité právní pojmy, kdy každý subjekt se řídí vlastní interpretací zákona. Tyto výkladové nesrovnalosti budou v kapitole č. 4 blíže popsány.

V 5. kapitole bude analyzován nejnovější zákon regulující tabákové výrobky, a to zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, jehož přijetí bylo ve společnosti velice diskutované a částí veřejnosti přijaté poměrně negativně, zejména kvůli zákazu kouření v restauracích.

V kapitole 6 se bude práce věnovat analýze daňových aspektů specifických pro tabákové výrobky. Na tabákové výrobky dopadá zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních, ve kterém jsou identifikovány jednotlivé typy spotřebních daní včetně spotřební daně z tabákových výrobků. V posledních letech byly do tohoto zákona přidány hned dvě nové kategorie spotřebních daní, a to ze zahříváných tabákových výrobků a ze surového tabáku. Zahřívané tabákové výrobky nebyly po dlouhou dobu z pohledu spotřebních daní regulovány a tabákové společnosti nemusely takovouto daň, na rozdíl od většiny ostatních tabákových výrobků, odvádět.

V závěru práce bude zhodnocena dostatečnost současné úpravy tabákových výrobků, a to právě na základě analýzy jednotlivých předpisů, případně navrženy změny, které by mohly mít pozitivní vliv na danou regulaci.

1.2. Existující zdroje

1.2.1 Literatura

V současné době existuje poměrně málo literatury zabývající se regulací tabákových výrobků, a to zejména z důvodu úzké specializace daného oboru. Jedním z mála zdrojů, zabývajících se úpravou tabákových výrobků je kniha s názvem Právo a reklama v praxi, jejímž autorem je JUDr. Filip Winter, která vyšla v roce 2007 a nereflktuje tedy nejnovější úpravu regulace reklamy na tabákové výrobky². Na toto téma bylo zpracováno i velice málo diplomových prací, na Právnické fakultě Univerzity Karlovy byla dle dostupné elektronické databáze diplomových prací vypracována pouze jedna, která však pojímá dané téma z jiného pohledu.³ Nedostatek odborné literatury a jedinečnost ve zpracovaných tématech diplomových prací, byly právě jedním z důvodů pro výběr daného tématu. Vzhledem k osobním zkušenostem z práce pro tabákovou společnost, může být práce, vycházející především z platné legislativy, rozhodnutí soudů a cizojazyčných zdrojů, obohacena o poznatky z praxe, které nebyly zákonodárcem do detailu vyřešeny. Z tohoto důvodu by mohla být předložená práce přínosem pro danou oblast. Práce rovněž analyzuje právní stanoviska ke sporným otázkám a odborné články zabývající se danou problematikou.

1.2.2 Mezinárodní úprava

Na mezinárodní úrovni tabákové výrobky upravuje WHO Framework Convention on Tobacco Control (dále jen „FCTC“), jedná se o rámcovou úmluvu o kontrole tabáku vydanou Světovou zdravotnickou organizací v roce 2005, Česká republika k této úmluvě přistoupila až v roce 2012.

1.2.3 Unijní úprava

Na evropské úrovni reguluje tabákové výrobky zejména Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků (dále jen „TPD2“), která upravuje produktovou regulaci a nahradila Směrnici Evropského parlamentu a Rady

² (Winter, 2007)

³ (Šimáková, 2016)

2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků z roku 2001 (dále jen „**TPD1**“). Současně je na evropské úrovni upravena i regulace reklamy, a to Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2003/33/ES o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky (dále jen „**Směrnice 2003/33/ES**“). S přijetím dané směrnice měly členské státy povinnost sladit národní právní úpravu s požadavky směrnice, a to do 31. července 2005. Na základě stanoviska od Evropské komise, kterou obdržela Česká republika v říjnu 2006, vytykající nepřesné transpozice směrnice, došlo v roce 2007 k novelizaci zákona č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy (dále jen „**RekZ**“). Daňové aspekty jsou upraveny Směrnicí Rady 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků (dále jen „**Směrnice 2011/64/EU**“), kdy v současné době se diskutuje její novelizace.

1.2.4 Národní úprava

Regulace tabákových výrobků z pohledu produktové regulace je v národní legislativě upravena zákonem č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích (dále jen „**PoTabZ**“) a prováděcím právním předpisem tohoto zákona, kterým je Vyhláška č. 261/2016 Sb. o tabákových výrobcích (dále jen „**Vyhláška 261/2016**“). Regulace reklamy je upravena již výše zmíněným RekZ. Současně je národním právním předpisem upraveno, kde je kouření a používání elektronických cigaret zakázáno, stejně tak kde je možné tabákové výrobky a elektronické cigarety koupit, a to zákonem č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (dále jen „**OchrZdravZ**“). Daňové aspekty týkající se tabákových výrobků z pohledu spotřebních daní jsou upraveny zákonem č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních (dále jen „**SpotřDaňZ**“) spolu s vyhláškou č. 82/2019 Sb. o tabákových nálepkách (dále jen „**Vyhláška 82/2019**“).

1.2.5 Judikatura

Vzhledem ke skutečnosti, že některé zákony obsahují neurčité právní pojmy, v omezené míře předložená práce odkazuje na českou judikaturu, konkrétně na rozhodnutí Ústavního soudu Pl. ÚS 7/17 a rozsudky Nejvyššího správního soudu čj. As 75/2007-53a a čj. 10 As 413/2019-49.

2. HISTORICKÝ VÝVOJ & PLATNÉ PRÁVO – MEZINÁRODNÍ A UNIJNÍ REGULACE

2.1. Mezinárodní a unijní historický vývoj

2.1.1. Mezinárodní úprava

Pro analýzu platné právní úpravy je nezbytné popsat její historický vývoj. Na mezinárodní úrovni je první důležitou úmluvou v oblasti tabákových výrobků již zmíněná FCTC, ze dne 21. května 2003. Důvodem pro vznik FCTC bylo zejména šíření „*tabákové epidemie*“ po celém světě a s tím spojené vážné důsledky na lidské zdraví, stejně jako rostoucí spotřeba cigaret a dalších tabákových výrobků. Cílem FCTC je chránit současné i budoucí generace, a to před ničivými zdravotními, environmentálními, sociálními a ekonomickými následky spotřeby tabákových výrobků a expozice tabákovému kouři pomocí omezení a povinností, stanovených v dané úmluvě. Pro Českou republiku se stala FCTC závaznou v roce 2012, a to po jejím přistoupení k této úmluvě.⁴

2.1.2. Unijní úprava

TPD1

TPD2, která má v současnosti největší vliv na regulaci tabákových výrobků, předcházela na evropské úrovni TPD1, která byla přijata dne 5. června 2001 Evropským parlamentem a Radou Evropské unie a nahradila směrnici z roku 1989. Důvodem vzniku TPD1 byly podstatné rozdíly v právních předpisech jednotlivých členských států týkající se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků, na základě, kterých vznikaly problémy při fungování vnitřního trhu. TPD1 přinesla povinnost uvádět na jednotkovém balení cigaret obsah dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého v cigaretách. Informace musely být uvedeny v úředním jazyce členského státu, umístěny na jedné z nejviditelnějších ploch jednotkového balení a pokrývat plochu

⁴ World Health Organization: WHO FRAMEWORK CONVENTION ON TOBACCO CONTROL, 2003, dostupné z: https://www.who.int/tobacco/framework/WHO_FCTC_english.pdf?ua=1

nejméně 10 %. Současně TPD1 zavedla maximální množství dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého, které mohou cigarety obsahovat.

Balení tabákových výrobků muselo obsahovat obecná varování: 1. „*Kouření zabíjí/Kouření může zabít*“ nebo 2. „*Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí.*“. Obecné varování muselo být uvedeno na co nejviditelnější ploše a pokrývat minimálně 30 % plochy. Balení muselo rovněž obsahovat jedno ze zdravotních varování uvedených v příloze č. 1, která se musela obměňovat tak, aby byl zaručen jejich pravidelný výskyt a pokrývat nejméně 40 % plochy. V případě balení, které je určeno pro jiné výrobky než cigarety, a jelikož nejlépe viditelný povrch přesahoval 72 cm², muselo varování pokrývat nejméně plochu o velikosti 22,5 cm².

Směrnice rovněž stanovila technické náležitosti varování, jednalo se o typ písma, barvu podkladu a další. Varování muselo být vytištěno neodstranitelně, nesmazatelně a nesmělo být jakkoli skryto, znejasněno nebo narušeno jiným písmem, obrázkem nebo otevíráním balení. Současně bylo směrnicí zakázáno používat pojmy jako například „low-tar“ (nízký obsah dehtu), „light“ (lehké), „ultra-light“ (ultralehké), „mild“ (jemné), a to jak v podobě jmen, obrázků nebo jiných znaků, kdy toto označení by mohlo být spotřebiteli mylně vnímáno jako indikující menší škodlivost tabákových výrobků.⁵

Na TPD1 navazovalo Rozhodnutí Komise ze dne 5. září 2003 o používání barevných fotografií nebo jiných ilustrací jako zdravotních varování na baleních tabákových výrobků (2003/641/ES). TPD1 stanovila, že kromě povinnosti označit jednotkové balení varováním, zůstává na rozhodnutí jednotlivých členských států, zda zavedou současně i povinnost označit jednotkové balení tabákových výrobků zdravotním varováním formou barevných fotografií nebo jiných ilustrací. Takovéto zdravotní varování muselo být však v souladu s předpisy, které přijme Komise a nesmělo být zakryto ani jiným způsobem poškozeno.⁶

Tímto předpisem je Rozhodnutí Komise 26/V/2005 ze dne 26. května 2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné

⁵ EVROPSKÝ PARLAMENT: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků, 2001, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0037&from=CS>

⁶ KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: ROZHODNUTÍ KOMISE ze dne 5. září 2003 o používání barevných fotografií nebo jiných ilustrací jako zdravotních varování na baleních tabákových výrobků, 2003, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003D0641&from=CS>

ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES. Zdravotní varování formou barevných fotografií nebo jiných ilustrací muselo zejména pocházet z elektronické knihovny stanovené v daném rozhodnutí. Současně si členské státy mohly vybrat barevné fotografie a ilustrace, které jsou pro jejich spotřebitele nejvhodnější, a to s ohledem na kulturní zvyklosti.⁷ Elektronická knihovna tvoří přílohu č. 2.

Směrnice 98/43/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/43 / ES ze dne 6. července 1998 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy a sponzorství tabákových výrobků předcházela Směrnicí 2003/33/ES. Na základě této směrnice měly být zakázány všechny typy reklamy na tabákové výrobky. Daný zákaz se nevztahoval na obchodní názvy používané v dobré víře jak pro tabákové výrobky, tak pro další zboží nebo služby nabízené daným podnikem. Současně byla zakázána jakákoli bezplatná distribuce, jejíchž účelem byla přímá či nepřímá propagace tabákových výrobků. Daný zákaz se nevztahoval na komunikaci určenou výhradně pro profesionály v obchodu s tabákem, dále na prezentaci tabákových výrobků nabízených k prodeji a uvádění jejich cen v prodejnách tabáku, na prodej publikací obsahující reklamu na tabákové výrobky, které jsou vytištěny a zveřejněny v třetí zemi s tím, že dané publikace nesmí být určeny na trh členských států a na reklamu zaměřenou na kupující v zařízeních specializujících se na prodej tabákových výrobků nebo v případě obchodů prodávajících více typů výrobků se zákaz nevztahoval na místo přímo určené k prodeji tabákových výrobků.⁸ Platnost dané směrnice byla však Německem napadena před Evropským soudním dvorem a ten ji dne 5. listopadu 2000 prohlásil za nulitní.⁹

Směrnice 92/79/EHS

Směrnice Rady 92/79/EHS ze dne 19. října 1992 o sblížení daní z cigaret předcházela Směrnicí 2011/64/EU a stanovovala, že z cigaret jsou vybírány daně tvořené specifickou

⁷ KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: ROZHODNUTÍ KOMISE 26/V/2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES, 2005, dostupné z: https://www.slzt.cz/dokumenty/rozhodnuti_2005_1452_prilohy_spojene.pdf

⁸ EVROPSKÁ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE: DIRECTIVE 98/43/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 6 July 1998 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to the advertising and sponsorship of tobacco products, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0043&from=CS>

⁹ ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA 5. října 2000 „Směrnice 98/43/ES – Reklama a sponzorství ve prospěch tabákových výrobků – Právní základ – Článek 100a Smlouvy o ES (nyní po změně článek 95 ES)“, C-376/98,

spotřební daní z jednotky výrobku a poměrnou spotřební daní vypočtenou na základě maximální maloobchodní prodejní ceny. Současně stanovila celkovou minimální spotřební daň, jejíž dopad byl stanoven na 57 % z maloobchodní prodejní ceny cigaret.¹⁰

Směrnice 92/80/EHS

Směrnice Rady 92/80/EHS ze dne 19. října 1992 o sblížování daní z jiných tabákových výrobků, než cigaret stanovila, že daň může být buď valorická, nebo specifická nebo daň složená z těchto dvou variant. Dále bylo stanoveno, že celková spotřební daň vyjádřena jako procentní podíl případně jako pevná částka na kilogram nebo určitý počet kusů byla rovna minimální výši 5 % maloobchodní prodejní ceny nebo 7 ECU z 1000 kusů či za 1 kilogram v případě doutníků a doutníčků, 30 % maloobchodní prodejní ceny nebo 20 ECU za 1 kilogram v případě jemně řezaného tabáku k ručnímu balení cigaret, 20 % maloobchodní prodejní ceny nebo 15 ECU za 1 kilogram pro ostatní tabák ke kouření.¹¹

Směrnice 95/59/EHS

Směrnice Rady 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků stanovila především rozdělení jednotlivých typů tabákových výrobků a jejich specifika, která napomáhala tyto tabákové výrobky od sebe odlišit.¹²

¹⁰ RADA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: SMĚRNICE RADY 92/79/EHS ze dne 19. října 1992 o sblížování daní z cigaret, 1992, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0079&from=CS>

¹¹ RADA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: SMĚRNICE RADY 92/80/EHS ze dne 19. října 1992 o sblížování daní z jiných tabákových výrobků než cigaret, 1992, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0080&from=CS>

¹² RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE RADY 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků, 1995, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995L0059&from=CS>

2.2. Platné mezinárodní a unijní právo

2.2.1. Mezinárodní úprava

FCTC

FCTC ze dne 21. května 2003, má za cíl chránit současné a budoucí generace před ničivými sociálními, ekonomickými, environmentálními a především zdravotními následky spotřeby tabáku a expozice tabákovému kouři, a to pomocí opatření pro kontrolu tabáku s cílem snižování míry užívání tabáku a expozice tabákovému kouři.¹³

FCTC upravuje zejména tyto oblasti:

Článek 6 FCTC reguluje cenová a daňová opatření týkající se tabákových výrobků. Cenová a daňová politika mají významný vliv na snižování spotřeby tabáku, a to zejména u mladých lidí.

Smluvní strany se rovněž na základě FCTC zavazují přijmout opatření, která poskytují ochranu před expozicí tabákovému kouři ve vnitřních prostorách veřejnosti přístupných, na pracovišti, v dopravních prostředcích, případně na dalších místech.

Členské státy se dále zavazují přijmout taková opatření, na základě kterých budou výrobci a dovozci tabákových výrobků poskytovat informace o složení a emisích tabákových výrobků národním orgánům. Členské státy mají současně zajistit, aby jejich vnitrostátní úprava regulující vzhled tabákových výrobků nepropagovala daný produkt informacemi, které jsou nepravdivé, zavádějící, klamavé, vytváří nesprávný dojem, že daný tabákový výrobek je méně škodlivý, jedná se zejména, nikoli však výlučně, o pojmy „ultra lehké“, „lehké“ nebo „jemné“. Současně musí každé balení obsahovat zdravotní varování upozorňující na škodlivé následky užívání tabáku, a to v hlavním jazyce daného státu. Členské státy rovněž musí posílit povědomí o tabákových výrobcích, a to především přístup veřejnosti k informacím týkajícím se zdravotních rizik souvisejícím s kouřením, stejně tak jako rizik při expozici tabákovému kouři.

¹⁴

Smluvní státy se současně zavazují zakázat veškerou reklamu na tabákové výrobky a sponzorování tabákovými výrobky. Jako minimum se smluvní strany zavazují zakázat

¹³ WORLD HEALTH ORGANIZATION: The WHO Framework Convention on Tobacco Control: an overview, dostupné z : https://www.who.int/fctc/WHO_FCTC_summary.pdf?ua=1

¹⁴ World Health Organization: WHO FRAMEWORK CONVENTION ON TOBACCO CONTROL, 2003, dostupné z: https://www.who.int/tobacco/framework/WHO_FCTC_english.pdf?ua=1

jakoukoli formu reklamy, která bude zavádějící, klamavá nebo bude vytvářet mylný dojem o vlastnostech, zdravotních rizicích nebo emisích. Současně by veškerá reklama měla obsahovat vhodné varování. FCTC rovněž zakazuje jakékoli přímé nebo nepřímé podněty nabádající ke koupi tabákového výrobku.

Každá smluvní strana by měla navrhnout vhodná opatření ke snižování poptávky po tabákových výrobcích a ukončení jejich užívání. Konkrétně by každá smluvní strana měla navrhnout účinné programy zaměřující se na podporu ukončení užívání tabáku v místech jako jsou pracoviště, sportoviště, zdravotnická zařízení a další. Dále by každá smluvní strana měla zřídit programy a odborná místa pro prevenci, diagnostiku, poradenství a léčbu závislosti na tabákových výrobcích.

FCTC rovněž upravuje oblast týkající se nezákonného obchodu. Zejména se členské země zavazují pracovat na odstranění veškerých forem nezákonného obchodu tak, že přijmou vhodná opatření, která zajistí, že každé vnější balení tabákového výrobku bude vhodně označeno, což napomůže při určování země původu. Dále by smluvní strany měly zvážit zavedení systému sledovatelnosti a vyhledávání, který by napomohl při vyšetřování nelegálního obchodu.

Každá smluvní strana je současně povinna přijmout taková opatření, která povedou k úplnému zákazu prodeje tabákových výrobků nezletilým. Uvnitř prodejního místa musí být ukazatel o zákazu prodeje tabákových výrobků nezletilým, v případě pochybností má prodejce oprávnění požadovat, aby kupující prokázal, že daného věku dosáhl. Cukrovinky, občerstvení, hračky a další předměty přitažlivé pro nezletilé, nesmí mít tvar tabákových výrobků. Prodejní automaty nemůžou být přístupné nezletilým a současně nesmí být tabákové výrobky prodávány takovým způsobem, který k nim umožňuje volný přístup.

Dále je zakázána jakákoli forma distribuce bezplatných tabákových výrobků. FCTC uvádí, že by státy měly zakázat prodej tabákových výrobků v malých baleních (tzn. po málo kusech), které zvýší cenovou dostupnost pro nezletilé.¹⁵

Jak je patrné v dalších kapitolách, všechna tato ustanovení jsou v nějaké formě „překlopena“ do unijní a národní úpravy.

¹⁵ World Health Organization: WHO FRAMEWORK CONVENTION ON TOBACCO CONTROL, 2003, dostupné z: https://www.who.int/tobacco/framework/WHO_FCTC_english.pdf?ua=1

Smluvní strany se zavazují rozvíjet a podporovat národní výzkum, stejně tak podporovat výzkumné programy na mezinárodní úrovni a spolupracovat s dalšími smluvními stranami.

Kontinuita relevance úmluvy a stále detailnější zaměřování se na její jednotlivé aspekty jsou zajištěny prostřednictvím konference smluvních stran (COP), která je řídicím orgánem WHO FCTC a je složena ze zástupců všech smluvních stran úmluvy. Činnost COP se řídí jejím jednacím řádem a pravidelně přezkoumává implementaci úmluvy a přijímá rozhodnutí nezbytná pro podporu jejího účinného provádění. Dále může také přijímat protokoly, přílohy a změny FCTC.

COP může zřídit pomocné orgány, které jsou nezbytné k dosažení cíle FCTC, jako je mezivládní vyjednávací orgán pro nedovolený obchod s tabákovými výrobky. COP může také zřídit pracovní skupiny nebo skupiny odborníků s pověřením vypracovávat pokyny a doporučení pro implementaci různých ustanovení smlouvy. Dochází tedy k pravidelné revizi FCTC, na základě, které jsou přijímána přiměřená opatření.¹⁶

2.2.2. Unijní úprava

TPD2

Dne 19. prosince 2012 přijala Evropská Komise návrh změn TPD1, který přinesl přísnější pravidla pro tabákové výrobky. Evropská komise přistoupila k návrhu změn zejména z důvodu zlepšení fungování vnitřního trhu, současně chtěla zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví, a to politikou důrazné kontroly tabákových výrobků. Od přijetí TPD1 došlo na trhu, na mezinárodním poli i ve vědecké oblasti k velkému vývoji. Zejména se objevily nové důkazy o příchutích v tabákových výrobcích a informace o účinnosti zdravotních varování. Současně se většina členských států staly signatáři FCTC, která stanovuje pravidla, která jsou smluvní strany povinny splnit. Dále se na trhu objevily nové výrobky, jako například elektronické cigarety, čímž se stala některá ustanovení TDP1 neaktuálními. Jedním z hlavních cílů tohoto legislativního návrhu bylo snížit atraktivnost tabákových výrobků pro nekuřáky a mladistvé, a to tak, aby tito s kouřením a používáním tabákových výrobků vůbec nezačínali.

Na základě statistických dat až 70 % kuřáků začíná kouřit před dovršením 18 roku života a 94 % před dovršením 25 let. Z tohoto důvodu je především důležité, aby se mladiství nedostávali

¹⁶ (WHO, 2020)

do kontaktu s tabákovými výrobky a kouření pro ně nebylo atraktivní. Dále statistická data uvádějí, že v Evropě každoročně zemře na důsledky kouření téměř 700 000 lidí. Celosvětově je to téměř 6 milionů osob, což z konzumace tabáku činí jedno z největších zdravotních rizik. Dle informací od Světové zdravotnické organizace až 50 % kuřáků umírá předčasně a kouření se řadí na přední místa důvodů úmrtí, kterým lze předcházet.¹⁷

TPD2 ze dne 3. dubna 2014 nahradilo TPD1 a zavedlo přísnější regulaci tabákových výrobků s důrazem na ochranu lidského zdraví před škodlivými účinky tabáku a zamezení rozšíření kuřáctví mezi mladými lidmi.¹⁸

TPD2 přineslo několik významných změn. Zejména regulaci tzv. charakteristické příchutě, kdy právě charakteristické příchutě by mohly usnadnit zahájení užívání tabákových výrobků. Zakázána je i charakteristická příchut' mentolu. Zákaz týkající se charakteristické příchutě nevyklučuje použití jednotlivých přísad jako takových. Přísady a kombinace přísad však musí být použity pouze tak, aby nezpůsobovaly charakteristickou příchut'. Přísady nezbytné pro výrobu tabákových výrobků jako například cukr, jsou povoleny za podmínky, že nezpůsobují charakteristickou příchut' a nezvyšují svojí přítomností návykovost či toxicitu. Testovací panely budou pomáhat členským státům při rozhodování, zda tabákový výrobek má či nemá charakteristickou příchut'.

TPD2 rovněž zavedlo změnu týkající se uvádění emisí dehtu, oxidu uhelnatého a nikotinu na jednotkovém balení cigaret. Na základě vědeckých poznatků bylo rozhodnuto, že jednotkové balení cigaret již tyto informace nebude obsahovat, a to zejména z důvodu, že tyto údaje by mohly být pro spotřebitele zavádějící, kdy některé cigarety by mohly na spotřebitele působit jako méně škodlivé.¹⁹

Současně by mohly být pro spotřebitele, zejména pro mladé lidi zavádějící názvy typu „lehké“, „mírné“, „přírodní“, „bez přísad“, „tenké“, „neochucené“ a další názvy, obrázky či podobné motivy, které by mohly vzbudit mylný dojem, že dané výrobky jsou méně škodlivé. Jednotkové balení také nesmí obsahovat žádnou poukázku, nabídku slevy, nabídku „dva za cenu jednoho“

¹⁷ (Evropská komise, 2012)

¹⁸ (Tobacco Tactics, 2020)

¹⁹ EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES, 2014, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=EN>

ani žádné podobné nabídky nabízející spotřebitelům jakoukoli ekonomickou výhodu, a tím je podporovat v koupi tabákového výrobku.

Dále by mohly spotřebitele uvádět v omyl některá balení naznačující, že tabákové výrobky přinesou spotřebiteli přínos v podobě úbytku hmotnosti, sexuální přitažlivosti, společenského života či postavení, společenských kvalit jako je ženskost, mužnost nebo elegance.

TPD2 zavádí povinnost kombinovaného zdravotního varování, neboť existuje názor, toto značení by mohlo být účinnější oproti pouze textovému varování.²⁰ Za účinnosti TPD1 bylo na jednotlivých členských státech, zda si zvolí kombinované zdravotní varování nebo pouze textové varování. TPD2 zavádí detailní popis umístění zdravotního varování spolu s jeho minimálními rozměry. S tím souvisí i regulace tvaru a způsobu otevírání jednotkového balení, aby byla dosažena co největší viditelnost zdravotního varování. TPD2 povoluje zakulacené a zkosené okraje, pouze však za splnění požadavku, že zdravotní varování pokrývá povrch rovnocenný tomu u balení bez těchto zakulacených či zkosených rohů. TPD2 současně sjednocuje minimální množství cigaret a množství tabáku v jednotkovém balení.

Vzhledem ke škodlivosti tabákových výrobků, a tomu, že tabákové výrobky mohou způsobit smrt, onemocnění a zdravotní postižení, má každá tabáková společnost povinnost oznámit jakýkoli nový tabákový výrobek. Členské státy mohou takového nové produkty zakázat či povolit. Za nový tabákový výrobek jsou považovány zahřívané tabákové výrobky. Důvodem tohoto ustanovení je, že nové tabákové výrobky obvykle nemají za sebou mnohaleté výzkumy o jejich užívání a vlivu na lidské zdraví.

Každý členský stát má možnost zakázat určitou kategorii tabáku či souvisejících výrobků, a to z důvodů spojených s konkrétní situací vzniklou v daném členském státě a současně musí být tento zákaz spojen s potřebou chránit veřejné zdraví.²¹

²⁰ Neexistuje nijak jednoznačný důkaz, že by zavedením kombinovaného zdravotního varování opravdu došlo ke snížení spotřeby tabákových výrobků.

²¹ EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES, 2014, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=EN>

Směrnice 2003/33/ES

Dne 26. května 2003 vydal Evropský Parlament a Rada Evropské unie Směrnicí 2003/33/ES. Hlavním cílem tohoto dokumentu je ochrana veřejného zdraví regulací propagace tabákových výrobků.

Vzhledem ke skutečnosti, že existují značné rozdíly v právní úpravě reklamy a sponzorování tabákových výrobků mezi jednotlivými členskými státy, byla vydána Směrnice 2003/33/ES, s cílem harmonizace dané oblasti. Reklama a sponzorování mohou přesahovat hranice jednotlivých členských států, z tohoto důvodu je nezbytné, aby pravidla tuto oblast regulující byla co nejvíce jednotná a nedocházelo ke zvětšování překážek ve volném pohybu výrobků či služeb.

Jednou z překážek pro volný pohyb zboží byla skutečnost, že v některých členských státech byla zakázána reklama na tabákové výrobky v publikacích jako jsou noviny nebo časopisy a v jiných nikoli. Z tohoto důvodu bylo nezbytné omezit tabákovou reklamu pro všechny členské státy, a to v časopisech a periodickém tisku, který není určen výlučně pro profesionály v oblasti obchodu s tabákem a na časopisy a periodický tisk, které jsou tištěny a vydávány ve třetích zemích. Jiná reklama v tisku a tištěných publikacích ani ve službách informačních společností je zcela zakázána.

Touto směrnicí je rovněž zakázáno sponzorství pro činnosti či akce s přeshraničním účinkem, a to zejména z důvodu, že právní úprava jednotlivých členských států v oblasti sponzorství souvisejícím s tabákovými výrobky s přeshraničním účinkem mohou vést k narušení podmínek hospodářské soutěže v rámci vnitřního trhu. Je zakázáno sponzorství akcí nebo činností, které mají přeshraniční účinek nebo ty, které zahrnují několik členských států nebo se konají v několika členských státech. Rozdávání tabákových výrobků za účelem přímé nebo nepřímé propagace tabákových výrobků, stejně jako rozdávání tabákových výrobků v souvislosti se sponzorováním akce nebo činnosti je zcela zakázáno.²²

Služby informačních společností, stejně jako rozhlasové vysílání mohou být velmi přitažlivé pro mladé osoby. Současně mají tyto služby přeshraniční charakter, a navíc je složité zajistit

²² EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2003/33/ES ze dne 26. května 2003 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky, 2003, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0033&from=CS>

ověření věku, z tohoto důvodu je třeba tuto oblast regulovat právě danou směrnicí. Veškerá rozhlasová reklama je zakázána. Dále nesmějí být rozhlasové programy sponzorovány podniky, u kterých je hlavním předmětem činnosti výroba a prodej tabákových výrobků.²³

Směrnicí 2003/33/ES není omezeno ani ovlivněno znění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání, ze které vyplývá, že ani televizní pořady nesmějí být sponzorovány podniky, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba a prodej tabákových výrobků. Danou směrnicí byl rovněž zakázán tzv. teleshopping, tedy prodej tabákových výrobků prostřednictvím televize.²⁴

Doporučení Rady o nekuřáckém prostředí

TPD2 neharmonizuje pravidla pro nekuřácké prostředí ani pro prodej tabákových výrobků či reklamu na ně. Tyto oblasti vycházejí z jiných unijních předpisů a členské státy si je regulují národními předpisy. Musí být však vždy dodržena povinnost nepropagovat užívání tabákových výrobků.²⁵

Evropská unie podporuje zavedení nekuřáckého prostředí, ovšem na unijní úrovni je tato problematika řešena pouze doporučením Rady ze dne 30. listopadu 2009 o nekuřáckém prostředí, která stanovuje, že expozice tabákovému kouři může způsobit úmrtí, nemoci a zdravotní postižení. Vystavování se tabákovému kouři by rovněž mohlo zvýšit pravděpodobnost u mladých lidí, že začnou sami kouřit. Rada doporučuje přejít z dobrovolné politiky na vnitrostátní úrovni, která se ukázala jako nedostatečná, k závazným právním předpisům, které budou chránit lidské zdraví před expozicí tabákovému kouři. Rada současně

²³ EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2003/33/ES ze dne 26. května 2003 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky, 2003, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0033&from=CS>

²⁴ EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání, 2007, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007L0065&from=CS>

²⁵ EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES, 2014, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0040&from=EN>

doporučuje závazné právní předpisy podpořit informačními kampaněmi, zdravotními varováními, a dalšími regulacemi. Rada doporučila členským státům zakázat kouření v některých uzavřených prostorech přístupných veřejnosti a rozšířit zákaz kouření na všechny druhy veřejné dopravy. Současně bylo doporučeno, aby bylo omezeno nebo zakázáno kouření na pracovištích, a tím došlo ke zlepšení kvality vnitřního ovzduší.

Rada doporučuje, aby členské státy zajistily ochranu občanů před expozicí tabákového kouře, a to zejména ve vnitřních pracovištích, ve veřejné dopravě, ve vnitřních prostorech veřejnosti přístupných a na dalších veřejných místech. FCTC obsahuje rovněž úpravu ochrany proti vystavení tabákovému kouři. Členské státy jsou tedy povinny zajistit dostatečnou ochranu nejpozději do 5 let od okamžiku, kdy FCTC vstoupila pro daný stát v platnost nebo nejpozději do 3 let od přijetí tohoto doporučení. Předmětný dokument rovněž doporučuje členským státům vypracovat a upevnit strategie zaměřující se na snížení expozice tabákovému kouři u dětí a mladistvých a současně do strategie zahrnout opatření, podporující ukončení užívání tabáku a možnosti odpovídajícího způsobu léčby.

Dále by měly členské státy oznámit Komisi národní kontaktní místa pro kontrolu tabáku, kdy tato místa budou sloužit k výměně informací a současně by měla spolupracovat jak s Komisí, tak s dalšími členskými státy. Členské státy by měly Komisi oznámit, jaká další opatření nad rámec tohoto doporučení přijaly.²⁶

Směrnice 2011/64/EU

Směrnice ze dne 21. června 2011 vznikla jako reakce na potřebu harmonizovat spotřební daně týkající se tabákových výrobků, aby bylo zachováno fungování vnitřního trhu a vysoký stupeň ochrany lidského zdraví. Harmonizace rovněž pomáhá zamezit nelegálnímu obchodu mezi členskými státy. Současně daná směrnice zohledňuje situaci každého jednotlivého druhu tabákového výrobku, kdy tyto jednotlivé typy je nezbytné nejprve vymezit, a to na základě jejich rozdílných vlastností i způsobem jejich použití.²⁷

²⁶ RADA EVROPSKÉ UNIE: DOPORUČENÍ RADY ze dne 30. listopadu 2009 o nekuřáckém prostředí, 2009, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:296:0004:0014:CS:PDF>

²⁷ RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE RADY 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2011, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0064&from=en>

Členské státy mohou pro každou skupinu tabákových výrobků určit rozpětí maloobchodní prodejní ceny, a to za podmínky, že dané rozpětí je dostatečně rozlišené a široké tak, aby odpovídalo různorodosti tabákových výrobků. Dané rozpětí se následně vztahuje na všechny výrobky spadající do dané skupiny tabákových výrobků, a to bez ohledu na původ výrobku, použitý materiál, jakost, vnější úpravu či jiná kritéria.

Spotřební daň z cigaret musí obsahovat dvě složky, kterými jsou specifická složka vypočítaná na jednotku výrobku a poměrná složka, která vychází z maloobchodní prodejní ceny. Současně by měla být harmonizována i spotřební daň u jiných tabákových výrobků než cigaret. Nejvhodnějším způsobem je stanovení minimální spotřební daně, která se vyjadřuje jako procentní podíl nebo jako pevná částka na kilogram nebo na počet kusů. Úroveň zdanění má velký vliv na kuřácké návyky spotřebitelů, a to zejména z toho důvodu, že úroveň zdanění se významným způsobem podílí na ceně tabákových výrobků.

Směrnice 2011/64/EU stanovuje, že za cigarety se považují tabákové smotky, jsou-li určeny ke kouření a nejedná se o doutníky nebo doutníčky, nebo takové smotky, které se vkládají do dutinek z cigaretového papíru nebo se do tohoto papíru balí. Dále směrnice stanovuje délku jednotlivého smotku pro případ, že se jedná pouze o jednu cigaretu. Daná směrnice stanovuje, že cigarety podléhají valorické spotřební dani, která je vypočítána z nejvyšší maloobchodní prodejní ceny a dále podléhají specifické spotřební dani vypočtené na jednotku výrobku, kdy dané sazby musí být pro všechny cigarety shodné. Současně může spotřební daň z cigaret zahrnovat i prvek minimálního zdanění.

Procentní podíl specifické složky spotřební daně se stanoví pomocí vážené průměrné maloobchodní ceny. Tato cena se stanoví tak, že se celková cena všech cigaret připuštěných ke spotřebě vydělí celkovým množstvím. Cena je stanovena vždy nejpozději do 1. března, a to na základě údajů z minulého kalendářního roku.

Celková spotřební daň z cigaret činí nejméně 60 % vážené průměrné maloobchodní ceny, současně nesmí být tato daň nižší než 90 EUR z 1000 kusů cigaret bez ohledu na maloobchodní prodejní cenu. V případě, že členské státy vybírají spotřební daň ve výši nejméně 115 EUR

z 1000 kusů cigaret, nemusí již splnit povinnost týkající se 60% výše spotřební daně vážené průměrné maloobchodní ceny.²⁸

V případě, že dojde ke změně průměrné maloobchodní prodejní ceny, a tím klesne celková spotřební daň pod úroveň 60 % a pod hodnotu 90 EUR z 1000 kusů cigaret, není členský stát povinen provést úpravu daně dříve než od 1. ledna druhého roku. Pokud dojde ke zvýšení DPH, může současně dojít ke snížení spotřební daně ve stejné výši, a to v případě, pokud by došlo k poklesu spotřební daně pod hranici výše uvedených 60 % a pod hodnotu 90 EUR z 1000 kusů cigaret. Členský stát má však povinnost sazbu spotřební daně opět zvýšit, aby dosahovala minimální hodnoty nejpozději od 1. ledna druhého roku. Vzhledem k intervenci České národní banky za účelem oslabení koruny v roce 2013 a s tím související skokové změně směnného kurzu eura vůči koruně, bylo potřeba přijmout během podzimu 2014 velmi rychle novelu SpotřDaňZ upravující specifickou a minimální daň tak, aby i nově dosahovala minimálního zdanění takto stanoveného.

Směrnice 2011/64/EU stanovuje, že za doutníky a doutníčky se považují tabákové smotky s krycím listem ze surového tabáku a tabákové smotky naplněné trhanou tabákovou směsí. Dále směrnice stanovuje, že za tabák ke kouření se považuje řezaný nebo jinak dělený tabák, kroucený nebo lisovaný do desek a tabákový odpad, čímž se rozumí zbytky z tabákových listů a vedlejších produktů získaných při zpracování tabáku nebo při výrobě tabákových výrobků.

Spotřební daň na tyto tabákové výrobky může být buď valorická, která je vypočítána na základě maximální maloobchodní ceny nebo specifická, vyjádřena jako částka na kilogram v případě doutníků a doutníčků na kusy. Současně je možné stanovit spotřební daň jako smíšenou daň kombinující obě výše uvedené daně. Členské státy mohou stanovit minimální výši spotřební daně.

Celková spotřební daň musí být v případě doutníků a doutníčku rovna minimálně 5 % maloobchodní prodejní ceny nebo 12 EUR za 1000 kusů nebo za kilogram, v případě jemně řezaného tabáku k ruční výrobě cigaret se jedná o minimální výši 50 % vážené průměrné

²⁸ RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE RADY 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2011, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0064&from=en>

maloobchodní ceny nebo 60 EUR za kilogram. U ostatního tabáku ke kouření je minimální výše stanovena na 20 % maloobchodní prodejní ceny nebo 22 EUR za kilogram.²⁹

Směrnice se výše popsanými mechanismy, snaží zajistit shodnou minimální úroveň zdanění tabákových výrobků napříč Evropskou unií, neurčuje však danění maximální. Výše spotřebních daní odpovídá tržní kupní síle daného členského státu. Minimální úroveň zdanění je zavedena především za účelem předcházení hromadným nákupům tabákových výrobků v jedné zemi, kde jsou levnější a jejich dovozu do jiných států Evropské unie, kde je spotřební daň výrazně vyšší. Evropské předpisy stanovují také maximální množství tabákových a dalších výrobků zatížených spotřební daní, které je možné v jeden moment koupit a převést z jednoho členského státu do druhého.³⁰

Zpráva Komise Radě o směrnici 2011/64/EU

Směrnice 2011/64/EU byla určena k hodnocení v rámci programu Komise. Po externím hodnocení následovala zpráva Komise s výsledky a závěry hodnocení. Tato zpráva byla projednána členskými státy v rámci Rady a byl přijat soubor závěrů. Aby Komise vyhověla žádosti Rady, která byla obsažena v závěrech, zadala vypracování studie k legislativnímu návrhu na revizi Směrnice 2011/64/EU externímu konzultantovi, a to dne 8. března 2016, na základě, které následně vydala Zprávu Komise Radě o směrnici 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků.

Nejprve se studie věnuje zdanění elektronických cigaret, které nejsou ve Směrnici 2011/64/EU upraveny. Každý členský stát může upravovat zdanění elektronických cigaret vnitrostátními předpisy. V době vypracování studie ke zdanění elektronických cigaret přistoupilo pouze 9 ze všech členských států. Tato rozdílná úprava by však mohla způsobit potenciální problémy v rámci fungování vnitřního trhu. Dále je obtížné stanovit možné zdravotní následky elektronických cigaret a s tím spojené i vhodné daňové zacházení. V případě, že by došlo

²⁹ RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE RADY 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2011, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0064&from=en>

³⁰ Maximální množství tabákových výrobků, které je možné převést přes hranice je u: cigaret 800 kusů, cigarillos nebo doutníků o hmotnosti nejvýše 3 g/kus 400 kusů, ostatních doutníků 200 kusů, tabáku ke kouření 1 kg. (Generální ředitelství cel, 2017)

³¹ RADA EVROPSKÉ UNIE: SMĚRNICE RADY 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2011, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0064&from=en>

k nahrazení tradičních cigaret novými výrobky, kam můžeme zařadit i elektronické cigarety, činí odhadovaná ztráta na spotřební dani 2,5 % z celkových příjmů ze spotřební daně z cigaret.

Komise tedy na základě externí studie doporučuje shromáždit více informací týkající se dané problematiky, neboť důkazy, které jsou k dispozici nepostačují jako důkaz na podporu návrhu na harmonizovaný přístup ke zdanění elektronických cigaret.³²

Tabákové výrobky typu „Heat-Not-Burn“, neboli zahříváné tabákové výrobky jsou členskými státy regulovány z pohledu spotřebních daní poměrně rozdílně. Spotřební daň ze zahříváných tabákových výrobků je některými státy upravena stejně jako spotřební daň u tabáku ke kouření. Některé členské státy však upravují zdanění zcela rozdílně a některé vůbec. Rozdílná úprava může způsobit narušení fungování vnitřního trhu. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o poměrně novou oblast, která se stále vyvíjí, bylo by v dané fázi obtížné vytvořit harmonizovanou úpravu. Komise se domnívá, že nejvhodnější způsob zdanění by byl použit stejný způsob zdanění jako u tabáku ke kouření.

Studie se dále zabývá surovým tabákem, který není Směrnicí 2011/64/EU upraven. V případě, že by došlo k zařazení surového tabáku do zboží, které podléhá spotřební dani, čímž by se posílila kontrola, ale současně by se i zvýšily správní náklady a náklady na dodržování předpisů. Takovéto náklady jsou v porovnání v hodnotou produkce příliš vysoké, což by vedlo ke ztrátě konkurenceschopnosti tabáku vypěstovaného v EU ve srovnání s dováženým tabákem. Komise tedy došla na základě studie k závěru, že zařazení surového tabáku do zboží, které podléhá spotřební dani by bylo nepřiměřené. Za vhodnější považují zavedení společného regulačního rámce pro pěstitele a pro první zpracovatele v EU.

Studie věnuje pozornost rovněž skutečnosti, že minimální sazba daně na jemně řezaný tabák je nižší než u cigaret, což by mohlo způsobit zaměňování cigaret za jemně řezaný tabák. Vzhledem k hospodářské soutěži a stejné škodlivosti obou výrobků, je třeba přiblížit minimální úrovně u obou typů výrobků. S ohledem na postupné zvyšování spotřební daně jemně řezaného tabáku, které vychází z předmětné směrnice, by se minimální sazby v letech 2018 a 2020 již přiblížily minimální sazbě na cigarety. Většina členských států uplatňuje na jemně řezaný tabák vyšší

³² EVROPSKÁ KOMISE: ZPRÁVA KOMISE RADĚ o směrnici 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2018, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0017&from=CS>

sazbu, než je minimálně stanovena, proto by zvýšení minimální sazby na evropské úrovni nemělo příliš velký dopad.

Komise v této zprávě předložila především důvody, na základě, kterých nenavrhuje v roce 2017 změnu Směrnice 2011/64/EU.³³

V současné době dochází k projednávání změny Směrnice 2011/64/EU. Rada dne 1. června 2020 vydala závěry týkající se struktury a sazeb spotřební daně, ve kterých zdůrazňuje zejména níže uvedené skutečnosti.

Rada zdůrazňuje že je nezbytné a naléhavé aktualizovat evropské právní předpisy s cílem harmonizovat definice a stanovit spotřební daně pro nové výrobky, jako jsou elektronické cigarety a zahříváné tabákové výrobky, též výrobky, které obsahují nikotin, který má nahradit tabák, tak aby se zabránilo právní nejistotě a regulačním rozdílům.³⁴ Současně se zohlední zkušenosti a ověřené přístupy jednotlivých členských států. Dále se touto změnou naplní i cíl směrnice, který je, aby dopadala na všechny tabákové výrobky lišící se svými vlastnostmi.

Dále rada připomíná, že zvyšování minimální výše spotřební daně stanovené ve Směrnici 2011/64/EU by se mělo konat postupným a přiměřeným způsobem, který by poskytoval členským státům dostatečnou flexibilitu k dosažení jejich příjmů a cílů v oblasti veřejného zdraví a současně zohlednil celkovou makroekonomickou situaci Unie a ekonomickou realitu členských států. Současně zdůrazňuje skutečnost, že celkové konvergence sazby spotřebních daní a cen tabákových výrobků je těžké dosáhnout vzhledem k rozdílným příjmům a ekonomické situaci jednotlivých členských států.

Dále Rada upozorňuje na skutečnost, že existující velké rozdíly mezi sazbami spotřebních daní mezi jednotlivými členskými státy usnadňují nelegální obchod s levnějšími tabákovými výrobky uvnitř vnitřního trhu.

Současně se domnívá, že by mělo dojít ke zlepšení právních definic tabákových výrobků v evropských právních předpisech týkajících se spotřebních daní, výsledkem těchto

³³ EVROPSKÁ KOMISE: ZPRÁVA KOMISE RADĚ o směrnici 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2018, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0017&from=CS>

³⁴ V současné době existují například nikotinové sáčky prodávané pod obchodním názvem LYFT, které spadají pod obecně spotřební výrobky, neboť vzhledem k absenci tabáku se nejedná o tabákové výrobky a nedopadají na ně tedy předpisy tabákové výrobky regulující. Z tohoto důvodu by mělo dojít k aktualizaci právních předpisů tak, aby došlo k úpravě i těchto výrobků na unijní úrovni.

nedostatečných definic jsou právní nejistoty, které je třeba řešit. Rada je dále přesvědčena, že by na evropské úrovni měly být upraveny minimální sazby spotřebních daní.³⁵

V současné době se na unijní úrovni projednává nové znění TPD2, které je zatím známé pod názvem „TPD3“, jeho znění však není v době psaní práce zveřejněno. První návrhy znění TPD3 budou k dispozici na konci roku 2020.

³⁵ General Secretariat of the Council: Council conclusions concerning the structure and rates of excise duty applied to manufactured tobacco, 2020, dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/44235/st08483-en20.pdf>

3. PRODUKTOVÁ REGULACE

3.1. Historický vývoj

Produktová regulace tabákových výrobků je upravena zákonem PoTabZ, který nabyl účinnosti dne 1. září 1997. PoTabZ byl doplněn prováděcím předpisem, a to Vyhláškou č. 325/1997 Sb. Ministerstva zemědělství, kterou se provádí § 18 písm. a), d), j), k), l) a m) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro tabákové výrobky (dále jen „**Vyhláška č. 325/1997**“). První znění PoTabZ neobsahovalo mnoho speciálních ustanovení týkající se tabákových výrobků. V PoTabZ byla stanovena povinnost, že k výrobě tabákových výrobků se používá pouze surový tabák nebo technologicky upravený tabák a současně další látky a jejich přípustné množství bylo stanoveno danou vyhláškou. Dále byla v § 12 a následujících PoTabZ stanovena pro podnikatele uvádějící tabákové výrobky do oběhu povinnost spočívající ve splnění povinností, které platí pro potraviny. PoTabZ stanovil současně povinnost pro podnikatele, který tabákové výrobky přepravuje, použít k přepravě vhodně upravené prostředky nebo přepravní prostory, které chrání tabákové výrobky před poškozením jejich jakosti a také před nepříznivými povětrnostními vlivy.³⁶ Další povinnosti a podmínky byly stanoveny Vyhláškou č. 325/1997, která v § 1 obsahovala definice tabákových výrobků a dalších pojmů v této vyhlášce se vyskytujících. Vyhláška č. 325/1997 stanovila druhy a skupiny tabákových výrobků, kdy pro účely dané vyhlášky se tabákové výrobky dělí takto:³⁷

³⁶ § 12 a násl. PoTabZ

³⁷ Příloha č. 1 Vyhlášky č. 325/1997

Druh	Skupina
Tabák	cigaretový dýmkový a lulkový šňupavý žvýkáci
Cigarety	
Cigarillos (doutníčky)	
Doutníky	

Na obalu tabákového výrobku musely být dle PoTabZ určité údaje, které musely být uvedeny i na potravinách. Jednalo se v případě právnické osoby o obchodní jméno výrobce spolu s jeho sídlem a v případě fyzické osoby o trvalý pobyt nebo místo podnikání výrobce. Dále musel být na jednotkovém balení druh, skupina a případně podskupina tabákového výrobku, množství daného výrobku, informace o způsobu skladování a označení šarže. Vyhláška č. 325/1997 stanovila rovněž další údaje, které musely být uvedeny na obalu tabákového výrobku. Jednalo se o:

„a) označení názvem druhu tabákového výrobku,

b) u tabáku označení i názvem skupiny,

c) u cigaret průměrný obsah dehtu a nikotinu

1. "Dehet: x mg/cig.", kde x je celé číslo,

2. "Nikotin: x mg/cig.", kde x se uvádí na jedno desetinné místo,

d) množství v kusech u balení cigaret, cigarillos a doutníků na balení pro konečnou spotřebu,

e) množství v gramech u balení ostatních tabákových výrobků pro konečnou spotřebu.“³⁸

Dále bylo vyhláškou stanoveno, že na největší ploše balení tabákového výrobku určeného ke kouření muselo být vtištěno obecné zdravotní varování ve znění *"Kouření vážně poškozuje zdraví"*, na ostatních tabákových výrobcích byla povinnost uvádět obecné zdravotní varování *"Tabák vážně poškozuje zdraví"*. Druhá největší plocha musela obsahovat jedno ze níže uvedených zvláštních zdravotních varování, které je uvozeno textem *"Ministerstvo*

³⁸ § 3 Vyhlášky č. 325/1997

zdravotnictví varuje:" a stejně jako obecné zdravotní varování muselo pokrývat nejméně 4 % každé plochy krabičky cigaret, na ostatních tabákových výrobcích nejméně plochu o velikosti 1 % z celkového povrchu.

„a) "Kouření způsobuje rakovinu",

b) "Kouření způsobuje srdeční choroby",

c) "Kouření způsobuje smrtelná onemocnění",

d) "Nekuřte, chcete-li zůstat zdraví!"“³⁹

Šňupací a žvýkáci tabák musely nést zvláštní zdravotní varování "Způsobuje rakovinu".

Současně bylo stanoveno, že nejvyšší průměrná hodnota obsahu dehtu je 12 mg.⁴⁰

V návaznosti na přijetí TPD1 došlo k novelizaci PoTabZ a k přijetí Vyhlášky č. 344/2003 Sb., kterou se stanovily požadavky na tabákové výrobky (dále jen „**Vyhláška č. 344/2003**“).

Dle PoTabZ bylo zakázáno uvádět do oběhu tabák určený k orálnímu užití a současně zákon stanovil pro osobu uvádějící na trh tabákové výrobky povinnost spočívající v předložení úplného výčtu složek použitých při výrobě jednotlivých typů a značek tabákových výrobků spolu s prohlášením o důvodech použití těchto složek, jejich funkci, toxikologické účinky na zdraví člověka a návykové účinky, a to vždy jednou ročně nejpozději do 31. prosince daného kalendářního roku Ministerstvu zdravotnictví a Státní zemědělské a potravinářské inspekci.⁴¹

Vyhláška č. 344/2003 obsahovala v příloze č. 1 druhy tabákových výrobků, jejich členění na skupiny a podskupiny. Členění bylo vytvořeno následovně a oproti Vyhlášce č. 325/1997 bylo členění rozšířeno o nové skupiny a je současně přidána i podskupina tabákových výrobků.⁴²

³⁹ § 4 Vyhlášky č. 325/1997

⁴⁰ § 4 Vyhlášky č. 325/1997

⁴¹ PoTabZ

⁴² Příloha č. 1 Vyhlášky č. 344/2003

Druh	Skupina	Podskupina
cigarety		
doutníky a cigarillos		
tabák	tabák ke kouření	cigaretový k ruční výrobě cigaret dýmkový a lulkový tabákový odpad
	tabák šňupavý tabák žvýkací tabák orální tabák ostatní	

Obdobně jako ve Vyhlášce č. 325/1997 musely být tabákové výrobky označeny názvem druhu, tabák ke kouření současně i názvem skupiny a u cigaret se dále uváděly následující údaje:

„a) dehtu, a to takto: "Dehet: x mg/cig.",

b) nikotinu, a to takto: "Nikotin: y mg/cig.", a

c) oxidu uhelnatého, a to takto: "Oxid uhelnatý: z mg/cig.".“

Obsah nikotinu musel být uveden na jedno desetinné místo, zbylé dva údaje musely být uvedeny jako celé číslo. Dané údaje musely pokrývat nejméně 10 % příslušné plochy. U cigaret, doutníků a cigarillos musel být na balení uveden počet kusů v balení, v případě ostatních tabákových výrobků se uvedlo množství v gramech. Současně nesměly být na obalu uvedeny jakékoli texty, názvy nebo ochranné známky, které by naznačovaly, že daný tabákový výrobek je méně škodlivý než jiný tabákový výrobek. Tabákové výrobky určené ke kouření musely dle dané vyhlášky obsahovat jedno obecné zdravotní varování a jedno dodatečné. V případě tabákových výrobků, které nejsou určeny ke kouření muselo být na obalu uvedeno varování ve znění "Tento tabákový výrobek může škodit Vašemu zdraví a je návykový", které muselo být vytištěno na nejviditelnější ploše balení a pokrývat nejméně 30 % plochy. Jak u tabákových výrobků určených ke kouření, tak těch, které nejsou určeny ke kouření byla stanovena povinnost uvodit všechny varování textem "Ministerstvo zdravotnictví varuje:". Obecná varování se musela pravidelně obměňovat, tak aby se zaručil jejich pravidelný výskyt. Jednalo se o text ve znění: "Kouření může zabít"/"Kouření vážně škodí Vám i lidem ve Vašem okolí",

který musel být umístěn na nejviditelnější ploše balení a pokrývat nejméně 30 % plochy.⁴³ Dodatečná zdravotní varování musela být rovněž umístována tak, aby byl zaručen jejich pravidelný výskyt na baleních tabákových výrobků určených ke kouření. Dodatečná zdravotní varování byla následující: ⁴⁴

„a) *"Kouřáci umírají předčasně"*,

b) *"Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici"*,

c) *"Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic"*,

d) *"Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte"*,

e) *"Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř"*,

f) *"Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením"*,

g) *"Kouření je vysoce návykové, nezačínejte s ním"*,

h) *"Přestat kouřit znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic"*,

i) *"Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt"*,

j) *"Požádejte o pomoc při odvykání kouření: porad'te se se svým lékařem nebo lékárníkem"*,

k) *"Kouření může zpomalovat krevní oběh a způsobuje neplodnost"*,

l) *"Kouření způsobuje stárnutí kůže"*,

m) *"Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost"*, nebo

n) *"Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík"* jejich umístění bylo na druhé nejviditelnější ploše balení a pokrývat nejméně 40 % plochy.

Dále byly stanoveny podmínky pro tisk daných varování, kdy jedna z hlavních podmínek stanovila, že text musí být vytištěn černým tučným písmem na bílém podkladu. Text musel být současně vytištěn tak, aby byl neodstranitelný a nesmazatelný, nesměl být na tabákové nálepce a dále nesměl být jakýkoli způsobem zakryt. Vyhláška č. 344/2003 dále stanovila maximální množství dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého na cigaretu. Kdy u dehtu je maximální množství stanoveno na 10 mg, u nikotinu na 1 mg a u oxidu uhelnatého opět na 10 mg.⁴⁵

⁴³ § 3 a násl. Vyhlášky č. 344/2003

⁴⁴ § 4 a násl. Vyhlášky č. 344/2003

⁴⁵ § 4 a násl. Vyhlášky č. 344/2003

3.2. Platné právo

Regulace tabákových výrobků je v PoTabZ upravena v § 12 a následujících. TPD2 bylo transponováno do českého právního řádu zákonem č. 180/2016 Sb., který výrazně změnil znění PoTabZ, a to s účinností od 7. září 2016. Spolu s PoTabZ byl přijat i prováděcí předpis, a to Vyhláška 261/2016, která nabyla účinnosti dne 7. září 2016. Pro větší přehlednost je v příloze č. 3 transpoziční tabulka. Transpozice TPD2 byla na úrovni každého státu řešena poměrně rozdílně, co do zvolených nástrojů. V České republice došlo k novele stávajícího zákona a přijetí Vyhlášky 261/2016. Naopak ve Slovenské republice došlo k ucelené transpozici TPD2 zcela novým zákonem č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabákových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který obsahuje veškerá ustanovení TPD2 na jednom místě. Pro přehlednost je i tento slovenský zákon uveden v transpoziční tabulce v příloze č. 3.⁴⁶

PoTabZ stanovuje, že výrobce nesmí k výrobě tabákových výrobků užít jiný než surový tabák nebo tabák technologicky upravený a současně jsou zakázány látky jako jsou vitaminy nebo jiné látky, které vytváří dojem, že je daný výrobek zdraví prospěšný nebo že způsobuje snížené zdravotní riziko, dále kofein, taurin nebo jiné látky, které zvyšují energii a vitalitu, současně látky, které způsobují zabarvení emisí, usnadňují vdechování nebo příjem nikotinu či zvyšují toxický nebo návykový účinek. Z regulace tedy vypadl dřívější seznam složek, které byly povoleny a zakázány používat při výrobě tabákových výrobků.

Dále je zakázáno uvádět na trh tabák určený k orálnímu užití a dále cigarety a tabák určený k ručnímu balení cigaret s charakteristickou příchutí.⁴⁷

Současně je zakázáno používat pro výrobu cigaret a tabáku určeného k ručnímu balení přísady, které způsobují charakteristickou příchutí a výrazně zvyšují návykovost, toxicitu, karcinogenitu, mutagenitu nebo pro reprodukci toxické vlastnosti. Charakteristická příchutí je definována jasně rozpoznatelnou vůní nebo chutí jinou než tabákovou, kterou tabákovému výrobku dodávají různé přísady nebo kombinace přísad, a to zejména ovoce, koření, byliny, alkohol, cukrovinky,

⁴⁶ Za zmínku stojí i to, že Česká republika doslova převzala v transpozičním textu (zejména ve Vyhlášce 261/2016) i všechny prováděcí rozhodnutí Komise ke TPD2 (2018/576, 2016/786, 2016/787, 2016/586, 2015/2186, 2015/2183, 2015/1842, 2015/1735), zatímco slovenský zákonodárce tyto do svého právního řádu přímo nepřenesl a spokojil se s hlavním textem TPD2.

⁴⁷ § 12 PoTabZ

mentol nebo vanilka. Zákon umožňoval doprodej cigaret a tabáku určenému k ručnímu balení cigaret s charakteristickou příchutí, a to od nabytí účinnosti zákona po dobu 3 měsíců. Cigarety a tabák určený k ručnímu balení cigaret s charakteristickou příchutí musely tedy z trhu zmizet k 6. prosinci 2016, s výjimkou mentolu. Na charakteristickou příchut' mentolu platila výjimka ze zákazu, a to když v dané kategorii tabákových výrobků dosahovala objemu prodeje v celé Evropské unii nejméně 3 %. Od 20. května 2020 je výjimka vypuštěna a zákaz se vztahuje i na mentol. Od tohoto data není tedy možné na trhu zakoupit jakékoli cigarety nebo tabák určený k ručnímu balení cigaret s mentolovou příchutí. Zde je vhodné zmínit, že zákaz charakteristických příchutí se vztahuje pouze na cigarety a tabák určený k ručnímu balení cigaret. Na doutníky, cigarillos, žvýkací tabák, elektronické cigarety či nové tabákové výrobky, jako jsou zahřívané tabákové výrobky se zákaz nevztahuje, a tak mnoho spotřebitelů přechází právě na tyto kategorie. I z tohoto důvodu je na místě argumentace reagovat zavedením spotřební daně z takových výrobků. Komise si rovněž ponechala možnost po určité době vyhodnotit, zda popularita těchto jiných výrobků, obzvláště u mladistvých, neroste právě díky možnosti charakteristických příchutí a dle toho zákaz charakteristických příchutí rozšířit i na tyto výrobky.

Tabákové výrobky nesmí současně obsahovat žádné aroma v jakékoli ze složek (filtry, papírky, balení či kapsle) nebo jiné technické prvky, které umožňují změnu vůně nebo chuti, případně intenzitu kouře. Tímto ustanovením se staly zakázané jakékoli kapslové cigarety, které způsobovaly změnu příchutě.⁴⁸⁴⁹

Jednotkové balení, vnější balení ani samostatný tabákový výrobek nesmí obsahovat zakázaný prvek nebo rys, a to takový, který propaguje tabákový výrobek nebo podporuje jeho spotřebu, a to zejména tím, že vytváří mylný dojem o vlastnostech, emisích, rizicích a účincích na zdraví.⁵⁰ Dále takový prvek nebo rys, který naznačuje, že je daný výrobek méně škodlivý nebo že je jeho cílem snížení účinků škodlivých složek kouře případně, že má léčivé, povzbuzující, omlazující, vitalizační, přírodní vlastnosti nebo naznačuje jiné vlastnosti produktu ekologického zaměření, zdravotní přínosy nebo přínosy pro životní styl. Mezi zakázaný prvek nebo rys současně spadá i informace o obsahu nikotinu, dehtu a oxidu uhelnatého, a to zejména

⁴⁸ § 12 PoTabZ

⁴⁹ § 3 Vyhlášky 261/2016

⁵⁰ § 12b PoTabZ

z důvodu, aby tabákový výrobek nepůsobil zavádějícím dojmem, že je v případě nižších hodnot zdravější než jiný takový výrobek. Současně je zakázána i odkaz na chuť, aroma nebo vůni. Tabákový výrobek nesmí připomínat potravinu nebo kosmetický výrobek, dále nesmí naznačovat žádnou ekonomickou výhodu, jako jsou poukázky, slevy distribuce zdarma, nabídky typu „dvě za cenu jednoho“, zvýšenou biologickou rozložitelnost nebo jiné výhody s ohledem na životní prostředí. Za zakázaný prvek nebo rys se považuje vše v podobě textu, symbolu, jména obchodní značky nebo jiném znaku. Toto vše má za cíl omezit atraktivitu tabákových výrobků, zejména u mladistvých.⁵¹

PoTabZ spolu s Vyhláškou č. 261/2016 definují vzhled a vlastnosti jednotlivých jednotkových balení, konkrétně je stanoveno, že jednotkové balení cigaret musí mít vždy kvádrový tvar a jednotkové balení tabáku určeného k ručnímu balení cigaret musí být v kvádrovém nebo válcovém tvaru, případně ve formě sáčku. Současně je stanoveno, že jednotkové balení tabáku určeného k ručnímu balení cigaret musí obsahovat nejméně 30 g tabáku a jednotkové balení cigaret musí obsahovat nejméně 20 cigaret. Spolu s množstvím je stanoven i vzhled jednotkového balení cigaret, kdy toto balení může být vyrobeno z kartonu nebo měkkého materiálu a otevření balení je možná pouze odklápěcím víčkem případně sklopným víčkem.

Vyhláška 261/2016 na základě PoTabZ stanovuje maximální úroveň dehtu, kdy tato hladina zůstává nastavena na 10 mg na cigaretu, v případě nikotinu je maximální úroveň 1 mg na cigaretu a 10 mg na cigaretu je maximální úroveň pro oxid uhelnatý.⁵²

Tabákový výrobek musí být od května 2019 označen jedinečným identifikátorem, který je upevněn neodstranitelně, je nesmazatelný, nesmí být skryt nebo narušen, a to ani cenovkou, otevřením krabičky či tabákovou nálepkou. Jedinečný identifikátor umožňuje sledovat a vyhledávat konkrétní výrobek při jeho obchodování v celé Evropské unii, zejména poskytnout informaci o datu výroby, výrobním stroji, trase a další. Vydavatelem jedinečného identifikátoru v České republice je Státní tiskárna cenin, s.p. Sledování tabákových výrobků je veřejnosti známé pod názvem „Track&Trace“.⁵³ Track&Trace systém zajišťuje garanci původu a kvality tabákových výrobků, ochranu tabákových výrobků (eliminace padělků), zvýšení kontroly

⁵¹ § 4 Vyhlášky č. 261/2016

⁵² § 5 a násl. Vyhlášky 261/2016

⁵³ Byť je účelem tohoto ustanovení zabránit nelegálnímu obchodu tabákových výrobků napříč EU, jeho zavedením nedochází k opravdovému řešení daného problému, neboť většina nelegálního obchodu se děje přes vnější hranice EU, zejména z Ukrajiny či Srbska.

pohybu jednotlivých tabákových výrobků a snadný přístup k informacím o prodeji jednotlivých výrobků.

Jedinečný identifikátor umožňuje konkrétně určit následující informace, které jsou součástí jedinečného identifikátoru:

- „a) datum a místo výroby,*
- b) výrobní závod,*
- c) stroj používaný při výrobě tabákových výrobků,*
- d) výrobní směnu nebo dobu výroby,*
- e) popis výrobku, a to jeho obchodním názvem, druhem skupiny a podskupiny a způsobem balení,*
- f) zamýšlený trh pro maloobchodní prodej,*
- g) zamýšlenou trasu přepravy,*
- h) jméno, popřípadě jména, a příjmení a sídlo, popřípadě název nebo obchodní firmu a sídlo dovozce v případě dovozu do Evropské unie,“*

A dále určuje informace, které jsou dostupné elektronicky, a to:

- „i) skutečnou trasu přepravy z výrobního závodu k prvnímu maloobchodnímu prodejci, včetně identifikačních údajů všech použitých skladů, tranzitních zemí, jakož i datum přepravy, adresu místa určení, adresu místa odeslání a adresu příjemce,*
- j) jméno, popřípadě jména, a příjmení a sídlo, popřípadě název nebo obchodní firmu a sídlo všech odběratelů od výrobního závodu po prvního maloobchodního prodejce, a*
- k) fakturu, číslo objednávky a údaje o platbě všech odběratelů od výrobního závodu po prvního maloobchodního prodejce.“*

Spolu s jedinečným identifikátorem musí být tabákový výrobek označen bezpečnostním prvek, kdy tuto funkci u jednotkového balení plní tabáková nálepka. Ta je složena z viditelného a neviditelného prvku a platí pro ni stejná pravidla jako pro jedinečný identifikátor.⁵⁴⁵⁵

⁵⁴ § 12c PoTabZ

⁵⁵ § 7 a násl. Vyhlášky 261/2016

Jednotkové balení tabákového výrobku musí být označeno:

- „a) jménem a příjmením nebo názvem anebo obchodní firmou a adresou sídla výrobce, distributora nebo dovozce tabákových výrobků,“ V adrese by měla být uvedena přesná adresa výrobce, distributora nebo dovozce tabákových výrobků. Ve Slovenské republice může být adresa uváděna pouze názvem města.
- „b) názvem druhu, skupiny nebo podskupiny tabákových výrobků stanoveným prováděcím právním předpisem, pod nímž je tabákový výrobek uváděn na trh; tabákový výrobek, který nelze označit druhem, skupinou nebo podskupinou vzhledem k použitým složkám nebo použité technologii, se označí názvem odvozeným od základní použité složky nebo technologie,⁵⁶

<i>Druh</i>	<i>Skupina</i>	<i>Podskupina</i>
<i>cigarety</i>		
<i>doutníky</i>		
<i>doutníčky</i>		
<i>tabák</i>	<i>ke kouření</i>	<i>určený k ručnímu balení cigaret</i>
		<i>dýmkový</i>
		<i>určený do vodní dýmky</i>
	<i>bezdýmný</i>	<i>šňupací</i>
		<i>žvýkací</i>
		<i>určený k orálnímu užití</i>
<i>nový tabákový výrobek</i>	<i>ke kouření</i>	
	<i>bezdýmný</i>	

V případě, že to je Přílohou č. 1 Vyhlášky 261/2016 umožněno, musí být název tabákového výrobku složen jak z druhu, skupiny, tak i podskupiny.⁵⁷Až do 31. prosince 2017 bylo

⁵⁶ § 12d PoTabZ

⁵⁷ Příloha č. 1 Vyhlášky 261/2016

možné tabákové výrobky dělit na druhy, skupiny a podskupiny dle předchozího znění zákona.

„c) údajem o čistém množství, kterým se rozumí množství v gramech nebo v kilogramech tabákového výrobku bez obalu, nebo o počtu obsažených kusů v balení,

„d) zemí původu nebo vzniku v případech, kdy neuvedení tohoto údaje by uvádělo spotřebitele v omyl o skutečném původu nebo vzniku tabákového výrobku,“ V daném případě, není třeba uvádět konkrétní zemi původu, je možné na jednotkovém balení tabákového výrobku uvést, že se jedná o původ v Evropské unii.

„f) obecným varováním,

g) informačním sdělením a

h) kombinovaným zdravotním varováním.“⁵⁸

Pro označování tabákových výrobků určených ke kouření jiných než cigaret, tabáku určeného k ručnímu balení cigaret a tabáku určeného do vodní dýmky platí stejná pravidla jako výše uvedená s výjimkou písmen f), g) a h). Povinnost je však doplněna o uvádění zdravotního varování, šarže a obecného varování spolu s informací o odvykání kouření. Bezdýmnné tabákové výrobky jsou rovněž označeny údaji dle písmen a) – d) a dále zdravotním varováním a šarží.

Jak již bylo uvedeno výše, jednotkové balení tabákového výrobku určeného ke kouření musí obsahovat obecné varování a informační sdělení. Obecné varování zní „*Kouření zabíjí – přestaňte nyní*“ a současně informační sdělení musí být ve znění „*Tabákový kouř obsahuje přes 70 látek, které prokazatelně způsobují rakovinu.*“ Oba údaje musí pokrývat u tabákového výrobku určenému ke kouření 50 % plochy⁵⁹. Dále platí, že:

„*Pokud jde o jednotkové balení cigaret a tabák určený k ručnímu balení cigaret v balení kvádrového tvaru, umístí se obecné varování ve spodní části jedné z bočních stran jednotkového balení a informační sdělení se umístí ve spodní části druhé boční strany. Každý z těchto údajů musí mít šířku nejméně 20 mm. Šířka je měřená ve směru umístění textu.*“⁶⁰

⁵⁸ § 12d PoTabZ

⁵⁹ § 10 a násl. Vyhlášky 261/2016

⁶⁰ Nepřesnou transpozicí tohoto ustanovení, respektive výkladovou nejistotou došlo k tomu, že v některých členských státech již nebylo možné vyrábět tzv. „slim“ balení cigaret, zatímco v České republice toto stále, za splnění dalších požadavků, možné je. Rozdíl je v tom, zda požadavek „20 mm šířky“ se vztahuje na rozměr obalu nebo na rozměr obecného varování. V České republice je jednoznačnost tohoto ustanovení zajištěna dodáním věty

V případě jednotkového balení ve formě krabičky se sklopným víčkem, u kterého se boční strana rozdělí na dvě části, musí být obecné varování a informační sdělení umístěno na větší části. Boční strana musí mít výšku nejméně 16 mm. U jednotkového balení tabáku určenému k ručnímu balení cigaret válcového tvaru se obecné varování umístí na vnějším povrchu víčka a informační sdělení na vnitřním povrchu víčka. V případě tabáku určeného k ručnímu balení cigaret ve formě obdélníkového sáčku, musí být obecné varování a informační sdělení umístěno na obou plochách, které jsou viditelné při úplném otevření balení, dále musí být umístěny na horním okraji sáčků a musí pokrývat 50 % ploch. Tabák k ručnímu balení cigaret ve formě stojatých sáčků musí mít obecné varování a informační sdělení umístěny na spodní části pokrývající 50 % plochy. Daná povinnost je graficky znázorněna v příloze č. 4 spolu s praktickou ukázkou samotných sáčků.⁶¹

V případě tabákových výrobků určených ke kouření jiných než cigaret nebo tabáku určenému k ručnímu balení cigaret a tabáku do vodní dýmky musí být obecné varování ve znění „*Kouření zabíjí – přestaňte nyní*“, umístěno na nejviditelnější ploše, pokrývat minimálně 30 % plochy, splňovat stejná pravidla jako pro obecné varování u tabákových výrobků určených ke kouření a musí být lemována černým okrajem o šířce minimálně 3 mm a maximálně 4 mm.⁶²

Při výrobě jednotkových balení je třeba vždy zkontrolovat přesné znění obecného varování a informačního sdělení, které musí být vždy v souladu se zákonným zněním. V daném případě, je třeba si povšimnout, že obecné varování oproti informačnímu sdělení netvoří větu, není zakončeno tečkou. I tento detail je třeba při výrobě jednotkového balení respektovat. Vyhláška 261/2016 dále stanovuje přesné technické požadavky na obecné varování a informační sdělení jako je typ a barva písma, umístění textu a další.

Na jednotkovém balení tabákového výrobku určeného ke kouření musí být uvedeno kombinované zdravotní varování, které se musí skládat z jednoho z textových varování, spolu s jednou z odpovídajících barevných fotografií, které jsou uvedeny ve 3 knihovnách. V průběhu 3 kalendářních let se po dobu jednoho kalendářního roku použije vždy jedna skupina, v rámci tří let nesmí být jedna knihovna použita více než jednou. Knihovny jsou uvedeny v příloze č. 4 spolu grafickým znázorněním umístěním kombinovaných zdravotních varování. Jednotlivá

„Šířka je měřená ve směru umístění textu.“. Jedná se tedy o šíři obecného varování, kdy tato je měřena ve směru textu, který směřuje odshora (od víčka) k dolní části krabičky, nejedná se tedy o šíři jednotkového balení.

⁶¹ § 10 a násl. Vyhlášky 261/2016

⁶² § 16 a násl. Vyhlášky 261/2016

kombinovaná zdravotní varování musí být používána pravidelně tak, aby byla u jednotlivých značek tabákových výrobků použita vždy ve stejné míře. Tzn. že ve výrobě je třeba zajistit používání obalového materiálu obsahujícího všechny obrázky, cílem je zamezit použití například nejmíň odstrašujícího obrázku na celou produkci, a tím obcházení účelu daného zákona.

První knihovna kombinovaného zdravotního varování se použije od nabytí účinnosti Vyhlášky 261/2016 až do 31. prosince 2017, dále se pak střídá vždy na kalendářní rok.⁶³

V PoTabZ ani v prováděcím předpise není zodpovězena otázka týkající se doprodeje tabákových výrobků s obrazovou knihovnou z předchozího roku. Na základě výše uvedených ustanovení je pouze stanovena povinnost, že se obrazové knihovny střídají každý rok a žádná z nich nemůže být použita během tří let více než jednou. Je třeba zdůraznit, že daná regulatorika spadá do oblasti správního práva, tedy práva veřejného, ve kterém se silně uplatňuje zásada, že každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon výslovně neukládá. V tomto kontextu je důležité připomenout, že nikde v příslušných právních předpisech není stanoveno, že by mělo z důvodu rotace skupiny kombinovaných zdravotních varování dojít k jakémukoliv stahování tabákových výrobků, které již byly uvedeny na trh.

Zákonná povinnost se tedy nejspíše vztahuje pouze k uvádění tabákových výrobků na trh. Opačný výklad by byl i v rozporu se smyslem právní úpravy, kdy jejím hlavním cílem je umístění na jednotková balení tabákových výrobků fotografie znázorňující negativní dopady kouření. Nikde však není stanoveno, že by některá ze skupin fotografií byla více odstrašující než jiná. Smyslem rotace skupin je skutečnost, aby došlo k prostřídání znázornění všech možných negativních důsledků kouření.

Na základě výše uvedeného lze dovodit, že by se na trh měly od 1. ledna příslušného kalendářního roku uvádět pouze tabákové výrobky s novou skupinou kombinovaného zdravotního varování. Není však nikde stanoveno, že by mělo docházet ke stažení výrobků se starou skupinou, proto může nastat situace, kdy se budou na trhu objevovat tabákové výrobky s kombinovaným zdravotním varováním z více skupin. Dále není stanovena lhůta pro začátek výroby tabákových výrobků s novou skupinou, toto by mělo být zahájeno v dostatečném předstihu, aby bylo možné od 1. ledna uvádět pouze tabákové výrobky s novou skupinou.

⁶³ § 12 a násl. PoTabZ

Stanovení „uvedení na trh“ jako kritérium je pouze spekulativní, neboť TPD2 i PoTabZ stanoví, že nová skupina se „použije“, aniž by byl takový termín kdekoli definován. Může se tedy jednat o požadavek „použití“ při tisku obalového materiálu, „použití“ ve výrobě či uvedení na trh. Nikde není stanoveno, o kterou variantu se jedná. Tento příklad dokládá důležitost přesné terminologie a předcházení vágním termínům, které způsobují problémy při jejich výkladu.

Seznam textových varování:

- „1. Kouření je příčinou rakoviny plic v 9 z 10 případů*
- 2. Kouření způsobuje rakovinu úst a krku*
- 3. Kouření poškozuje Vaše plíce*
- 4. Kouření způsobuje infarkt*
- 5. Kouření způsobuje mrtvici a zdravotní postižení*
- 6. Kouření ucpává Vaše tepny*
- 7. Kouření zvyšuje riziko oslepnutí*
- 8. Kouření poškozuje Vaše zuby a dásně*
- 9. Kouření může zabít Vaše nenarozené dítě*
- 10. Svým kouřem škodíte Vaším dětem, rodině a přátelům*
- 11. U dětí kuřáků je vyšší pravděpodobnost, že začnou kouřit*
- 12. Přestaňte kouřit – zůstaňte naživu pro své blízké*
- 13. Kouření snižuje plodnost*
- 14. Kouření zvyšuje riziko impotence“⁶⁴*

Dále musí tabákové výrobky určené ke kouření obsahovat informaci týkající se odvykání kouření ve znění „*Jak přestat kouřit: www.koureni-zabiji.cz*“. Informace o odvykání kouření je součástí kombinovaného zdravotního varování.⁶⁵

Kombinované zdravotní varování musí u tabákových výrobků určených ke kouření pokrývat 65 % plochy s tím, že u jednotkového balení cigaret musí mít výšku nejméně 44 mm a šířku nejméně 52 mm a musí být umístěno na přední i zadní straně jednotkového balení, konkrétně na horním okraji a ve stejném směru jako jakékoli další informace. Do 20. května 2019 existovala výjimka, kdy v případě, že byla tabáková nálepka umístěna na horním okraji

⁶⁴ Příloha č. 3 Vyhlášky 261/2016

⁶⁵ § 12 a násl. Vyhlášky 261/2016

jednotkového balení, mohlo být kombinované zdravotní varování na zadní straně umístěno pod touto nálepkou. Nad kombinovaným zdravotním varováním však nesměla být umístěna žádná značka ani logo. Pro lepší pochopení tohoto přechodného ustanovení slouží obrázek č. 25, který je součástí přílohy č. 5, který znázorňuje právě dané přechodné ustanovení, naopak obrázek č. 26 znázorňuje vzhled krabičky po 20. květnu 2019.

Textové varování musí být vtištěno bílým písmem na černém pozadí s tím, že vyhláška stanovuje přesné technické parametry písma. Důležité je, aby písmo bylo v jedné, co největší velikosti, aby byla zajištěna maximální viditelnost textu, neboť jednotkové balení tabákových výrobků se od sebe značně odlišují a je třeba text balení přizpůsobit tak, aby byl naplněn účel zákona. Fotografie, která je součástí kombinovaného zdravotního varování musí být rovněž přizpůsobena velikosti jednotkového balení, zejména nesmí být oříznuta příliš blízko nebo daleko od ohniska fotografie či být neúměrně široká nebo úzká. Dále nesmí být na fotografii použity žádné efekty. Informace o odvykání kouření musí být vtištěny černým písmem na teple žlutém pozadí.⁶⁶⁶⁷

Tabákový výrobek určený ke kouření jiný než cigareta nebo tabák určený k ručnímu balení cigaret nebo tabák do vodních dýmek musí mít na svém jednotkovém balení textové varování (viz seznam výše), a to na své druhé největší ploše. Pro jednotková balení se sklopným víčkem se za druhou nejviditelnější plochu považuje plocha, která se stane viditelnou, je-li balení otevřeno. Dále musí obsahovat informaci týkající se odvykání kouření ve znění „*Jak přestat kouřit: www.koureni-zabiji.cz*“. Textové varování u tabákového výrobku určeného ke kouření jiného než cigarety, tabáku určeného k ručnímu balení cigaret a tabáku do vodní dýmky musí pokrývat minimálně 40 % plochy, splňovat stejná technická pravidla jako pro obecné varování u tabákových výrobků určených ke kouření a musí být lemována černým okrajem o šířce minimálně 3 mm a maximálně 4 mm. Tyto výrobky tedy nemusí být označeny kombinovaným zdravotním varováním, zejména obrazový prvek v tří leté rotaci. Obaly těchto výrobků není tedy nutné každý rok měnit.⁶⁸⁶⁹

Zdravotní varování na bezdýmných tabákových výrobcích musí být uvedeno ve znění „*Tento tabákový výrobek škodí Vašemu zdraví a je návykový.*“, musí být umístěno na dvou největších

⁶⁶ § 12 a násl. Vyhlášky 261/2016

⁶⁷ § 12d PoTabZ

⁶⁸ § 16 a násl. Vyhlášky 261/2016

⁶⁹ § 12e PoTabZ

plochách, pokrývat 30 % plochy a platí pro něj stejné technické parametry jako pro obecné varování a informační sdělení u tabákových výrobků určených ke kouření. Daným bezdýmným tabákovým výrobkem jsou současně i zahřívané tabákové výrobky, kdy ukázka jednotkového balení je na obrázku č. 27, který je součástí přílohy č. 6.

Všechna výše uvedená varování a sdělení musí být v českém jazyce, vytištěna nebo upevněna neodstranitelným způsobem, musí být nesmazatelná a plně viditelná a nesmí být žádným způsobem skryta nebo narušena, musí zůstat nedotčené při otevírání krabičky, musí být obklopena černým okrajem o velikosti 1 mm, nesmí překrývat nebo narušovat sledovací a vyhledávací značky, tabákové nálepky, cenovky nebo bezpečnostní prvky a dále musí pokrývat celý povrch pro ně vyhrazen, s tím, že nesmí být žádným způsobem komentovány či parafrázovány.⁷⁰⁷¹

PoTabZ dále stanovuje informační povinnost při uvádění tabákových výrobků na trh. Výrobce a dovozce tabákových výrobků jsou povinni prostřednictvím společné elektronické vstupní brány pro předkládání údajů oznámit v elektronické podobě dálkovým přenosem dat Státní zemědělské a potravinářské inspekci informace o novém tabákovém výrobku, který má být uveden na trh, stejně tak informace v případě, že dojde ke změně složení tabákového výrobku, a to konkrétně informace o úrovni dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého, jiných emisních úrovních, objemech prodeje tabákových výrobků, seznamu všech složek a jejich množství použitých při výrobě tabákových výrobků a další. Informační povinnost se vztahuje současně na povinnost předložit Státní zemědělské a potravinářské inspekci všechny dostupné interní i externí studie týkající se „*průzkumu trhu a preferencí různých spotřebitelských skupin, včetně mladých lidí a kuřáků, ohledně složek a emisí, jakož i shrnutí veškerých průzkumů trhu, které provádějí při uvádění nových výrobků na trh*“. Dále oznamovací povinnosti podléhá prioritní seznam přísad obsažených v cigaretách a tabáku určenému k ručnímu balení cigaret, kdy pro každou přísadu uvedenou v prioritním seznamu je třeba současně vytvořit komplexní studii.⁷²⁷³

V současné době existuje již první návrh pozměňovacího zákona k PoTabZ regulující nikotinové sáčky bez obsahu tabáku. Důvodem vzniku je zejména skutečnost, že nikotinové sáčky bez obsahu tabáku jsou novým fenoménem v rámci celé Evropské unie i mimo ni.

⁷⁰ § 12f PoTabZ

⁷¹ § 18 Vyhlášky 261/2016

⁷² § 19 a násl. Vyhlášky 261/2016

⁷³ § 13 a násl. PoTabZ

V českém právním řádu není doposud tento produkt upraven, což je třeba s ohledem na veřejné zdraví a ochranu zranitelných jedinců v rámci společnosti. Daný produkt oslovuje stejné spotřebitele, jako produkty regulované PoTabZ a je možné ho zakoupit na stejných místech jako tabákové výrobky nebo elektronické cigarety, z tohoto důvodu je logické zařazení nikotinových sáčků, právě do předmětného zákona.

Nikotinové sáčky bez obsahu tabáku obsahují ve srovnání s tabákovými výrobky podstatně méně škodlivin, stále však obsahují nikotin, který je jednak návykový a současně škodlivý. V danou chvíli není stanovena maximální povolená koncentrace nikotinu na jeden sáček, proto se mohou na trhu objevovat i produkty s velmi vysokou koncentrací nikotinu. Tyto produkty však již mohou představovat riziko z hlediska spotřebitele a veřejného zdraví. Z tohoto důvodu by mělo dojít k určení maximální koncentrace nikotinu v sáčku, kdy tato je nyní v návrhu na prováděcí legislativu stanovena na 20 mg, stejně jako u elektronických cigaret.

Pozměňovací návrh zákona dále stanovuje, definici nikotinového sáčku bez obsahu tabáku, jak by mělo být označeno jednotkové balení tohoto výrobky, elektronická oznámení Ministerstvu zdravotnictví, povinnosti související s uváděním produktu na trh a další.

Zda bude návrh nakonec schválen a v jakém znění, bude záležet na legislativním procesu, který může být poměrně dlouhý, proto bude třeba si na finální znění ještě nějakou dobu počkat.⁷⁴

⁷⁴ PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY: Poslanecká sněmovna 2020 VIII. volební období, Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu novely zákona, kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, Sněmovní tisk 502

4. REGULACE REKLAMY

4.1. Historický vývoj

Prvním zákonem regulujícím reklamu na tabákové výrobky byl zákon č. 37/1989 Sb. o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, který zakazoval mimo jiné propagovat kouření v tisku a v ostatních hromadných informačních prostředcích. Jeho aplikace v praxi byla však zcela nulová.⁷⁵ Dalším zákonem upravující reklamu na tabákové výrobky byl zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, který reklamu na tabákové výrobky povoloval. Stanovil však provozovatelům rozhlasového a televizního vysílání povinnost upozornit posluchače/diváka na konci reklamy na škodlivost kouření a současně stanovil povinnost spočívající v uvedení informace o obsahu nikotinu a dehtu daného tabákového výrobku.⁷⁶ Jednalo se o poměrně velkou volnost týkající se reklamy na tabákové výrobky, tato však byla změněna zákonem č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, který od 13. srpna 1993 reklamu na tabákové výrobky zcela zakázal.⁷⁷ Toto ustanovení však bylo vypuštěno novelizačním zákonem č. 217/1993 Sb. Před účinností RekZ byla dále reklama na tabákové výrobky upravena zákonem č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících. Tento zákon stanovoval: „*Reklama tabákových výrobků není povolena ve sdělovacích prostředcích, na plakátovacích plochách, či jiných reklamních zařízeních, v kinech a na veřejných dopravních prostředcích.*“ Za porušení této povinnosti hrozila pokuta až 100.000,- Kč v případě prvního porušení, v případě opětovného porušení se jednalo o pokutu až do výše 500.000,- Kč. Za opětovné se považovalo takové porušení, kterého se fyzická osoba dopustila do 1 roku od pravomocného rozhodnutí o prvním takovém porušení zákona.⁷⁸

V současné době reguluje reklamu na tabákové výrobky RekZ, který nabyl účinnosti dne 1. dubna 1995 a byl několikrát novelizován. První znění tohoto zákona zakazovalo reklamu na tabákové výrobky v televizním vysílání a současně zakazovalo zařadit reklamu na tabákové výrobky do rozhlasového vysílání mezi 6. a 22. hodinou.⁷⁹ Dále byly stanoveny podmínky pro

⁷⁵ Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

⁷⁶ Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

⁷⁷ Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

⁷⁸ § 4 a násl. zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu

⁷⁹ § 3 RekZ

danou reklamu, kdy reklama nesměla být zaměřena na nezletilé osoby, a to zejména užitím takových prvků, prostředků či akcí, které byly takovým osobám převážně určené. Současně nesměly v reklamě vystupovat žádné nezletilé osoby. Reklama na tabákové výrobky nesměla nabádat ke kouření, za nabádání se nepovažovalo použití loga, obchodního jména či ochranné známky výrobce tabákových výrobků v reklamě. Reklama na tabákové výrobky současně musela obsahovat zdravotní varování ve znění: *"Ministr zdravotnictví varuje: kouření způsobuje rakovinu; kouření způsobuje srdeční onemocnění; kouření způsobuje předčasnou úmrtnost; kouření v těhotenství ohrožuje zdraví plodu; nedobrovolné kouření ohrožuje zdraví"*, které muselo být v rozsahu nejméně 10 % reklamy.⁸⁰

Reklama v rozhlasovém vysílání byla zakázána zákonem č. 231/2001 Sb, který změnil znění RekZ, kdy zákaz rozhlasové a televizní reklamy na tabákové výrobky platí do současné doby. V roce 2002 došlo zákonem č. 138/2002 Sb. k velké novele RekZ, a to zejména ve vztahu k mládeži.

Nové znění zakazovalo zaměření reklamy na tabákové výrobky na osoby mladší 18 let, a to zejména užitím prvků, motivů, prostředků nebo akcí, které jsou pro takové osoby převážně určené či volnou distribucí předmětů spojených s užíváním tabákových výrobků, které by byly pro osoby mladší 18 let přitažlivé. Reklama nesměla znázorňovat osoby mladší 18 let, současně mohly být v takové reklamě znázorněny pouze takové osoby, které jsou nebo se zdají být starší 25 let. Reklama na tabákové výrobky mohla být umístěna pouze v tiskovinách určeným osobám starším 18 let a dále nebylo možné umisťovat reklamu na velkoplošné plakáty (tj. větší než 10 m²) ve vzdálenosti menší než 300 metrů od škol, dětských hřišť a podobných zařízení určených nezletilým. Současně byla zakázaná reklama, která nabádá ke kouření slovy v imperativním tvaru či tím, že by byli v reklamě zobrazení lidé, kteří kouří nebo drží cigarety, balíčky cigaret nebo jiné tabákové výrobky/kuřácké potřeby. Reklama musela vždy obsahovat text: *"Ministerstvo zdravotnictví varuje: kouření způsobuje rakovinu"*. Tento text musel být uveden na bílém podkladu podél spodního okraje reklamní plochy v rozsahu nejméně 20 % plochy. Text musel být černý a jeho velikost dosahovat výšky nejméně 80 % výšky bílého podkladu. Muselo současně platit, že výška zdravotního varování musela být nejméně stejná jako výška písma úvodní věty.⁸¹

⁸⁰ § 3 RekZ

⁸¹ (Novaková, a další, 2006)

4.2. Platné právo

S RekZ úzce souvisí i zákon č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, který má rovněž vliv na reklamu na tabákové výrobky a stanovuje, že provozovatelé vysílání nemohou do vysílání zařadit jakékoli obchodní sdělení týkající se tabákových výrobků, elektronických cigaret nebo náhradních náplní do nich, což koresponduje se zákazem vycházejícím z RekZ. Dále zákon stanovuje, že rozhlasové ani televizní programy a pořady nesmějí být sponzorovány osobou, jejímž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej tabákových výrobků, elektronických cigaret nebo náplní do nich. Současně nesmějí pořady obsahovat umístění cigaret, ani jiných tabákových výrobků, elektronických cigaret nebo náplní do nich. Dále nesmí být ve vysílání umístěny žádné produkty od osob, jejichž hlavním předmětem činnosti je výroba nebo prodej tabákových výrobků, elektronických cigaret nebo náhradních náplní do nich.⁸²

V roce 2004 došlo k velké novele RekZ, jehož znění se velice přiblížilo současně platnému znění. Od 1. července 2004 je reklama na tabákové výrobky zakázána úplně a jsou pouze stanoveny výjimky z tohoto zákazu. Novela RekZ stanovila, že reklama na tabákové výrobky, stejně tak sponzorování, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je reklama na tabákové výrobky, je zakázána, pokud tento zákon nestanoví jinak. Současně se za reklamu považuje i distribuce tabákových výrobků zdarma, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je propagace tabákových výrobků, dále reklama, která se sice přímo nezmiňuje o tabákovém výrobku, ale využívá ochranné známky nebo jiné charakteristické rysy tabákového výrobku. Nejedná se však o užití ochranné známky tabákového výrobku, která byla zaregistrována nebo užívána před účinností tohoto zákona.⁸³

Zákaz reklamy se nevztahuje na:

- „a) oznámení určená výlučně profesionálům v oblasti obchodu s tabákovými výrobky,*
- b) reklamu na tabákové výrobky ve specializovaných prodejnách tabákových výrobků nebo ve výkladní skříni a na přiměřené označení těchto prodejen,“⁸⁴ Za takovou prodejnu je možné považovat prodejnu s výhradním prodejem tabákových výrobků a kuřáckých*

⁸² § 53 a násl. zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů

⁸³ (Novaková, a další, 2006)

⁸⁴ § 3 RekZ

potřeb, jako jsou například zapalovače, cigaretová pouzdra, popelníky a další. Prodejny, ve kterých se prodávají pouze tabákové výrobky a kuřácké potřeby téměř neexistují, proto se jedná o takové prodejny, kde je k tabákovým výrobkům přidružen i další sortiment, jako jsou například tiskoviny, jízdenky, cukrovinky a další. Tyto produkty mohou být však prodávány pouze v omezené míře. Jedná se tedy o prodejnu typu „Tabák“ či „Trafika“.⁸⁵ Kromě povinností, prodávat pouze výše určené zboží, kde převažují tabákové výrobky musí sama provozovna nést označení „Tabák“ či „Trafika“, „Tisk – tabák“, tak aby návštěvníkovi bylo zcela jasné, že v dané prodejně se prodávají tabákové výrobky. V případě, že by provozovna měla v názvu například slovo „Dárky“ nejednalo by se o specializovanou prodejnu, a to ani v případě, že by složením sortimentu specializované prodejně odpovídala.⁸⁶

„c) reklamu na tabákové výrobky v provozovnách, ve kterých se prodává nebo poskytuje široký sortiment zboží nebo služeb, jedná-li se o reklamu umístěnou v té části provozovny, která je určena k prodeji tabákových výrobků,“⁸⁷ Takovouto prodejnu je myšlena samoobsluha, kde je možné umístit reklamu na tabákové výrobky v bezprostřední blízkosti vlastního prodeje těchto výrobků. Reklama tedy nemůže být umístěna ve volných prostorách za pokladnami, neboť reklamu je možné umístit pouze v místě, které je určeno k prodeji. Daná místa již k prodeji určená nejsou, protože prodej byl již dokončen a jedná se pouze o prostor, kterým spotřebitel opouští provozovnu.⁸⁸

„d) sponzorování motoristických soutěží a sponzorskou komunikaci v místě konání,

e) prodej publikací obsahujících reklamu na tabákové výrobky, které jsou publikované a tištěné v třetích zemích, pokud nejsou především určeny pro trh v České republice.“⁸⁹

Zdravotní varování a jeho náležitosti zůstaly novelou zákona nezměněny. Bylo zde pouze zdůrazněno, že zdravotní varování musí být umístěno jak u písemné reklamy, tak reklamy šířené audiovizuálním způsobem, která musí obsahovat titulky s textem zdravotního varování.

Dále byla ponechána povinnost, že reklama na tabákové výrobky nesmí být zaměřena na osoby mladší 18 let, a to zejména zobrazením těchto osob nebo užitím prvků, prostředků nebo akcí, které by takovouto skupinu oslovovaly. Dále by reklama neměla nabádat ke kouření. Současně

⁸⁵ (Novaková, a další, 2006)

⁸⁶ (Winter, 2007)

⁸⁷ § 3 RekZ

⁸⁸ (Novaková, a další, 2006)

⁸⁹ § 3 RekZ

je zakázáno dodávat bezplatně vzorky tabákových výrobků, které mají za cíl propagaci těchto výrobků.

Z důvodové zprávy k této novele vyplývá, že k danému restriktivnějšímu znění zákona bylo třeba přistoupit zejména v důsledku závažnosti kouření, které má negativní dopad na kvalitu života jak jednotlivce, tak celé společnosti. Kouření je jeden z nejčastějších důvodů úmrtí a kouření je příčinou úmrtí zhruba u poloviny pravidelných kuřáků. Reklama má zásadní vliv na získávání nových kuřáků, což je doloženo zejména tím, že většina kuřáků začíná s kouřením ve školním věku, kdy tito nejčastěji začínají s drahými značkami, které jsou podpořeny reklamou. V zemích, kde je reklama zcela zakázaná, výrazně klesl počet kuřáků, a to zejména mezi dětmi. Z tohoto důvodu je nezbytné poskytnout spotřebitelům pravdivé informace o kouření, tedy že se nejedná o symbol štěstí a pohody, ale naopak že může způsobit vážně poruchy zdraví až smrt.⁹⁰

V roce 2006 došlo zákonem č. 25/2006 Sb. k novele RekZ, který do českého právního řádu transponoval Směrnici 2003/33/ES, avšak tato úprava se ukázala jako nedostatečná. Po novele byl RekZ ve stejném znění jako současné platné znění zákona s výjimkou chybějícího ustanovení v odst. 4 písm. d) RekZ ve znění:

„d) (...), nejedná – li se o sponzorování akcí nebo činností, které se týkají několika členských států Evropské unie nebo jiných států tvořících Evropský hospodářský prostor nebo se konají v několika členských státech Evropské unie nebo v jiných státech tvořících Evropský hospodářský prostor nebo dosahují přeshraničních účinků jiným způsobem,“⁹¹

Původním zněním byly ze zákazu reklamy vyloučeny všechny motoristické soutěže a sponzorská komunikace v místě konání. Toto se však zdálo Evropské komisi jako nedostatečné a nepřesné. V říjnu 2006 obdržela Česká republika stanovisko Evropské komise týkající se nepřesné transpozice Směrnice 2003/33/ES. Porušení smlouvy Evropských společenství bylo zahájeno na základě stížnosti týkající se sponzorství některých sportovních akcí v České republice, proto bylo nezbytné v roce 2007 úpravu RekZ doplnit o ustanovení specifikující danou výjimku ze zákazu reklamy. Dále došlo na základě stanoviska k upřesnění nepřesností

⁹⁰ (Novaková, a další, 2006)

⁹¹ § 3 RekZ

v ustanovení vylučujícího ze zákazu reklamy reklamu šířenou prostřednictvím služeb informačních společností určenou výhradně profesionálům v oblasti tabákových výrobků.⁹²

Regulace reklamy na tabákové výrobky, stejně jako v předchozím znění je platným zněním RekZ zakázána, a to včetně sponzorování jehož přímým či nepřímým účinkem je reklama na tabákové výrobky. Totéž platí pro sponzorování akcí nebo činností, které se týkají více členských států Evropské unie nebo jiných států Evropského hospodářského prostoru nebo se konají v několika z těchto zemí, případně dosahují přeshraničních účinků jiným způsobem.

Za reklamu na tabákové výrobky je považována rovněž jakákoli forma obchodního sdělení, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je propagace tabákových výrobků, dále distribuce tohoto výrobku zdarma a současně reklama, která využívá ochranné známky, emblému nebo jiného charakteristického rysu tabákového výrobku. Toto však neplatí v případě, kdy byla ochranná známka registrována nebo užita před účinností RekZ.

Zákaz reklamy se nevztahuje na reklamu na tabákové výrobky ve specializovaných prodejnách tabákových výrobků nebo ve výkladní skříni a na přiměřené označení těchto prodejen. Přiměřené označení specializovaných prodejen a reklamu ve výkladních skříních je třeba vykládat spíše restriktivně než extensivně. Cílem zákonodárce bylo zejména, aby se omezilo šíření reklamy na tabákové výrobky a současně, aby se tato reklama nedostávala k dětem a mladistvým, kdy právě na děti a mladiství má reklama větší vliv než na dospělé jedince⁹³. Z tohoto důvodu polepení všech výkladních skříní specializované provozovny nespadá pod zákonnou výjimku, neboť je reklama velice viditelná a všimnou si jí i děti a mladiství, současně není možné považovat dané reklamy ani za přiměřené označení provozovny. Nepřiměřené označení provozovny je znázorněno na obrázku č. 28 a 29, naopak přiměřené označení je možné vidět na obrázku č. 31 a 32.

Dále se zákaz nevztahuje na reklamu v periodickém tisku, neperiodických publikacích, na letácích, plakátech nebo v jiných tiskovinách nebo reklamu šířenou prostřednictvím služeb informační společnosti určenou výlučně profesionálům v oblasti obchodu s tabákovými výrobky (B2B), dále na reklamu na tabákové výrobky v provozovnách, ve kterých se prodává

⁹² (Forum Media, s.r.o., 2007)

⁹³ (Hlgh, 1999)

široký sortiment zboží nebo služeb, pokud je reklama umístěna v části provozovny, kde jsou dané výrobky prodávány.⁹⁴

Touto otázkou se zabýval Nejvyšší správní soud rozsudkem č. As 75/2007-53, který řešil umístění reklamy na tabákové výrobky v bezprostřední blízkosti místa prodeje tohoto výrobku. Předmětným soudem bylo rozhodnuto, že prostor v bezprostřední blízkosti místa prodeje je prostor přímo u pokladny, kde jsou umístěny zásobníky na cigarety. Nejedná se tedy o místo z druhé strany pokladny mimo prodejní plochu, kde se ukládají košíky. Na uvedené nemá žádný vliv, že prodej probíhá i z druhé strany pokladen, neboť tabákové výrobky jsou stále odebírány ze zásobníků nad pokladnami, nikoli z pultu na odkládání košíků. K místu z druhé strany pokladny se současně mohou dostat lidé, kteří jednak nezamýšlejí tabákové výrobky zakoupit, ale současně i ti, kteří nejdou nakupovat vůbec a pouze v daném prostoru čekají, neboť tento je k tomuto uzpůsoben.⁹⁵

Současně se zákaz reklamy nevztahuje na sponzorování motoristických soutěží a sponzorskou komunikaci v místě konání mimo akce, které se týkají několika členských států Evropské unie nebo jiných států, které tvoří Evropský hospodářský prostor nebo se konají v těchto zemích a současně na publikace, které jsou tištěné a vydávané ve třetích zemích.

Reklama na tabákové výrobky musí obsahovat zřetelné varování v rozsahu nejméně 20 % reklamního sdělení, a to u písemné reklamy a reklamy šířené audiovizuálním způsobem musí být text varování uveden na bílém podkladu uspořádaném podél spodního okraje reklamní plochy v rozsahu nejméně 20 % této plochy a současně musí být text zdravotního varování vytištěn černým velkým tučným písmem tak, aby dosáhl celkové výšky nejméně 80 % bílého podkladu.

Reklama na tabákové výrobky nesmí:

„a) být zaměřena na osoby mladší 18 let, zejména zobrazením těchto osob nebo užitím prvků, prostředků nebo akcí, které takové osoby převážně oslovují,

b) nabádat ke kouření slovy nebo například tím, že zobrazuje scény s otevřenými krabičkami cigaret nebo scény, kde lidé kouří nebo drží cigarety, balíčky cigaret nebo jiné tabákové

⁹⁴ § 3 RekZ

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. As 75/2007-53

výrobky nebo kuřácké potřeby.“⁹⁶ V daném případě, je rovněž zakázána jakákoli reklama, kde se vyskytuje samostatná cigareta. S ohledem na dopad reklamy není totiž rozhodné, zda jsou cigarety vidět v otevřené cigaretové krabičce nebo zda je cigareta vedle krabičky volně položená. Pokud tedy zákonodárce považuje za nabádání ke kouření scénu s otevřenou cigaretovou krabičkou, domnívá se kontrolní orgán, že stejný efekt má i zobrazení krabičky cigaret a vedle ní volně položenou cigaretu⁹⁷. Za výjimku by snad bylo možné považovat případ, kdy je nezbytné informovat spotřebitele o změně technického parametru cigarety, například filtru. Na reklamě je například třeba znázornit v nezbytně nutné míře filtr, tedy netabákovou část výrobku, jelikož neexistuje jiná možnost, jak spotřebitele informovat o změně parametru produktu⁹⁸, aby spotřebitele neuváděla tabáková společnost v omyl.

Rovněž se zakazuje bezplatné dodávání vzorků tabákových výrobků široké veřejnosti, mající za cíl propagaci tabákového výrobku.

Praktické příklady pro názorné vysvětlení povinností a zákazů týkající se regulace na tabákové výrobky jsou uvedeny v příloze č. 7. Dále jsou v příloze č. 8 ukázky historické reklamy, které jsou již v současné době zakázány.

Nejnovějším rozsudkem Nejvyššího správního soudu je rozsudek čj. 10 As 413/2019-49 týkající se regulace reklamy na elektronické cigarety, který se však dotýká i regulace reklamy na tabákové výrobky.

Zákaz reklamy na elektronické cigarety v tiskovinách je možné vykládat poměrně široce, kdy pod definicí tiskovin je možné podřadit i reklamní tabule, nalepovací folie nebo skleněné panely či billboardy. Jedná se tedy o každý produkt vzniklý strojovým vyhotovením textu, obrazu a podobně, případně o každé vyhotovení textu, znaku nebo obrazu rozmnoženého mechanickou nebo chemickou cestou, tj. například fotokopírky, telefaxu, fotoaparátu a podobně. Podstatnou náležitostí je její vyhotovení tiskařským strojem. Nejvyšší správní soud tedy zvažoval, zda se žalovaná dopustila porušení zákona, když reklamu na elektronické cigarety šířila formou potištěných reklamních tabulí, potištěných nalepovacích folií a potištěných skleněných panelů,

⁹⁶ § 3 RekZ

⁹⁷ Rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu čj. 5062/10/04420, tomuto rozhodnutí by musel dát za pravdu soud v případě, kdy by se účastník řízení odvolal. Důvodem, proč existuje velice málo soudních rozhodnutí, je že existují pouze 4 velké tabákové společnosti, kdy tyto se ve většině případů neodvolávají, neboť v případě, kdy by jim soud nedal za pravdu, hrozila by mnohem větší výše pokuty.

⁹⁸ Krabičku je třeba vždy prodávat zavřenou, a proto nelze upozornit spotřebitele na změnu obsahu jinak než komunikačním materiálem.

příčemž u elektronických cigaret je jakákoli tištěná reklama zakázána, a to paradoxně i v místě prodeje takovýchto výrobků.⁹⁹

Nejvyšší správní soud se však dále zabýval otázkou srovnání regulace reklamy na tabákové výrobky a regulace reklamy na elektronické cigarety, kdy regulace reklamy na tabákové výrobky je zdánlivě upravena striktněji než regulace reklamy na elektronické cigarety. K tomuto dojmu může vést skutečnost, že obecný zákaz reklamy na tabákové výrobky je ještě rozšířen o taxativní výčet aktivit¹⁰⁰, na které se zákaz reklamy na tabákové výrobky rovněž vztahuje, tedy v kontextu daného rozhodnutí NSS zejména skutečnost, že u tabákových výrobků je zakázána jak „reklama“, tak uvedení „obchodních sdělení“ (s výjimkou míst, pro které jsou tyto povoleny, viz výše). U elektronických cigaret se zákaz vztahuje výslovně „pouze“ na „reklamu“.¹⁰¹ Z rozhodnutí NSS vyplývá, že výkladem daného ustanovení lze dojít k závěru, že pokud by měl zákonodárce zájem, aby se zákaz reklamy na elektronické cigarety vztahoval na stejné aktivity jako jsou ty taxativně vymezeny v regulaci reklamy na tabákové výrobky, byly by v ustanovení regulující elektronické cigarety rovněž uvedeny. Na druhou stranu přísnost regulace reklamy na elektronické cigarety spočívá v tom, že pro ně neexistuje výjimka povolené reklamy v místě prodeje, je-li reklama tištěná.

Na základě výše uvedeného lze tedy dojít k závěru, že obchodního sdělení, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je propagace elektronických cigaret a náhradních náplní do nich, které není v zákoně explicitně zakázáno, je možné považovat za dovolené. Naopak v případě obchodního sdělení, jehož účelem nebo přímým či nepřímým účinkem je propagace tabákových výrobků se jedná o zakázanou formu, a to z důvodu, že toto ustanovení spadá pod taxativní výčet aktivit, které jsou považovány za zakázanou reklamu na tabákové výrobky¹⁰².

⁹⁹ Toto vyplývá z „gold platingu“ (zavedení přísnější regulace, než stanovuje například příslušná směrnice) při transpozici ustanovení TPD2 týkajících se zákazu reklamy na elektronické cigarety v tištěných médiích, kdy český zákonodárce tento zákaz rozšířil i na tištěné letáky, plakáty a jakékoli další formy tištěných materiálů.

¹⁰⁰ § 3 odst. 2 písm. a) a b) RekZ

¹⁰¹ § 3a RekZ „(1) Zakazuje se reklama, jejímž cílem nebo přímým nebo nepřímým účinkem je propagace elektronických cigaret a náhradních náplní do nich, šířená prostřednictvím služeb informační společnosti(10a) nebo v periodickém tisku(2), neperiodických publikacích(3), na letácích, plakátech nebo jiných tiskovinách, s výjimkou publikací, které jsou určeny výlučně profesionálům v obchodě s elektronickými cigaretami a náhradními náplněmi do nich, a publikací, které jsou tištěny a zveřejněny ve třetích zemích, pokud tyto publikace nejsou primárně určeny pro vnitřní trh Evropské unie.

(2) Zakazuje se jakákoli forma sponzorování akcí, činností nebo jednotlivců, jejichž cílem nebo přímým nebo nepřímým účinkem je propagace elektronických cigaret a náhradních náplní do nich, pokud se objekt sponzorování týká několika členských států Evropské unie nebo se koná v několika členských státech Evropské unie anebo dosahuje přeshraničního účinku jiným způsobem.“

¹⁰² § 43 odst. 2 písm. a)

Obchodní sdělení je definováno v mnoha právních předpisech, kdy z daných ustanovení vyplývá, že reklama je podmnožinou obchodního sdělení, naopak nelze konstatovat, že by každé obchodní sdělení bylo současně i reklamou. Obchodní sdělení je tedy širším pojmem než samotná reklama.

Nejvyšší správní soud tedy rozhodl, že zákaz reklamy na elektronické cigarety se nevztahuje na obchodní sdělení. Reklamní sdělení je tedy ve vztahu k elektronickým cigaretám povoleno, což však s sebou přináší mnoho výkladových problémů, neboť hranice mezi reklamou a obchodním sdělením není příliš jasná. Za obchodní sdělení lze však nyní považovat především přiměřené označení specializované provozovny navenek, upozornění ve výkladní skříni specializované provozovny a obchodní sdělení slovem, písmem či obrazem uvnitř takovéto provozovny.¹⁰³¹⁰⁴

¹⁰³ Lze tedy shrnout, že v případě tištěných materiálů smějí u elektronických cigaret tyto obsahovat obchodní sdělení, avšak ne reklamu; u tabákových výrobků nesmí existovat žádné tištěné materiály obsahující reklamu a/nebo obchodní sdělení s výjimkou takových umístěných v místě prodeje tabákových výrobků.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 10 As 413/2019-49

5. REGULACE OCHRANY ZDRAVÍ

5.1. Historický vývoj

OchrZdravZ předcházel zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů s účinností od 01. ledna 2006, který byl zrušen dne 31. května 2017 a nahrazen OchrZdravZ.

Daný zákon upravoval, kde je možné tabákové výrobky, tabákové prostředky a elektronické cigarety prodávat a kouřit. Jednalo se o vyčleněná místa v určených prodejnách, ve stáncích s prodejem denního tisku a v zařízeních společného stravování a ubytovacích zařízeních s výjimkou těch, které jsou určeny k ubytování dětí a mládeže. Daný zákon zakazoval prodej tabákových výrobků, tabákových potřeb a elektronických cigaret prostřednictvím prodejních automatů, kde nebylo možné vyloučit prodej osobám mladším 18 let. Současně byl zakázán prodej, výroba a dovoz hraček a potravinářských produktů, které napodobovaly vzhled tabákových výrobků nebo potřeb. Dále byl striktně zakázán prodej tabákových výrobků, potřeb a elektronických cigaret osobám mladším 18 let na kulturních, společenských a sportovních akcích určených převážně pro osoby mladší 18 let. Prostory, kam mají přístup pouze osoby starší 18 let byly myšleny zejména noční kluby, herny a bary.

V daných ustanoveních byl důraz kladen především na omezení dostupnosti tabákových výrobků s cílem prevence vzniku závislosti na nikotinu u dětí a mladistvých.

Tabákové výrobky mohla prodávat pouze osoba starší 18 let s výjimkou osoby, která se soustavně připravovala na budoucí povolání v oborech prodavač, kuchař-číšník, hotelnictví a turismus. Dále musel být na místech, ve kterých je možné tabákové výrobky, potřeby a elektronické cigarety prodávat umístěn text zákazu prodeje osobám mladším 18 let, takovýto text musel být v českém jazyce a být zjevně viditelný.¹⁰⁵

Daný zákon rovněž taxativně stanovil místa, na kterých je zakázáno kouřit. Jednalo se zejména o veřejná místa, jako například: *„veřejnosti volně přístupné uzavřené prostory; veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory zařízení zřízených státem nebo územními samosprávnými celky;*

¹⁰⁵ Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

dopravní prostředky veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy; veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory budov související s veřejnou dopravou; kryté nástupiště, přístřešky a čekárny veřejné silniční a drážní dopravy a městské hromadné dopravy, ...“.¹⁰⁶

Existuje výjimka na zákaz kouření pro stavebně oddělené prostory vyhrazené ke kouření, které jsou trvale větrané a současně mimo budovu.

Bylo zakázáno kouřit ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů školských zařízení, škol a prostor, kde je poskytována služba péče o dítě. Dále bylo zakázáno kouřit ve vnitřních nekuřáckých zařízeních, současně v uzavřených zábavních prostorách jako například „kina, divadla, výstavní a koncertní sítě, dále ve sportovních halách a prostorách, kde jsou pořádána pracovní jednání“ a ve vnitřních prostorách zdravotnických zařízeních, s výjimkou stavebně oddělených prostor určených ke kouření.

Provozovatel společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti byl povinen informovat osoby před vstupem, zda jde o nekuřácké zařízení, v daném případě musela být před vstupem grafická značka ve znění „*Kouření zakázáno*“ (v příloze č. 9) a v případě, že se jedná o kuřácké zařízení musela být před vstupem značka „*Kouření povoleno*“ (v příloze č. 10). Dále byl provozovatel společného stravování povinen, v případě existujícího vyhrazeného prostoru určeného ke kouření, označit tento prostor grafickou značkou „*Stavebně oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky*“.

V případě, že osoba nedodržovala zákaz kouření stanovený v daném zákoně, je provozovatel oprávněn – po výzvě, aby osoba v jednání nepokračovala, nebo místo opustila – zavolat obecní policii nebo Policii České republiky.

Obec měla možnost zakázat kouření na veřejně přístupných dětských hřištích, veřejně přístupných sportovištích nebo ve vnitřních prostorách určených pro pořádání sportovních, společenských a kulturních akcí.¹⁰⁷

Danými zákazy se cílilo zejména na ochranu nekuřáků před expozicí tabákovému kouři.

¹⁰⁶ Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

¹⁰⁷ Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

5.2. Platné právo

V současné době je problematika ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek řešena OchrZdravZ, který nabyl účinnosti dne 31. května 2017. Podobně jako u předchozí úpravy je cílem tohoto zákona zejména zavedení opatření k ochraně zdraví občanů před škodlivými účinky užívání tabáku, alkoholu a jiných návykových látek, kdy zákon především reaguje na dostupnost tabákových výrobků a alkoholických nápojů a snaží se o snížení přístupu mladistvým k těmto látkám. Na zdraví člověka nemá negativní vliv pouze užívání samotného tabáku, ale současně i expozice tabákovému kouři. V České republice zemře ročně v důsledku onemocnění spojených s užíváním tabákových výrobků 18 000 lidí. Na základě statistických údajů je největší počet kuřáků ve věku od 15–24 let a míra výskytu kuřáctví s dosaženým vzděláním klesá. Z čehož vyplývá, že velké množství kuřáků je i mezi mladistvými. Z tohoto důvodu došlo ke zpřísnění legislativy, neboť dosavadní úprava byla nedostatečná. Před zavedením OchrZdravZ byla Česká republika jedinou zemí v rámci EU, kde bylo možné provozovat čistě kuřácké restaurace. Zpřísnění však nespočívá jen v drobné úpravě obsahové, níže detailněji popsaný zákaz kouření, ale zejména v přísnosti sankcí hrozících za jeho porušení.¹⁰⁸¹⁰⁹

Daný zákon byl už dvakrát novelizován. V roce 2018 došlo k novelizaci ustanovení zákona, které se týkají tabákových výrobků. Na základě rozhodnutí Ústavního soudu Pl. ÚS 7/17. Ústavní soud v daném rozhodnutí zrušil slovo „převážně“ v ustanovení, kde je stanoveno, že je zakázáno prodávat tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření a elektronické cigarety na akci, která je určena převážně pro osoby mladší 18 let, a to zejména z důvodu neurčitosti daného pojmu. Díky danému neurčitému pojmu vznikala nejistota subjektů, zda budou schopny rozeznat povahu akce, čímž by se mohli, v případě prodeje výrobků, vystavit riziku pokuty. Do kategorie akcí „určených převážně pro osoby mladší 18 let“ spadaly i akce určené pro širokou veřejnost, kde nebylo zřejmé převažující zaměření na věkovou skupinu.¹¹⁰

¹⁰⁸ Vedle zvýšení hrozících pokut je nejzásadnější to, že sankce nově hrozí i osobám, které umožní porušení zákona, jako například koupí nezletilému alkohol nebo tabákový výrobek.

¹⁰⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

¹¹⁰ Rozhodnutí Ústavního soudu Pl. ÚS 7/17

OchrZdarvZ kopíruje definice termíny používané v tomto zákoně z definic obsažených v TPD2, respektive v PotabZ, když stanovuje například, že tabákové výrobky jsou takové výrobky, které mohou být užívány a obsahují tabák, ať už genericky upravený nebo neupravený. Kuřáckou pomůckou je pomůcka, určená nebo používaná ke kouření, kouření bylinných výrobků, vdechování, šňupání, sání nebo žvýkání tabáku. Za kuřáckou pomůcku se nepovažují zápalky, zapalovače, popelníky, dekorační předměty nebo umělecké předměty. Definice bylinného výrobku určeného ke kouření je popsána tak, že se jedná o výrobek, jehož základem jsou byliny, rostliny, ovoce a tento neobsahuje žádný tabák, používá se prostřednictvím inhalace a zahrnuje postupné spalování. Elektronickou cigaretou je takový výrobek, který je užíván k inhalaci výparů obsahujících nikotin nebo jiných výparů prostřednictvím náustku. Za elektronickou cigaretu se považuje i jakákoli součást takového výrobku.¹¹¹

Daný zákon stanovuje, kde je zakázán prodej tabákových výrobků, kuřáckých pomůcek, bylinných výrobků určených ke kouření a elektronických cigaret. Dané výrobky je zakázáno prodávat mimo prodejnu specializující se na prodej tohoto zboží nebo stánek umístěný uvnitř stavby specializující se na prodej tohoto zboží, jako jsou například obchodní domy, dále na prodejnu či stánek pevné konstrukce, která je potravinářským podnikem. Vzhledem ke skutečnosti, že není nikde stanovena míra zastoupení potravin, je možné dané produkty prodávat i v prodejnách se smíšeným zbožím. Dále je zakázán prodej daných výrobků mimo prodejnu či stánek pevné konstrukce, kde převažuje sortiment denního a jiného periodického tisku, provozovnu stravovacích služeb, ubytovacích zařízení a dále dopravní prostředek letecké dopravy. Snahou zákonodárce bylo zejména omezit počet míst, kde je možné dané výrobky zakoupit a tím zlepšit kontrolovatelnost daných výrobků a současně snížit dostupnost výrobků. Pojízdna místa prodeje byla z tohoto seznamu odstraněna, a to zejména díky špatné kontrolovatelnosti těchto míst. Oproti minulé právní úpravě je největší rozdíl v taxativně vymezených místech, kde je možné tyto výrobky prodávat, neboť dle předchozí právní úpravy byly možné dané výrobky zakoupit v obchodě s jakýmkoli sortimentem.

Vzhledem ke skutečnosti, že výše uvedená místa mohou být umístěna v prostorách, kde není prodej vhodný z důvodu ochrany dětí a mladistvých, jsou stanovena další místa, kde není možné

¹¹¹ § 2 OchrZdravZ

tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření a elektronické cigarety prodávat:

*„a) ve zdravotnickém zařízení a v prostorech souvisejících s jeho provozem, - může se jednat
jal*

b) ve škole a školském zařízení,

c) v zařízení sociálně-právní ochrany dětí²), v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let, v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení,

d) na akci určené pro osoby mladší 18 let, jedná se zejména o dětský den, divadelní představení pro děti a další,

e) v dopravním prostředku určeném pro veřejnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravního prostředku letecké dopravy,

f) v prodejně s převažujícím sortimentem zboží určeného pro osoby mladší 18 let.“ jako je například hračkářství, obchod s dětským oblečením a podobně. ¹¹²

V případě, že není možné vyloučit prodej těchto výrobků osobám mladším 18 let prostřednictvím prodejního automatu, je takovýto způsob prodeje rovněž zakázán. Všechny výše zmíněné produkty je zakázáno prodávat osobám mladším 18 let. Pro přehlednost je v příloze č. 16 vytvořena tabulka míst, kde je možné výše uvedené výrobky zakoupit.

Dále je zakázáno prodávat, dovážet a současně i vyrábět jakékoli potravinářské výrobky a hračky napodobující vzhled tabákových výrobků a kuřáckých pomůcek.¹¹³

OchrZdravZ stanovuje, že tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření a elektronické cigarety musí být prodávány na vyčleněném místě, odděleném od zbylého sortimentu zboží. Nemělo by tedy docházet k situaci, kdy budou tabákové výrobky prodávány ve stejné polici jako cukrovinky či jiné potraviny. Tato místa prodeje musí být označena viditelným textem o zákazu prodeje tohoto zboží osobám mladším 18 let. Vzhledem ke skutečnosti, že po účinnosti daného zákona není možné na označení uvést pouze „tabákové

¹¹² § 3 a násl. OchrZdravZ

¹¹³ § 4 a násl. OchrZdravZ

výrobky“, jako tomu bylo v předchozím zákoně, ale musí být uvedeny všechny typy výrobků, je možné text zmenšit na velikost 2 cm, aby text nebyl příliš dlouhý. Dále OchrZdravZ stanovuje, že tabákové výrobky, kuřácké pomůcky, bylinné výrobky určené ke kouření a elektronické cigarety mohou být prodávány pouze osobami staršími 18 let, výjimku tvoří pouze případ, kdy by tyto produkty měly prodávat osoby soustavně se připravující na budoucí povolání v oboru vzdělávání zaměřeném na gastronomii, hotelnictví, turismus, obchod, potravinářství nebo potravinářskou chemii.¹¹⁴

OchrZdravZ současně upravuje i prodej výše uvedených výrobků prostřednictvím prostředku komunikace na dálku, kdy tyto je možné prodávat prostřednictvím prostředku komunikace na dálku pouze pokud je vyloučen jejich prodej osobám mladším 18 let. Za takové prostředky komunikace na dálku se nejčastěji považují internet, mobilní aplikace a další. Z tohoto důvodu je prodejce povinen opatřit si systém, který jednoznačně ověří věk spotřebitele a vyloučí tedy, že se dané výrobky dostanou ke spotřebitelům mladším 18 let. Jedná se například o takový systém, kde dojde k ověření věku podle identifikačních údajů v občanském průkazu při osobní registraci případně vyplnění čestného prohlášení před odesláním registrace. Současně by měl prodejce sjednat s doručovací službou (v případě, že nedoručuje sám), aby vždy zkontrolovala, že dané výrobky nepřebírá osoba mladší 18 let. Takovou službu už kurýrní společnosti běžně poskytují, nestačí tedy pouhé „zakliknutí“ potvrzení „Jsem starší 18 let“ a podobně. Současně je prodejce povinen informovat spotřebitele před prodejem, že je prodej tabákových výrobků, kuřáckých pomůcek, bylinných výrobků určených ke kouření a elektronických cigaret osobám mladším 18 let zakázán. OchrZdravZ stanovuje další podmínky pro prodejce tabákových výrobků, kuřáckých pomůcek, bylinných výrobků určených ke kouření a elektronických cigaret prostřednictvím prostředků komunikace na dálku. Jedná se zejména o tuto povinnost:

„(4) Prodejce tabákových výrobků, kuřáckých pomůcek, bylinných výrobků určených ke kouření a elektronických cigaret prostřednictvím prostředku komunikace na dálku je povinen písemně oznámit údaje o systému ověřování věku a jeho fungování Ministerstvu zdravotnictví, a to, jde-li o

¹¹⁴ § 6 a násl. OchrZdravZ

- a) přeshraniční prodej tabákových výrobků a elektronických cigaret, které lze použít pro užívání výparů obsahující nikotin, do 5 dnů ode dne obdržení potvrzení o registraci podle zákona o potravinách a tabákových výrobcích,*
- b) prodej tabákových výrobků a elektronických cigaret na území České republiky, do 15 dnů přede dnem zahájení tohoto prodeje,*
- c) prodej kuřáckých pomůcek a bylinných výrobků určených ke kouření, do 15 dnů přede dnem zahájení tohoto prodeje, nebo*
- d) změnu těchto údajů, do 30 dnů ode dne, kdy ke změně došlo.“*

Prodejce je tedy povinen poskytnout podrobné informace o fungování systému ověřování věku a jeho fungování. Současně musí tyto prodejci projít předchozí registrací před započítáním prodeje prostřednictvím komunikace na dálku.

Prodejci, který provozuje přeshraniční prodej tabákových výrobků a elektronických cigaret s obsahem nikotinu prostřednictvím prostředků komunikace na dálku, není dovoleno tyto produkty prodávat do zemí Evropské unie nebo ve smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru, kde je tento prodej zakázán. Takovýto prodejce je rovněž povinen zkontrolovat při prodeji věk spotřebitele, zda splňuje minimální věk pro prodej těchto výrobků, dle státu, ve kterém se spotřebitel nachází.¹¹⁵

Jednou z hlavních oblastí, které daný zákon upravuje, je zákaz kouření na taxativně vymezených místech. Jedná se o tato místa:

- „a) ve veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření,*
- b) v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření,*
- c) na nástupišti, v přístřešku a čekárně veřejné dopravy,*
- d) v dopravním prostředku veřejné dopravy,*

¹¹⁵ § 7 OchrZdravZ

- e) *ve zdravotnickém zařízení a v prostorech souvisejících s jeho provozem, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření v uzavřeném psychiatrickém oddělení nebo v jiném zařízení pro léčbu závislosti,*
- f) *ve škole a školském zařízení,*
- g) *v zařízení sociálně-právní ochrany dětí²), v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let, v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení,*
- h) *v prostoru dětského hřiště a sportoviště určeného převážně pro osoby mladší 18 let,*
- i) *ve vnitřním prostoru všech typů sportovišť,*
- j) *ve vnitřním zábavním prostoru, jako je kino, divadlo, výstavní a koncertní síň a sportovní hala, a dále v jiném vnitřním prostoru po dobu pořádání kulturní a taneční akce,*
- k) *ve vnitřním prostoru provozovny stravovacích služeb, s výjimkou užívání vodních dýmek,*
- l) *v prostoru zoologické zahrady, s výjimkou vnějších prostor, které provozovatel zoologické zahrady ke kouření vyhradí.* ¹¹⁶

Současně se OchrZdravZ zakazuje používat elektronické cigarety na místech uvedených pod písmenem a) až j). Daná ustanovení slouží především k ochraně před expozicí tabákovému kouři, kdy tento cíl je zejména v souladu s článkem 8 FCTC. Oproti předchozí právní úpravě se nyní již nepoužívá označení „uzavřené“, ale „vnitřní“ a zákon již dále neuvádí taxativní výčet kategorií veřejných míst. Z judikatury i logického výkladu daných ustanovení vyplývá, že není zakázáno kouřit ve věznicích, jedinou výjimkou jsou prostory věznic veřejnosti vojně přístupné. OchrZdravZ nově přináší zákaz kouření i na nekrytých nástupištích. Zdravotnické zařízení je v zákoně zdravotních službách definováno poměrně úzce, neboť se definice vztahuje pouze na místa, kde jsou zdravotní služby poskytovány. V OchrZdravZ je však zdravotní zařízení definováno šířeni, protože zahrnuje i prostory související s provozem tohoto zařízení, tj. chodby před ordinacemi, nemocniční jídelny a podobně. Mezi sportoviště, kde je také zakázáno kouřit, je možné zařadit i posilovny, tělocvičny, prostory určené pro bowling, plavecké haly atd. ¹¹⁷

¹¹⁶ § 8 a násl. OchrZdravZ

¹¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Ze současného znění zákona bylo vypuštěno ustanovení zakazující kouření na pracovišti. Hlavním důvodem vypuštění byla duplikace, kdy v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce je explicitně stanoveno, že zaměstnanci není dovoleno kouřit na pracovišti a v jiných prostorách, kde jsou tabákovému kouři vystaveni také nekuřáci.¹¹⁸ Pro přehlednost je seznam míst, kde je možné kouřit, používat elektronické cigarety nebo zahřívané tabákové výrobky spolu s praktickými příklady uveden v příloze č. 17.

Vlastník a/nebo provozovatel prostoru, kde je kouření a/nebo používání elektronických cigaret zakázáno, je povinen osobu, která nedodrží zákaz kouření nebo zákaz používání elektronické cigarety, vyzvat, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila. Tato osoba je povinna výzvy uposlechnout.

Prostor – s výjimkou nástupiště, přístřešku a čekáren veřejné dopravy, nebo dopravní prostředek, kde je používání elektronických cigaret zakázáno – je vlastník a/nebo provozovatel povinen u vstupu označit zjevně viditelným textem informujícím o tom, že v tomto prostoru je používání elektronických cigaret zakázáno. Tento text musí být pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě o velikosti písmen nejméně 1 cm. Současně musí být tato místa označena grafickou značkou „Kouření zakázáno“ (v příloze č. 14).¹¹⁹

V OchrZdravZ není vymezena definice kouření, což s sebou přináší mnoho nejasností při výkladu daného zákona, a to zejména při stanovení, kde je a není možné používat zařízení pro zahřívání tabáku. Při aplikaci zákona č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, který předcházel OchrZdravZ, se vycházelo převážně z definice stanovené ve FCTC, kde je kouření definováno jako „*držení zapáleného tabákového výrobku nebo manipulace s ním, bez ohledu na to, zda je kouř aktivně vdechován nebo vydechován*“.¹²⁰ Při výkladu OchrZdravZ je rovněž možné vycházet z této definice, která by se však nevztahovala na elektronické cigarety, proto jsou tyto upraveny v samostatném ustanovení. Je však nutné se zamyslet, jakým způsobem v tomto kontextu pojmout zahřívané tabákové výrobky. Náplně do těchto zařízení jsou definovány jako tabákové výrobky, samotné zařízení však nikoli. Užívání těchto zařízení však nenaplnuje výše uvedenou FCTC definici kouření,

¹¹⁸ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

¹¹⁹ § 9 OchrZdravZ

¹²⁰ FCTC

jelikož nedochází ke spalování. Ministerstvo zdravotnictví tedy (až v době zavedení OchrZdravZ) poskytlo tabákovým společnostem přípis, že na zařízení pro zahřívání tabáku se vztahují stejná omezení, jako na elektronické cigarety, neboť zahřívání tabákové výrobky je možné podřadit pod definici elektronické cigarety stanovenou v daném zákoně. Z pohledu spotřebitele se jedná zejména o možnost používat zahřívání tabákové výrobky v provozovněch stravovacích služeb, ve kterých to majitel povolil.¹²¹

OchrZdravZ současně definuje, jak by měl vypadat stavebně oddělený prostor vyhrazený ke kouření. Provozovatel/majitel je povinen splnit následující povinnosti:

- „a) zajistit, aby tento prostor byl prostorově uzavřenou částí stavby, vymezenou podlahou, stropem nebo konstrukcí krovu a pevnými stěnami s uzavíratelnými stavebními výplněmi, jako jsou okna a dveře, která neslouží jako průchod do vnitřních prostor, kde je kouření tímto zákonem zakázáno, a kterou lze v přítomnosti osob, které kouří, vhodnými a dostatečnými prostředky větrat do prostor mimo stavbu a ve které lze zajistit v přítomnosti těchto osob uzavření stavebních výplní tak, aby nedocházelo k pronikání kouře do vnitřních prostor, kde je kouření tímto zákonem zakázáno,*
- b) označit tento prostor u vstupu zjevně viditelnou grafickou značkou "Kouření povoleno"; grafická podoba značky je uvedena v příloze k tomuto zákonu,*
- c) označit tento prostor u vstupu zjevně viditelným textem zákazu vstupu osobám mladším 18 let; text zákazu vstupu těchto osob musí být pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě o velikosti písmen nejméně 5 cm,*
- d) zajistit, aby se v tomto prostoru nezdržovala osoba mladší 18 let; za tímto účelem je oprávněn osobu mladší 18 let vyzvat k opuštění tohoto prostoru; tato osoba je povinna výzvy uposlechnout,*
- e) zajistit, aby se v tomto prostoru nezdržoval zaměstnanec při výkonu své práce v době, kdy se v něm kouří.“*

¹²¹ (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost, 2019)

Stanovením všech podmínek by se mělo zamezit, aby nedocházelo k situacím, kdy stavebně oddělený prostor vyhrazený ke kouření bude na chodbě spojující dvě oddělení nebo na místech, kdy by tímto prostorem museli procházet i nekuřáci a byli tím vystaveni tabákovému kouři.¹²²

¹²² § 10 OchrZdravZ

6. SPOTŘEBNÍ DANĚ

6.1. Historický vývoj

SpotřídaňZ předcházel zákon č. 587/1992 Sb. České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o spotřebních daních, který obsahoval v části páté ustanovení týkající se daně z tabákových výrobků. Tato ustanovení upravovala, na jaké výrobky se předmět daně vztahuje. Jednalo se o cigarety, doutníky, lulkové, dýmkové, cigaretové, šňupací a žvýkácí tabáky, cigarillos a tabákový odpad.

Základem daně pro procentní část daně byla cena pro konečného spotřebitele, naopak základem daně pro pevnou část daně bylo množství cigaret v kusech, případně tabáku v kilogramech. Následně byla výše daně vypočítána jako součet pevné části daně, která byla vynásobena počtem kusů nebo množstvím a procentní části daně.¹²³

Dále zákon stanovil sazby daně, jež se však pravidelně měnily. Spolu se sazbou daně byla stanovena i minimální sazba daně, která se použila v případě, kdy sazba daně vypočtená dle tohoto zákona nedosáhla na minimální sazbu.

Daň byla splatná nejpozději 60 dnů od vzniku daňové povinnosti, která vznikla dnem odebrání tabákových nálepek od celního úřadu. V případě, že plátce daně neodvedl daň včas, byl povinen spolu s daní zaplatit i penále ve výši 0,1 % z dlužné částky za každý den prodlení.

Cigarety, doutníky a cigarillos vyrobené nebo do tuzemska dovezené musely být značeny tabákovou nálepkou, toto se však nevztahovalo na dané výrobky prodávané na palubách letadel zahraničních linek, dále v prodejnách DUTY/TAX FREE, a současně na prodejny, které byly oprávněny prodávat výrobky za ceny bez daně osobám jiných států požívajících imunit podle mezinárodních smluv. Značení daných výrobků muselo být viditelně umístěno na jednotkovém balení, které bylo určeno pro přímou spotřebu. V případě cigaret, doutníků a cigarillos musela být cena vytištěna na tabákové nálepce, v případě ostatních tabákových výrobků musela být cena vytištěna na obalu. Pokud by byla tabáková nálepka poškozena, nebo by bylo balení značeno jinak, pohlíželo by se na tabákové výrobky jako na neznačené.¹²⁴

¹²³ § 39 zákona č. 587/1992 Sb. České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o spotřebních daních

¹²⁴ § 40c zákona č. 587/1992 Sb. České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o spotřebních daních

Zákon současně upravoval i vrácení tabákových nálepek, kdy výrobce nebo dovozce měl oprávnění vrátit úřadu poškozené nebo znečištěné tabákové nálepky obsahující platnou sazbu daně a sjednanou cenu tabákové nálepky. Nepoškozená část musela činit alespoň 60 % plochy nálepky a současně muselo být zřejmé, jaká byla na tabákové nálepce cena pro konečného spotřebitele. V případě znečištěných nálepek, pokud nebyly poškozeny, muselo být prokazatelné, že se jedná o tabákové nálepky, které byly v souladu s právními předpisy. V případě, že se změnil vzor tabákové nálepky při stejné sazbě daně, byl výrobce a dovozce cigaret, doutníků a cigarillos povinen vrátit úřadu nepoužité tabákové nálepky nejpozději do 15 dnů s tím, že úřad následně vydal bezplatně tabákové nálepky nového vzoru, a to do 15 dnů po dni doručení starých tabákových nálepek. Dále měl na základě daného zákona výrobce nebo dovozce oprávnění požádat úřad o úřední dozor nad zničením tabákových nálepek. Úřad byl povinen této žádosti vyhovět. Výrobci nebo dovozci následně vznikl nárok na vrácení daně do výše, která byla odvedena do dne zničení nálepek pod úředním dozorem.¹²⁵

Prováděcím předpisem k danému zákonu byla Vyhláška č. 11/1994 Sb. Ministerstva financí, kterou se stanoví podrobnosti ke značení některých tabákových výrobků, a která nabyla účinnosti dne 20. ledna 1994. Vyhláška stanovila vzor a umístění tabákové nálepky, kdy tabáková nálepka musela mít rozměr 20 x 44 mm a dále byl přesně definován její vzhled. Na tabákové nálepce musel být vytištěn text „Česká republika“ a na obou stranách byla vytištěna cena pro konečného spotřebitele v korunách, případně množství a druh. U cigaret, doutníků a cigarillos byla cena uvedena na jednotkové balení a dále byl uveden počet kusů v balení. Vyhláška dále stanovila, kde má být na jednotkovém balení tabáková nálepka umístěna, důležitým požadavkem bylo, aby při otevření krabičky došlo k jejímu viditelnému poškození¹²⁶. Vyhláška současně uváděla, za jaký den se považovalo zaplacení tabákových nálepek.¹²⁷

Daná vyhláška byla nahrazena novou Vyhláška č. 467/2003 Sb. o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2004. Důvodem přijetí nové vyhlášky bylo přijetí SpotřDaňZ, který nabyl účinnosti 1. ledna 2004. Daný zákon

¹²⁵ § 40d a násl. zákona č. 587/1992 Sb. České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o spotřebních daních

¹²⁶ Důvodem tohoto ustanovení bylo, aby nebylo možné z prázdné/otevřené krabičky (případně jiného tabákového výrobku) nálepku sundat a použít na jiný, nelegální, produkt, jak byla častá praxe organizovaných skupin obchodníků s padělkami.

¹²⁷ Vyhláška č. 11/1994 Sb. Ministerstva financí, kterou se stanoví podrobnosti ke značení některých tabákových výrobků

přinesl mnoho změn, proto nebylo vhodné měnit původní vyhlášku, ale vydat nový prováděcí předpis. Oproti předchozí vyhlášce přinesla daná vyhláška nový vzor oprávnění úřední osoby celního úřadu ke vstupu do objektu výrobce, oprávněného příjemce, dovozce nebo osoby pověřené k odběru tabákových nálepek a dále vzor oprávnění úřední osoby celního ředitelství pověřené dozorem nad zničením vrácených tabákových nálepek. Současně vyhláška aktualizovala některá další ustanovení stanovená ve Vyhlášce č. 11/1994 Sb. Ministerstva financí, kterou se stanoví podrobnosti ke značení některých tabákových výrobků.¹²⁸

Vyhláška č. 467/2003 Sb. o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků byla nahrazena Vyhláškou č. 110/2018 Sb. o tabákových nálepkách, která nabyla účinnosti dne 15. února 2019. Daná vyhláška byla prováděcím předpisem ke SpotřDaňZ a stanovila technické aspekty značení tabákových výrobků tabákovými nálepkami. Důvodem přijetí nové vyhlášky bylo přijetí PoTabZ a Vyhlášky 261/2006, kdy těmito předpisy došlo k úpravě aspektů značení tabákových výrobků, s čím souvisí i vzhled tabákové nálepky. Jednou z povinností bylo označit jednotkové balení tabákového výrobku bezpečnostním prvkem, kdy tímto prvkem může být v České republice právě tabáková nálepka, ale pouze za předpokladu, že splňuje náležitosti stanovené PoTabZ. Těmito náležitostmi bylo složení tabákové nálepky z viditelných a neviditelných prvků a současně povinnost, že musela být vytištěna nebo upevněna neodstranitelně a musela být nesmazatelná, nesměla být skryta ani jakkoli narušena. Dále bylo stanoveno, že se tabáková nálepka musela skládat minimálně z 5 bezpečnostních elementů. Přejídné ustanovení u PoTabZ umožňovalo do 19. května 2019 umisťovat kombinované zdravotní varování na zadní straně pod tabákovou nálepkou, stejně tak u měkkého balení umisťovat nálepkou přes horní boční okraj balení cigaret. Dle PoTabZ nesmí být zdravotní varování jakkoli překryto ani skryto, z tohoto důvodu po uplynutí doby v přechodném ustanovení nebylo možné dále umisťovat tabákovou nálepkou zavedeným způsobem, tedy tak, aby byla při otevření poškozena. S ohledem na výše uvedené a k vytvoření většího prostoru k umístění tabákové nálepky se upustilo od původního požadavku stanoveného vyhláškou, a to poškození tabákové nálepky při otevření balení. Současně vyhláška přinesla nové technické parametry pro tabákovou nálepkou.¹²⁹

¹²⁸ Vyhláška č. 467/2003 Sb. o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků

¹²⁹ TPD2

Daná vyhláška stanovila dva vzory tabákových nálepek, které jsou uvedeny v příloze č. 18 a 19, rovněž uvedla velikost daných nálepek, kdy první vzor mohl být ve velikosti 20 x 44 mm a druhý ve stejné velikosti nebo alternativně ve velikosti 16 x 32 mm. Dále vyhláška stanovila technické detaily pro tisk tabákové nálepky.

Tabáková nálepka v případě cigaret musela obsahovat velké písmeno abecedy, které charakterizovalo sazbu daně, počet kusů v balení a cenu pro konečného spotřebitele. Tabáková nálepka určená pro cigarillos musela obsahovat také velké písmeno abecedy a počet kusů v balení a tabáková nálepka pro tabák ke kouření musela rovněž obsahovat velké písmeno abecedy a množství tabáku v jednotkovém balení, dle typu nálepky v kilogramech nebo gramech.

Tabáková nálepka byla nalepena na rubovou stranu, a to takovým způsobem, aby bylo zamezeno jejímu opakovanému použití.

Dále vyhláška přinesla změny ve způsobu objednávání tabákových nálepek a jejich následném odběru, ve způsobu evidence a inventury nebo ve způsobu vracení poškozených nálepek.¹³⁰

¹³⁰ Vyhláška č. 110/2018 Sb. o tabákových nálepkách

6.2. Platné právo

Spotřební daně v současné době upravuje SpotřDaňZ, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2004. Daná práce se bude zabývat daní z tabákových výrobků, daní ze zahříváných tabákových výrobků a daní ze surového tabáku. SpotřDaňZ byl v minulosti mnohokrát novelizován, daná práce bude vycházet pouze ze současného znění, neboť zaměření se na všechny novelizace zákona by nebylo pro práci relevantní a současně by hrozila povrchnost analýzy jednotlivých změn.

Spotřební daň je nepřímou daní, kterou stát zavádí za účelem regulace cen určitých komodit, jedná se tedy o daň selektivní. Hlavním účelem spotřební daně je zvýšení státního rozpočtu a/nebo snížení prodávaného zboží, jehož spotřeba je považována za škodlivou pro společnost nebo pro jednotlivce.

Za plátce spotřebních daní se považuje taková právnická nebo fyzická osoba, která provozuje daňový sklad, dále osoba, jež je oprávněným příjemcem nebo výrobcem, kterému vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením výrobku do volného oběhu, případně v souvislosti se ztrátou nebo zničením vybraných výrobků.

Předmětem daně jsou takové výrobky, které jsou vyrobeny na daňovém území Evropské unie, případně na takové území dovezeny. V případě, že výrobky již jednou zdaněny byly, nejedná se o předmět daně. V rámci Evropské unie existují rozdíly v konkrétních sazbách spotřebních daní, proto se uplatňuje princip zdanění v zemi spotřeby. Zdanění probíhá až v okamžiku propuštění zboží do volného daňového oběhu.

SpotřDaňZ definuje vznik daňové povinnosti, která vzniká v okamžiku výroby nebo dovozu zboží a dále vznik povinnosti daň přiznat a zaplatit, kdy tato vzniká v okamžiku uvedení výrobku do volného daňového oběhu v České republice. V období mezi těmito dvěma povinnostmi se výrobek nachází v režimu podmíněného osvobození od daně.

Pro zajištění výběru daní se využívají daňové sklady, tedy prostorově ohraničené místo na daňovém území v České republice, kde provozovatel daňového skladu výrobky vyrábí, zpracovává, skladuje, přijímá a odesílá. Provozovatel daňového skladu musí mít od celního úřadu povolení k provozování daňového skladu. Takováto osoba je současně plátcem spotřební daně, kterému vzniká povinnost přiznat a zaplatit daň v případě uvedení vybraných výrobků do

volného daňového oběhu, při ztrátě nebo znehodnocení výrobků a dále při porušení podmínek podmíněného osvobození.¹³¹

6.2.1 Daň z tabákových výrobků

Spotřební daň z tabákových výrobků je upravena v ustanovení § 100c a následujících SpotřDaňZ. Předmětem daně z tabákových výrobků jsou cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření. § 100c stanovuje nad rámec obecného výčtu plátců daně, že kromě výše uvedených je plátcem daně i ten, kdo poruší zákaz prodeje cigaret konečnému spotřebiteli za cenu vyšší, než je cena uvedená na tabákové nálepce. To proto, aby existovala možnost vymáhat ustanovení zakazující prodej cigaret za cenu jinou, než je uvedena na tabákové nálepce tím, že je z rozdílu zaplácena spotřební daň.

Daňová povinnost tedy vzniká spolu s výše uvedeným také v den porušení zákazu prodeje cigaret konečnému spotřebiteli za cenu vyšší, než je cena uvedená na tabákové nálepce. Spotřební daň z cigaret se i nadále skládá z části procentní a specifické, případně je dána sazbou minimální.¹³²

Základem daně pro procentní část daně u cigaret je cena pro konečného spotřebitele a základem daně pro pevnou část daně u cigaret je množství v kusech. V případě doutníků a cigarillos je množství vyjádřeno v kusech a u tabáku ke kouření je množství uvedeno v kilogramech.¹³³ Cena pro konečného spotřebitele je stanovena cenovým věstníkem vydaným na základě zákona č. 526/1990 Sb. o cenách. Celnímu úřadu pro Středočeský kraj dodá výrobce, oprávněný příjemce nebo dovozce návrh na stanovení ceny pro konečného spotřebitele s tím, že pro cigarety se stejným obchodním názvem a počtem kusů musí být stanovena stejná cena. Cena musí být uvedena na cenové nálepce, kdy cigarety lze uvádět do volného daňového oběhu pouze pokud jsou opatřeny tabákovou nálepkou.

Zákon č. 526/1990 Sb. o cenách, na základě, kterého dochází ke stanovení cen pro konečného spotřebitele nabyl účinnosti dne 1. ledna 1991. Daný zákon reguluje ceny cigaret, a to cenovým věstníkem, který je Ministerstvem financí, na základě daného zákona, vydán a stanovuje pevné

¹³¹ (Bakeš, a další, 2012) autor kapitoly: Prof. JUDr. Marie Karfíková, CSc.

¹³² § 100c a násl. SpotřDaňZ

¹³³ § 102 a násl. SpotřDaňZ

ceny pro cigarety. Pro cigarety platí, že se jedná o úředně stanovené ceny určené Ministerstvem financí jako ceny pevné, tedy takové, které není přípustné změnit.¹³⁴

Sazby daně jsou dle platného SpotřDaňZ stanoveny takto:

Produkt	Procentní část	Pevná část	Minimum
Cigarety	30 %	1,61 CZK/kus	Minimálně 2,90 CZK/kus
Doutníky a cigarillos		1,88 CZK/kus	
Tabák ke kouření		2 460 CZK/ kg	

Spotřební daň pro doutníky, cigarillos a tabáku ke kouření se vypočítá jako součin základu daně a pevné částky.

Výše daně u cigaret se skládá jak z pevné části, která se vypočítá jako součin pevné části sazby a počtu kusů, tak z procentní části, která se vypočítá jako součin procentní části sazby a ceny pro konečného spotřebitele dělené 100. V případě, že součet výše uvedených částí daně z cigaret nedosáhne na minimální sazbu, použije se pro stanovení spotřební daně z cigaret sazba minimální, která se vypočítá jako součin minimální sazby daně a počet kusů.

Od daně jsou osvobozeny výrobky, které jsou určeny k použití pro zkoušku kvality výrobku a další zkoušky související se zabezpečením kvality měření nebo další nezbytné výrobní zkoušky. Dále tabákové výrobky, které jsou odebrané jako vzorky správcem daně a znehodnocené, případně zničené, kdy tyto byly znehodnoceny nebo zničeny za přítomnosti úředních osob správce daně.¹³⁵

Tabákové výrobky lze prodávat pouze v uzavřeném jednotkovém balení s neporušenou tabákovou nálepkou. Výjimku tvoří prodej doutníků a cigarillos, u kterých je možný kusový prodej, kdy tento se uskuteční pouze z otevřeného jednotkového balení určeného konečnému spotřebiteli, které je označeno tabákovou nálepkou. Prodejce není oprávněn prodávat cigarety konečnému spotřebiteli za cenu nižší, než je cena pro konečného spotřebitele, která je uvedena

¹³⁴ zákon č. 526/1990 Sb. o cenách

¹³⁵ § 103 a násl. SpotřDaňZ

na tabákové nálepce.¹³⁶ Současně nesmí být konečnému spotřebiteli poskytnuta žádná sleva z ceny. V případě, že je k cigaretám přibalen jiný předmět, nesmí být celková cena pro konečného spotřebitele odlišná od ceny uvedené na tabákové nálepce. Prodej cigaret nesmí být jakýmkoli způsobem vázán na prodej jiných předmětů. SpotřDaňZ stanovuje výjimky, za kterých je možné cenu pro konečného spotřebitele snížit. Prodejce současně nesmí prodat výrobky za cenu vyšší, než je cena uvedená na tabákové nálepce. V případě, že prodejce prodá cigarety za vyšší cenu, vzniká mu povinnost přiznat a zaplatit daň, a to ve výši součinu procentní části sazby a rozdílu ceny, za kterou byly cigarety prodány a ceny na tabákové nálepce.

Tabákové výrobky, které jsou na daňovém území České republiky vyrobeny, nebo jsou na dané území dovezeny musí být označeny tabákovou nálepkou, kdy k označení musí dojít v daňovém skladu nebo mimo daňové území České republiky. V případě, že jsou tabákové výrobky osvobozeny od daně nebo jsou určeny pro osobní spotřebu, nemusí být tabákovou nálepkou označeny.

V případě, že tabákový výrobek není značen tabákovou nálepkou nebo je značen tabákovou nálepkou, jejíž náležitosti stanovené prováděcím právním předpisem nejsou čitelné, považuje se tento výrobek za neznačený. V případě, že je tabákový výrobek značen tabákovou nálepkou jinak, než je stanoveno v daném zákoně, nebo tabákovou nálepkou, jejíž náležitosti dle prováděcího právního předpisu neodpovídají danému jednotkovému balení, případně tabákovou nálepkou určenou pro jiný tabákový výrobek anebo poškozenou tabákovou nálepkou, považuje se tabákový výrobek za značený nesprávným způsobem. Současně se za tabákový výrobek značený nesprávným způsobem považuje i doutník, cigarillos nebo tabák ke kouření, jež jsou značeny tabákovou nálepkou odpovídající staré sazbě daně.¹³⁷

Na základě výše uvedeného vzniká otázka, jakým způsobem by se posoudil případ, kdy by bylo na tabákové nálepce uvedeno špatné množství, tedy takové, které neodpovídá jednotkovému balení. Pokud by byla spotřební daň z tabákových výrobků zaplácena, byl by tímto naplněn účel zákona, aby daňové subjekty, které propouštějí tabákové výrobky do volného oběhu na daňovém území České republiky, řádně odvedly spotřební daň. Generální ředitelství cel v případě, kdy bylo jednotkové balení doutníků označeno 10 kusy namísto 5, vyhovělo

¹³⁶ Cílem tohoto ustanovení je předcházet tomu, aby se například v restauracích prodávaly cigarety draž díky tomu, že se k nim přibalí například zapalovač či se vytvoří „jiný balíček“.

¹³⁷ § 107 a násl. SpotřDaňZ

odvolání daňového subjektu, když konstatovalo „*Odvolací orgán se za této situace domnívá, že o předmětných tabákových výrobcích nelze s ohledem na smysl a cíl právní úpravy značení tabákových výrobků hovořit jako o neznačených tabákových výrobcích, protože bylo jednoznačně prokázáno, že spotřební daň byla z těchto tabákových výrobků zaplácena. Je skutečností, že počet kusů v balení byl poloviční oproti údajům na tabákových nálepkách, což se v daném případě jeví jako formální vada, která nijak neohrožuje zájem společnosti vybrat spotřební daň z tabákových výrobků. Tvrdit za této situace, že předmětné tabákové výrobky jsou neznačenými (nezdaněnými) tabákovými výrobky (značenými jinak než je stanoveno) a jako s neznačenými (nezdaněnými) tabákovými výrobky s nimi naložit (vyslovit propadnutí bez náhrady) je nutné považovat za příliš dogmatickou a formalistickou interpretaci zákon o SPD popírající smysl správního trestání představující intenzivní zásah do vlastnického práva odvolatele chráněný Listinou základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku ČR.*“ Na základě daných skutečností je možné se domnívat, že tabákové výrobky označené tabákovou nálepkou se špatným množstvím, tedy takovým, které neodpovídá jednotkovému balení by se mohli označovat za značené nesprávným způsobem nikoli za neznačené. To má významný dopad zejména na sankce za taková porušení, které se výrazně liší.

Objednávka tabákových nálepek plní funkci daňového přiznání a daň je zaplácena použitím tabákových nálepek, tedy jejich umístěním na jednotková balení. Povinnost uhradit tabákové nálepky vzniká jejich odběrem, kdy hodnota tabákových nálepek odpovídá současně daňové povinnosti¹³⁸. Hodnotu tabákových nálepek je odběratel povinen uhradit do 60 dnů od jejich odebrání.

Jednotkové balení cigaret, které je určené k přímé spotřebě s tabákovou nálepkou odpovídající jiné, než nové sazbě daně není možné ode dne nabytí účinnosti nové sazby daně prodávat ani skladovat. Výjimku tvoří jednotková balení cigaret určená k přímé spotřebě s nálepkou odpovídající sazbě daně bezprostředně předcházející nové sazbě, kdy tyto nelze skladovat ani prodávat po uplynutí posledního dne třetího kalendářního měsíce následujícího po měsíci,

¹³⁸ Existují i jiné modely, například slovenský, kdy povinnost zaplatit dan vzniká až po uvolnění do volného daňového oběhu, nikoli umístěním na jednotkovém balení. Tabáková nálepka jako taková do tohoto okamžiku nemá hodnotu spotřební daně, ale pouze výrobní hodnotu, a to na rozdíl od České republiky, kde tabáková nálepka je ceninou, tím že, je do ní „vtělena“ hodnota odpovídající výši předmětné spotřební daně. (Zákon č. 106/2004 Z. z. o spotřebnej dani z tabakových výrobkov)

v němž nabyla účinnosti nová sazba daně. Dané výrobky se po uplynutí lhůty považují za tabákové výrobky značené nesprávným způsobem.

Odběratel má oprávnění vrátit správci daně poškozené tabákové nálepky, a to za předpokladu, že se jedná o tabákové nálepky dle tohoto zákona a jsou čitelné náležitosti stanovené prováděcím právním předpisem uvedené na tabákových nálepkách. Poškozená tabáková nálepka je taková, která je neúplná, ale plocha činí více než 60 % původní plochy a skládá se maximálně ze dvou částí, které k sobě zjevně patří. Správce daně vrátí za tyto poškozené nálepky hodnotu tabákových nálepek, v případě, že byla hodnota již uhrazena. Správce daně následně poškozené tabákové nálepky zničí, o čemž sepíše protokol. V případě, že dojde ke změně vzoru tabákové nálepky, je odběratel povinen vrátit správci daně nálepky dle starého vzoru nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy mohly být tabákové výrobky se starým vzorem naposledy uvedeny do volného oběhu. V případě, že se jedná o poškozené tabákové nálepky dle starého vzoru, je možné je vrátit do 30 dnů od uplynutí lhůty dle předchozí věty. Za tyto nálepky vrátí správce daně hodnotu tabákových nálepek, pokud tato již byla uhrazena. Správce daně následně tabákové nálepky zničí, o čemž sepíše protokol.¹³⁹

Odběrateli vzniká nárok na vrácení hodnoty tabákové nálepky v případě tabákové nálepky odpovídající sazbě daně bezprostředně předcházející nové sazbě daně, kdy její zničení proběhlo pod úředním dozorem na daňovém území České republiky a byly současně splněny následující podmínky:

„a) hodnota tabákové nálepky byla již uhrazena,

b) do posledního dne třetího kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž nabyla účinnosti nová sazba daně, odběratel

1. provede soupis těchto tabákových nálepek,

2. podá žádost o úřední dozor nad zničením těchto tabákových nálepek elektronicky, a to ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně způsobem umožňujícím dálkový přístup, a

3. umístí jednotková balení cigaret určená k přímé spotřebě s těmito tabákovými nálepkami na místo, které je zabezpečeno proti zneužití a kde jsou tato jednotková balení skladována odděleně od jiných tabákových výrobků a viditelně označena,

¹³⁹ § 108 a násl. SpotřDaňZ

c) je jednotkové balení cigaret určené k přímé spotřebě s touto tabákovou nálepkou do dne zničení skladováno podle písmene b) bodu 3 a

*d) ke zničení došlo do posledního dne pátého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž nabyla účinnosti nová sazba daně.*¹⁴⁰

1. ledna 2020 došlo k novelizaci SpotřDaňZ, čímž došlo ke skokovému zvýšení spotřební daně z tabákových výrobků, zahříváných tabákových výrobků i surového tabáku. V případě spotřební daně z cigaret se jedná současně o splnění požadavku na minimální výši spotřební daně z cigaret stanovené na základě Směrnice 2011/64/EU.

Směrnice 2011/64/EU se uvádí, že celková spotřební daň na cigarety se rovná 60 % vážené průměrné maloobchodní ceny cigaret propuštěných ke spotřebě a že každopádně nemůže být nižší než 90 EUR/1000 cigaret bez ohledu na váženou průměrnou maloobchodní prodejní cenu.

Na základě inventury tabákových nálepek v roce 2018 bylo zjištěno, že Česká republika nesplňuje jednu z podmínek stanovených výše, konkrétně nebyla splněna podmínka 60 % vážené průměrné maloobchodní ceny, tento podíl činil 59,55 %. V článku 11 dané směrnice je současně uvedeno, že v případě poklesu pod tuto úroveň není dotčený členský stát povinen provést úpravu této daně dříve než k 1. lednu druhého roku, který následuje po kalendářním roce, ve kterém ke změně došlo. Na základě tohoto ustanovení muselo v roce 2020 dojít k již výše zmíněnému zvýšení spotřební daně.¹⁴¹

6.2.2 Daň ze zahříváných tabákových výrobků

Daň ze zahříváných tabákových výrobků byla do SpotřDaňZ přidána v roce 2019. Zahřívané tabákové výrobky byly uvedeny na trh v polovině roku 2017, ovšem do novelizace zákona nebyly zahřívané tabákové výrobky z pohledu spotřebních daní nikterak upraveny.

Zahříváním tabákovým výrobkem je takový výrobek, který obsahuje tabák a je určen k užívání nezahrnující postupné spalování, užívání nosem ani žvýkání. Na zahřívané tabákové výrobky se obdobně použijí ustanovení týkající se spotřebních daní z tabákových výrobků. Předmětem daně je tabák obsažený v takovém výrobku a základem daně je množství tabáku obsaženého ve

¹⁴⁰ § 122a SpotřDaňZ

¹⁴¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé daňové zákony v souvislosti se zvyšováním příjmů veřejných rozpočtů, je souborem novel těchto daňových zákonů

výrobku v jednotkovém balení. Množství je určeno v gramech a zaokrouhлено na 1 desetinné místo.

Sazba daně je stanovena ve výši 2,46 Kč/g, kdy daň se vypočte jako součin základu daně a sazby daně.

Uzavřené jednotkové balení zahříváných tabákových výrobků musí obsahovat nejméně 5 kusů daných výrobků. Na jednotkovém balení musí být uveden údaj o kusech zahříváných tabákových výrobků a tabáku obsaženého v zahříváných tabákových výrobcích vyjádřeného v gramech.¹⁴²

Prováděcím předpisem ke SpotřDaňZ je Vyhláška 82/2019, která nabyla účinnosti dne 1. dubna 2019 a nahrazuje vyhlášku č. 467/2003 Sb., o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků a vyhlášku č. 110/2018 Sb., o tabákových nálepkách. Vyhláška 82/2019 obsahuje ustanovení týkající se tabákové nálepky umístěné na tabákových výrobcích definovaných výše a na zahříváných tabákových výrobcích. Hlavním důvodem pro přijetí Vyhlášky 82/2019 byla implementace evropského práva, které změnilo aspekty označování a balení tabákových výrobků, toto bylo však již promítnuto do vyhlášky č. 110/2018 Sb., o tabákových nálepkách a důvodem nahrazení dané vyhlášky je zejména zavedení nové spotřební daně ze zahříváných tabákových výrobků, která se stala součástí SpotřDaňZ od 1. ledna 2019. Zahříváné tabákové výrobky jsou novou alternativou k užívání tabáku, jejichž regulace však není dosud na unijní úrovni harmonizována a v České republice nebyly od jejich zavedení v roce 2017 doposud také zdaněny. Česká republika však preferuje harmonizovaný přístup, kdy tyto výrobky obsahují tabák a je možné je považovat za alternativu k tradičním tabákovým výrobkům, je třeba k nim z pohledu spotřebních daní přistupovat stejně jako k ostatním tabákovým výrobkům.

Vyhláška 82/2019 stanovuje přesné rozměry tabákové nálepky, kdy tato musí mít 16 mm x 32 mm, nebo 20 mm x 44 mm. Dále platí, že tabáková nálepka musí obsahovat velké písmeno abecedy charakterizující sazbu spotřební daně, a to u cigaret, doutníků, cigarillos, tabáku ke kouření a zahříváných tabákových výrobků. Dále musí tabáková nálepka obsahovat počet kusů v jednotkovém balení určeném k přímé spotřebě, a to u cigaret, doutníků, cigarillos a zahříváných tabákových výrobků současně množství tabáku v jednotkovém balení určeném k

¹⁴² § 130 a násl. SpotřDaňZ

přímé spotřebě v gramech, a to u tabáku ke kouření a množství tabáku v zahříváných tabákových výrobcích v jednotkovém balení určeném k přímé spotřebě v gramech zaokrouhlené na jedno desetinné místo. Tabáková nálepka u cigaret musí rovněž obsahovat cenu pro konečného spotřebitele.

Vyhláška 82/2019 mimo jiné stanovuje vzor tabákové nálepky spolu s jejím umístěním. Tabáková nálepka musí být umístěna na rubovou stranu balení, a to takovým způsobem, který vylučuje její opakované použití, dále musí být tabáková nálepka umístěna pod průhledným přebalem, pokud se tento používá. Vzor tabákové nálepky je uveden v příloze č. 20.

Vyhláška 82/2019 rovněž upravuje další změny upravující podrobnosti ke způsobu objednávání tabákových nálepek. Dále ke způsob odběru, vedení evidence, oznámení inventury a způsob vracení nepoužitých nebo poškozených nálepek.¹⁴³

6.2.3 Daň ze surového tabáku

Od 1. července 2015 došlo k novelizaci SpotřDaňZ, který přinesl nová ustanovení týkající se spotřební daně ze surového tabáku. Na surový tabák se až do nabytí účinnosti daných ustanovení nevztahovala spotřební daň, neboť surový tabák nespadá pod vybrané tabákové výrobky, které jsou upraveny spotřební daní z tabákových výrobků.

Plátcem daně ze surového tabáku je osoba:

„a) která použila surový tabák pro jiný účel než pro

- 1. výrobu tabákových výrobků,*
- 2. dodání surového tabáku pro výrobu tabákových výrobků, nebo*
- 3. dodání do jiného členského státu nebo třetí země, nebo*

b) u které byl zjištěn surový tabák, u kterého neprokázala

- 1. původ surového tabáku,*
- 2. účel použití surového tabáku, nebo*
- 3. identifikaci osoby, které byl nebo má být surový tabák dodán.“*

Předmětem daně je surový tabák, jež je detailně definován v daném zákoně.

Základem daně je množství surového tabáku vyjádřené v kilogramech. Sazba daně se stanoví ve výši sazby daně z tabáku ke kouření a daň se tedy vypočte jako součin základu daně a sazby

¹⁴³ Vyhláška 82/2019

daně. Daňová povinnost vzniká dnem, kdy byl surový tabák použit pro jiný účel než pro výrobu tabákových výrobků či v okamžiku dodání surového tabáku pro jiný účel než pro výrobu tabákových výrobků, nebo jeho dodání do jiného členského státu nebo do třetí země. Daňová povinnost dále vzniká zjištěním surového tabáku, u kterého nebyl prokázán původ, nebyl prokázán účel použití a nebyla identifikována osoba, které byl nebo má být surový tabák dodán. Zdaňovacím obdobím je jeden kalendářní měsíc a plátce daně je povinen podat daňové přiznání.¹⁴⁴

Hlavním důvodem zavedení spotřební daně ze surového tabáku byla praxe některých subjektů, vyhnout se platbě spotřební daně z tabáku ke kouření tím, že prodávali, v trafikách tzv. surový tabák, případně výrobek nazývané „tabák k vykuřování skleníků“, či jinak zabalené tabákové listy, a ty se teprve po uskutečnění prodeje přímo v prodejně nechaly prodejcem nařezat na řezačce do formy tabáku ke kouření. Výše uvedená úprava byla přijata paralelně s probíhajícím řízením před Evropským soudním dvorem v této věci¹⁴⁵. Zákonodárce, respektive Ministerstvo financí však nechtělo čekat na výsledek řízení a proaktivně zavedlo dané ustanovení. Toto ustanovení zjednodušeně říká, že jakýkoli tabák, který není v České republice v tranzitu, anebo nesměruje do továrny na výrobu tabákových výrobků (ze které bude uvolněn jako tabákový výrobek podléhající spotřební dani), bude zdaněn jako surový tabák.

Evropský soudní dvůr dal ve věci *Eko-Tabak s.r.o. (C-638/15)* za pravdu Generálnímu ředitelství cel, když shrnul, že *„sušené, plošné, nepravidelné, částečně odřapíkové tabákové listy, které prošly procesem primárního sušení a následného řízeného vlhčení, se zjištěnou přítomností glycerinu, které lze po jednoduchých úpravách nadrcením nebo ručním nařezáním kouřit, spadají pod pojem „tabák ke kouření“ ve smyslu těchto ustanovení.“* a podléhají tedy spotřební dani z tabákových výrobků.¹⁴⁶

¹⁴⁴ § 131a SpotřDaňZ

¹⁴⁵ Rozhodnutí Evropského soudního dvora C-638/15

¹⁴⁶ Rozhodnutí Evropského soudního dvora C-638/15

SHRNUTÍ

Předložená práce analyzuje tabákové výrobky z pohledu všech oblastí, jenž mají značný vliv na jejich regulaci. Každá kapitola práce je zaměřena na jednu z těchto oblastí, kdy samotná kapitola se vždy skládá z části, kde je nastíněn historický vývoj a následně platná právní úprava. Na základě historického exkurzu je možné zhodnotit směřování dané oblasti a její postupný vývoj.

Ve druhé kapitole práce je analyzován historický vývoj a následně platná úprava mezinárodních a unijních předpisů vztahující se k dané problematice. Na první pohled je vidět zpřísňující se tendence právních předpisů. Důvodem vzniku regulace na unijní úrovni byla zejména rozdílná právní úprava dané oblasti v jednotlivých členských státech. Kouření a užívání tabákových výrobků má významný vliv na lidské zdraví, proto bylo třeba zaručit dostatečnou úpravu dané oblasti a harmonizovat právní úpravu napříč všemi členskými státy. Hlavním účelem těchto předpisů je snížení spotřeby tabákových výrobků, ale současně i sjednocení předpisů týkajících se výroby a prodeje daných výrobků, s cílem eliminovat problémy při fungování vnitřního trhu.

Prvním předpisem v oblasti produktové regulace, který se snažil výše uvedený účel naplnit, byl TPD1, které byl ve srovnání s platným TPD2 poměrně benevolentní, a to zejména tím, že ač jakousi formu kombinovaného zdravotního varování zavedl, ponechal zcela na rozhodnutí jednotlivých členských států, zda kombinované zdravotní varování zavedou či nikoli. Povinné bylo pro členské státy pouze textové varování. Obrazovou část varování členské státy povinně zavádět nemusely. Již v TPD1 se poprvé objevila povinnost nepoužívat na jednotkových baleních slova, která by mohla být pro spotřebitele zavádějící a vzbuzovat pocit menší škodlivosti daného výrobku. TPD1 bylo nahrazeno TPD2, které je poměrně striktní a přesně definuje jak vzhled tabákových výrobků, tak uvádění tabákových výrobků na trh a další povinnosti pro výrobce či dovozce tabákových výrobků. Tato směrnice se transponovala do našeho právního řádu PoTabZ a Vyhláškou 261/2016.

Na unijní úrovni je současně upravena i reklama na tabákové výrobky, kdy první předpis tuto oblast upravující byl z roku 1998. Vzhledem ke vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 je pro Českou republiku důležitá až Směrnice 2003/33/ES. Důvodem vzniku dané směrnice byla především nedostatečnost předchozí úpravy a potřeba harmonizovat reklamu na tabákové výrobky napříč celou Evropskou unií, neboť reklama i sponzorování akcí může mít v mnoha případech přeshraniční účinek. Směrnice veškerou reklamu na tabákové výrobky

zakázala s tím, že stanovila výjimky, kdy a kde je možné takovouto reklamu použít. Česká republika tuto směrnici transponovala do právního řádu novelou RekZ.

Problematika nekuřáckého prostředí a prodej tabákových výrobků není na unijní úrovni upraven žádnou směrnicí či nařízením, které by musel členský stát následně transponovat. Danou oblast upravuje pouze doporučení Rady o nekuřáckém prostředí, které pouze doporučuje členským státům tuto oblast vnitrostátními předpisy regulovat. V návaznosti na dané doporučení a skutečnost, že pro lidské zdraví je velice škodlivé nejen užívání tabákových výrobky, ale současně i expozice tabákovému kouři, se Česká republika rozhodla přijmout příslušnou regulaci, naposledy OchrZdravZ, který problematiku upravuje.

Spotřební daň byla na unijní úrovni harmonizována Směrnicí Rady 92/79/EHS a Směrnicí Rady 92/80/EHS. Daná úprava však byla s ohledem na škodlivost tabákových výrobků poměrně nedostatečná a bylo třeba regulaci tabákových výrobků z pohledu spotřebních daní na unijní úrovni více harmonizovat a stanovit vyšší stupeň ochrany, což bylo učiněno Směrnicí 2011/64/EU. Ta stanovuje složení spotřební daně, její minimální výši, způsob výpočtu a další ustanovení, která by měla mimo jiné pomoci eliminovat nelegální obchod s tabákovými výrobky. V současné době se projednává přijetí nové směrnice o spotřebních daních především z důvodu zahrnutí nových tabákových výrobků, jako jsou zejména, nikoli však výlučně, zahříváné tabákové výrobky, kdy tyto dosud nejsou na unijní úrovni upraveny. Otázka zdanění elektronických cigaret spotřební daní je rovněž žhavé téma, i když konsensus mezi státy je nižší než u zahříváných tabákových výrobků. Paradoxně i tabákové společnosti volají po zahrnutí elektronických cigaret pod společný režim (i kdyby prozatím s nulovou sazbou zdanění), a to zejména proto, aby nastavený rámec bránil zahlcování trhu levnými a mnohdy nekvalitními či dokonce nelegálními produkty z Asie.

Na mezinárodní úrovni byla v roce 2003 přijata úmluva FCTC, ke které Česká republika přistoupila v roce 2012. Daná mezinárodní úprava má za cíl chránit současné a budoucí generace před ničivými sociálními, ekonomickými, environmentálními, a především zdravotními následky spotřeby tabáku a expozice tabákovému kouři, a to pomocí opatření pro kontrolu tabáku s cílem snižování míry užívání tabáku a expozice tabákovému kouři. FCTC upravuje jak daňová opatření, tak opatření týkající se eliminace expozice tabákovému kouři, produktovou regulaci i regulaci reklamy na tabákové výrobky. Obsah předmětné úmluvy je následně promítnut do národní i unijní úpravy, kdy v daných předpisech je jednotlivá problematika upravena vždy detailněji. Na národní úpravu má významný vliv jak mezinárodní

smlouva, tak unijní předpisy zmíněné výše. Česká republika má povinnost vnitrostátní úpravu daným předpisům přizpůsobit.

Kapitola 3 se věnuje produktové regulaci, která byla i před transpozicí TPD1, upravena v PoTabZ a prováděcí vyhláškou. Oproti současnému znění nebylo stanoveno pro výrobce tolik povinností týkajících se vzhledu tabákových výrobků. K podstatné změně v PoTabZ došlo po transpozici TPD1, zůstala však ponechána povinnost označit jednotkové balení druhem, skupinou a podskupinou tabákového výrobku spolu s povinností uvést na jednotkovém balení množství dehtu, nikotinu a oxidu uhelnatého. V platném znění je naopak zakázáno tyto informace uvádět, a to zejména z důvodu, aby informace nepůsobily na spotřebitele zavádějícím dojmem, kdy při nižších hodnotách by mohl daný tabákový výrobek působit zdravěji než jiný. Dále existovala povinnost označit jednotkové balení obecným varováním a dodatečným zdravotním varováním. Jednalo se pouze o textové varování, které se oproti úpravě před TPD1 změnilo pouze co do obsahu znění. Transpozice TPD2 v roce 2016 přinesla úplnou změnu PoTabZ a jeho prováděcího právního předpisu. Jednou z největších změn bylo zavedení kombinovaného zdravotního varování, tedy takového varování, které obsahuje jak textové varování, tak obrazové varování a informaci o odvykání kouření. Dále došlo k zákazu charakteristických příchutí u cigaret a tabáku určeného k ručnímu balení cigaret. Jedinou výjimkou byla mentolová příchut', která byla povolena až do letošního roku, konkrétně do 20. května. Spotřebitelé mohou najít alternativu u jiných produktů, na které se daný zákaz nevztahuje, jako jsou zejména, nikoli však výlučně, zahřívané tabákové výrobky. Další velkou změnou bylo zavedení tzv. Track&Trace, který umožňuje sledovat a vyhledávat konkrétní výrobek při jeho obchodování v celé Evropské unii, zejména poskytuje informaci o datu výroby, výrobním stroji, trase a další. Dle platného znění vzniká současně výrobcí povinnost označit jednotkové balení obecným varováním a informačním sdělením. Transpozice TPD2 rovněž přinesla informační povinnost pro výrobce a dovozce tabákových výrobků, dále zavedla nová ustanovení týkající se produktové regulace na další tabákové výrobky, zejména, nikoli však výlučně, na bezdýmné tabákové výrobky. Současně nebylo dovoleno používat zakázané prvky nebo rysy, jež by mohly působit zavádějícím dojmem a propagovat tabákové výrobky, blíže jsou tyto definovány v prováděcím právním předpise. Na základě výše uvedeného je patrné, že v oblasti týkající se produktové regulace došlo k největšímu posunu a zpřísnění. Záměrem bylo především snížení atraktivnosti jednotkových balení tabákových výrobků, a to

zejména pro mladistvé, kdy za základě statistických údajů bylo zjištěno, že právě v tomto věku začíná nejvíce lidí s kouřením.

Regulace reklamy je upravena ve čtvrté kapitole předložené práce, kdy v oblasti regulace reklamy na tabákové výrobky došlo v průběhu posledních let k velkým změnám. Před účinností RekZ upravovalo reklamu na tabákové výrobky postupně několik zákonů, které však nebyly příliš striktní. První znění RekZ zakázalo reklamu v televizním vysílání, v rozhlase však byla stále povolena, za předpokladu splnění zákonem daných podmínek. Daný zákon byl několikrát novelizován, kdy jednou z největších změn došlo k zákazu užití prvků a motivů, které by byly atraktivní pro osoby mladší 18 let. Reklama dále nesměla obsahovat osoby, které jsou nebo se zdají být mladší 25 let a nesměla se umisťovat na velkoplošné plakáty ve vzdálenosti menší než 300 metrů od škol a podobných zařízení. Tyto ustanovení se do současného znění již nepřenesly. Některé tabákové společnosti však, pro zajištění dostatečné zodpovědnosti svého obchodního jednání, přenesly tyto ustanovení do svých interních etických kodexů. Důvodem nezachování předmětných ustanovení byly nejspíš jejich výkladové problémy, kdy nebylo specifikováno, jak vzdálenost 300 metrů měřit. Dále pak ustanovení týkající se osob zdajících se starší 25 je poměrně individuální a záleží pouze na osobě, která vzhled posuzuje. V roce 2004 a následně implementací Směrnice 2003/33/ES došlo k dalším podstatným změnám v RekZ. Reklama na tabákové výrobky byla zakázána úplně, v zákoně byly pouze stanoveny výjimky, kde je možné reklamu použít. Současně byly zákonem stanoveny podmínky, které musela reklama na tabákové výrobky splňovat. Na základě výše uvedeného je patrné, že i v této oblasti dochází ke zpřísnění regulace. Důvodem restriktivnější regulace je především skutečnost, že reklama má zásadní vliv na získávání nových kuřáků, což je doloženo zejména tím, že většina kuřáků začíná s kouřením ve školním věku, a to s drahými značkami, které jsou právě podpořeny reklamou.

Pátá kapitola upravuje ochranu zdraví, která je z pohledu tabákových výrobků upravena OchrZdravZ, kterému předcházela zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, který stanovil, na jakých místech je zakázán prodej tabákových výrobků. Dále byl zakázán prodej potravin napodobující vzhled tabákových výrobků nebo potřeb a důrazně byl zákaz prodeje tabákových výrobků osobám mladším 18 let. Současně byla taxativně stanovena místa, kde je kouření zakázáno. Provozovatel společného stravování se mohl rozhodnout, zda je v jeho podniku kouření dovoleno či zakázáno. Po přijetí OchrZdravZ

došlo ke značným změnám v této oblasti, zejména byla stanovena místa, kde je zakázáno tabákové výrobky prodávat. Oproti předchozímu znění došlo ke striktnější úpravě, kdy nyní již není možné tabákové výrobky zakoupit v provozovnách společného stravování ani v ubytovacích zařízeních. Vzhledem ke skutečnosti, že taxativně stanovená místa, kde je prodej tabákových výrobků povolen, by se mohla nacházet v místech, kde není prodej tabákových výrobků vhodný, jsou nově definována místa, kde není možné tabákové výrobky prodávat. Jedná se například o zdravotnické zařízení. OchrZdravZ upravuje dále prodej tabákových výrobků prostřednictvím prostředků komunikace na dálku, kdy tyto je možné prodávat pouze tehdy, pokud je vyloučen prodej osobám mladším 18 let. Dále byl zákaz upravující, že potraviny nesmějí mít tvar tabákových výrobků dále rozšířen i na hračky a další předměty přitažlivé pro nezletilé. Největší změnou, jež tento zákon přinesl, byl zákaz kouření ve vnitřním prostoru provozovny stravovacích služeb, kdy tento zákaz byl v době zavedení velice diskutovaným tématem a částí veřejnosti byl přijat poměrně negativně. Důvodem jeho přijetí byla především eliminace expozice tabákovému kouři, neboť i tato je pro lidské zdraví značně škodlivá.

Šestá kapitola se zabývá otázkou spotřební daně z tabákových výrobků, která byla před nabytím účinnosti SpotřDaňZ upravena zákonem č. 587/1992 Sb. České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o spotřebních daních. SpotřDaňZ byl přijat po vstupu České republiky do Evropské unie, kdy Česká republika musela upravit vnitrostátní právní úpravu tak, aby byla v souladu s unijní. Spolu se SpotřDaň došlo i k přijetí nového prováděcího právního předpisu. SpotřDaňZ byl v posledních letech mnohokrát novelizován. Významná novelizace byla v roce 2019, kdy došlo současně k přijetí nové vyhlášky č. 110/2018 Sb. o tabákových nálepkách, která však byla v účinnosti pouze dva měsíce. Důvodem přijetí nové vyhlášky bylo nabytí účinností ustanovení v PoTabZ a Vyhlášce 261/2006, kdy těmito ustanoveními došlo k úpravě aspektů značení tabákových výrobků, s čím souvisí i vzhled tabákové nálepky. Jednou z povinností bylo označit jednotkové balení tabákového výrobku bezpečnostním prvkem, kdy tímto prvkem může být v České republice právě tabáková nálepka, ale pouze za předpokladu, že splňuje náležitosti stanovené PoTabZ. Z tohoto důvodu bylo třeba SpotřDaňZ spolu s prováděcím předpisem upravit tak, aby byla tabáková nálepka v souladu s povinnostmi stanovenými PoTabZ. Dále bylo třeba upravit ustanovení definující, že při otevření jednotkového balení musí dojít k poškození tabákové nálepky, a to zejména z důvodu, že od 20. května 2019 již není možné umisťovat kombinované zdravotní varování pod tabákovou

nálepku. Spolu s povinností, že kombinované zdravotní varování nesmí být jakýmkoli způsobem překryto, není nadále možné umisťovat tabákovou nálepku obvyklým způsobem, tedy tak, aby byla při otevření poškozena. Proto bylo třeba od tohoto znění upustit. Důvodem, který zapříčinil rychlé zrušení daně vyhlášení a nabytí účinnosti Vyhlášky 82/2019, bylo zejména zavedení nové spotřební daně ze zahříváných tabákových výrobků do SpotřDaňZ proto muselo dojít i ke změně prováděcího právního předpisu. SpotřDaňZ upravuje sazbu spotřební daně, základ daně, její výpočet, a to z tabákových výrobků, zahříváných tabákových výrobků a surového tabáku. Dále minimální výši spotřební daně u cigaret, povinnosti týkající se tabákové nálepky, definici neznačeného tabákové výrobku i toho značeného nesprávným způsobem a současně další povinnosti pro plátce daně. SpotřDaňZ reaguje na zavedení nových tabákových výrobků na trh, jako jsou zahříváné tabákové výrobky, které jsou nově od roku 2019 zdaněny. Současně dochází pravidelně ke změně výše spotřební daně. V letošním roce došlo k jejímu skokovému zvýšení, jehož hlavním důvodem bylo zohlednění negativních zdravotních a sociálních důsledků konzumace těchto výrobků.

ZÁVĚR

Cílem práce byla analýza jednotlivých právních předpisů regulujících tabákové výrobky, a to tak, aby práce vytvořila komplexní přehled hmotného práva upravující nakládání s tabákovými výrobky. Podstatou práce byla kompilace teoretických a praktických poznatků tak, aby se práce stala přínosem pro danou oblast.

Na základě teoretických a praktických poznatků lze shledat, že legislativa upravující tabákové výrobky má stále se zpřísnující tendenci. Důvodem je zejména naplnění hlavního cíle daných právních předpisů, kterým je ochrana lidského zdraví, jež je jakousi pomyslnou červenou nití vinoucí se skrz všechny oblasti regulující tabákové výrobky. Vzhledem ke skutečnosti, že tabákové výrobky jsou návykové a je tedy poměrně těžké přestat kouřit nebo užívat tabákové výrobky, je snahou zákonodárce, aby se s kouřením a/nebo užíváním tabákových výrobků vůbec nezačínalo. Začít s kouřením a/nebo užíváním tabákových výrobků mají největší sklon mladiství, proto je mnoho ustanovení zaměřeno právě na ně.

Pro naplnění výše uvedeného cíle existují v každé oblasti ustanovení, jež mají snížit atraktivnost tabákových výrobků, stejně tak minimalizovat dostupnost tabákových výrobků, a to především pro mladistvé. V produktové regulaci jsou těmito ustanoveními zejména ty, zakazující charakteristické příchutě. Dále ustanovení zakazující na jednotkovém balení uvádět prvky a rysy naznačující například, že má tabákový výrobek povzbuzující, omlazující, vitalizační, přírodní vlastnosti nebo jiné zdravotní přínosy nebo přínosy pro životní styl. Ač se právní úprava v České republice může zdát poměrně striktní, ve světě existují značně přísnější přístupy k produktové regulaci, kdy například Austrálie byla v roce 2012 prvním státem, který zavedl tzv. „plain packaging“, tedy takové značení balení cigaret, které je v jednotné barvě a je na něm umístěn pouze obchodní název spolu s požadovaným textovým a grafickým zdravotním varováním. Jsou tedy zakázána jakákoli loga, obrázky či marketingové texty nebo slogany.¹⁴⁷ K Austrálii se postupně přidaly další státy, které tento typ jednotkového balení zavedly.¹⁴⁸ Na produktovou regulaci navazuje regulace reklamy, která přesně definuje místa, kde je možné umístit reklamu na tabákové výrobky, a to zejména, nikoli však výlučně, v místě prodeje tabákových výrobků v prodejně, kde se prodává široký sortiment zboží. Česká republika je

¹⁴⁷ (Tobacco Tactics, 2020)

¹⁴⁸ (Cancer Institute NSW, 2020)

v daném přístupu poměrně benevolentní. Mnoho států, jako je například Velké Británie či Norsko, které nejen zakázaly umisťovat reklamu v místě prodeje v provozovně nabízející široký sortiment zboží tak, aby reklama na tabákové výrobky zmizela z dohledu zákazníků¹⁴⁹. RekZ pro naplnění výše uvedeného cíle dále explicitně zdůrazňuje, že reklama nesmí být zaměřena na osoby mladší 18 let, nabádat ke kouření či rozdávat bezplatné vzorky široké veřejnosti. OchrZdravZ uvádí místa, kde je možné tabákové výrobky prodávat. Taxativní výčet míst se však může opět zdát, oproti právní úpravě například v Austrálii, poměrně shovívavý. V Austrálii a v Maďarsku je možné prodávat tabákové výrobky pouze ve státem licencovaných prodejnách pro prodej tabákových výrobků.¹⁵⁰ OchrZdravZ dále uvádí místa, kde je zakázáno kouřit. Nově byly do tohoto seznamu přidány provozovny pro veřejné stravování, tedy restaurace, kluby, bary a další. Česká republika byla jedním z posledních států, který tento zákaz zavedl. Regulace spotřební daně se rovněž snaží přispět k větší ochraně lidského zdraví, a to zejména stále se zvyšující výší spotřební daně, která má zásadní vliv na cenotvorbu tabákových výrobků. Toto má ve svém důsledku značný vliv na rozhodnutí zákazníků, a to zejména těch mladších 18 let, zda si produkt zakoupí či nikoli.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že Česká republika transponuje do svého právního řádu všechny povinné předpisy. Nad rámec daných předpisů však nepřijímá již žádná další opatření regulující tabákové výrobky, které by se snažily zvýšit ochranu zdraví. Je tedy na zvážení, zda by Česká republika neměla v budoucnu zavést „plain packaging“ či zcela zrušit reklamu na tabákové výrobky, případně zavést další podobná opatření. „Plain packaging“ by však s sebou mohl přinést jiný zásadní problém, a to zvýšení nelegálního obchodu, kdy napodobení tohoto jednotkového balení je podstatně jednodušší než balení, na kterém se nacházejí různé symboly, loga a podobně. Česká republika je oproti jiným státům v Evropské unii či ve světě poměrně benevolentní. Statistická data vycházející ze zavedených opatření v jiných státech však doposud zcela nepotvrdila, že tyto mají zásadní vliv na trend kouření. Z tohoto důvodu je vhodné pokračovat v regulaci tabákových výrobků, avšak s rozmyslem a s ohledem na ověřené restriktce, které napomůžou zvýšit ochranu zdraví ve společnosti.

¹⁴⁹ (KUČEROVÁ, 2015)

¹⁵⁰ (Chapman, 2012)

Naopak stojí za zvážení, zda se v současné době spíše nezaměřit na větší regulaci výrobků nově se objevujících na trhu, které jsou alternativou k tradičním tabákovým výrobkům, avšak jejich regulace není stále dostatečná. Vzhledem k neustále rostoucímu trendu zdravého životního stylu by mohlo mnoho spotřebitelů na tyto alternativy přejít, a to zejména s ohledem na skutečnost, že u nich nedochází k procesu spalování, který má značně negativní vliv na lidské zdraví.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Seznam dalších zdravotních varování

(uvedených v čl. 5 odst. 2 písm. b))

1. Kuřáci umírají předčasně.
2. Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici.
3. Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic.
4. Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte.
5. Chraňte děti: nenuťte je vdechovat váš kouř.
6. Váš lékař nebo lékárník vám může pomoci přestat s kouřením.
7. Kouření je vysoce návykové, nezačínejte s ním.
8. Přestat kouřit, znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic.
9. Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt.
10. Získejte pomoc při odvykání kouření: (telefonní číslo/poštovní adresa/internetová adresa/poradte se se svým lékařem/lékárníkem).
11. Kouření může snižovat krevní oběh a způsobuje neplodnost.
12. Kouření způsobuje stárnutí kůže.
13. Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost.
14. Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík.

Obrázek 1- Seznam zdravotních varování, zdroj: EVROPSKÝ PARLAMENT: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků, 2001, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0037&from=CS>

Příloha č. 2

Kuřáci umírají předčasně.

Kouření ucpává tepny a způsobuje infarkt a mrtvici.

Kouření způsobuje smrtelnou rakovinu plic.

Kouření je vysoce návykové, nezačínajte s ním.

Obrázek 2 - Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů, zdroj: KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: ROZHODNUTÍ KOMISE 26/V/2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES, 2005, dostupné z: https://www.slzt.cz/dokumenty/rozhodnuti_2005_1452_prilohy_spojene.pdf

Přestat kouřit, znamená snížit riziko vzniku smrtelných onemocnění srdce a plic.

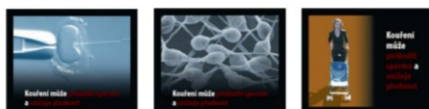
Kouření může způsobit pomalou a bolestivou smrt.

Kouření způsobuje stárnutí kůže.

Kouření může poškodit sperma a snižuje plodnost.

Obrázek 3 Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů zdroj: KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: ROZHODNUTÍ KOMISE 26/V/2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES, 2005, dostupné z: https://www.slzt.cz/dokumenty/rozhodnuti_2005_1452_prilohy_spojene.pdf

Kouření může snižovat krevní oběh a způsobuje neplodnost.

Kouř obsahuje benzen, nitrosaminy, formaldehyd a kyanovodík.

Kouření v těhotenství škodí zdraví Vašeho dítěte.

Chraňte děti: nenuťte je vdechovat Váš kouř.

Obrázek 4 Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů zdroj: KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: ROZHODNUTÍ KOMISE 26/V/2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES, 2005, dostupné z: https://www.slzt.cz/dokumenty/rozhodnuti_2005_1452_prilohy_spojene.pdf

Váš lékař nebo lékárník Vám může pomoci přestat s kouřením.

Získejte pomoc při odvykání kouření.

Obrázek 5 Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů, zdroj: zdroj: KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ: ROZHODNUTÍ KOMISE 26/V/2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES, 2005, dostupné z: https://www.slzt.cz/dokumenty/rozhodnuti_2005_1452_prilohy_spojene.pdf

Příloha č. 3

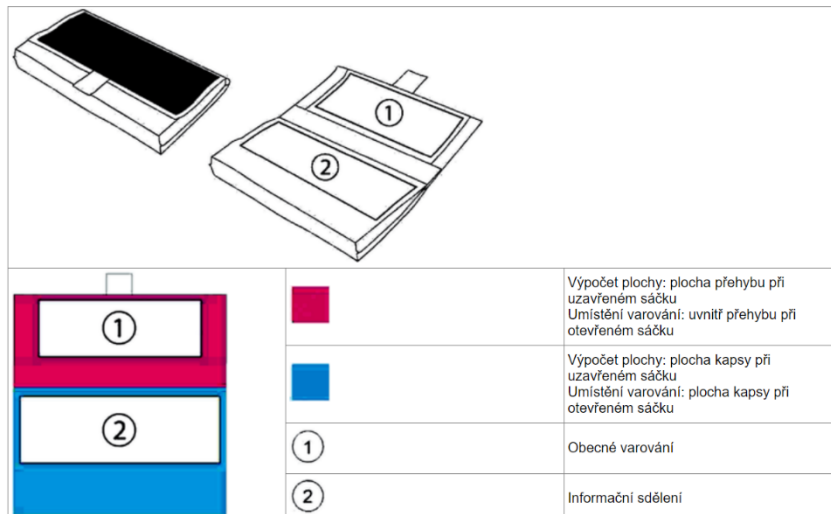
TPD Text	Slovenská transpozice	Česká transpozice	
		PoTabZ	Vyhláška č. 261/2016 Sb.
Článek 3			
3,1	§ 3.1	§ 12b.3	§ 6
	§ 3.2		
	§ 3.3		
3,2			
3,3	§ 3.7	§ 15b.2	
3,4			
Článek 4			
4,1	§ 3.4		§ 6
4,2	§ 3.5	§ 15b.3	
	§ 3.6		
4,3			
4,4		§ 15b.4	
4,5			
4,6			
Článek 5			
5,1	§ 4.1	§ 13. 1	§ 21.1
	§ 21.1	§ 13.2	§ 26.1
	§ 4.4		§ 21.6
	§ 4.5		
5,2	§ 4.2		§ 21.4
5,3	§ 4.2	§ 13.3	§ 21.5
	§ 4.7		
	§ 4.9		
5,4	§ 4.3		
	§ 4.6		
5,5			§ 21.2
5,6	§ 4.7	§ 13.4	§ 21.3
	§ 4.8		§ 22.1
5,7	§ 4.10		§ 22.2
5,8			
Článek 6			
6,1			
6,2		§ 13a.1	§ 23.1
6,3			§ 23.2
6,4		§ 13a.2	§ 23.3
		§ 13a.3	§ 23.4
6,5		§ 13a.4	
Článek 7			
7,1	§ 5.1	§ 12.4	
		§ 12.5	
7,2			
7,3			
7,4			
7,5			
7,6	§ 5.2	§ 12. 2	§ 3
		§ 12.6	
7,7	§ 5.3		
7,8	§ 4.2		
7,9	§ 5.4	§ 12.5	
7,10			
7,11			
7,12		§ 12.4	

		§ 12.5	
7,13		§ 16b.2	
7,14	§ 21.2	§ 16b.3	
7,15		§ 12a.2	
Článek 8			
8,1	§ 6.1		§ 19.1a
8,2	§ 6.2		§ 19.1b
8,3	§ 6.3		§ 19.1cde
8,4	§ 6.4		
8,4	§ 6.3		§ 19.1f
8,6	§ 6.6		§ 19.1g
8,7			
8,8			
	§ 6.7		
Článek 9			
9,1	§ 7.1	§ 12d.1f	§ 10.1
9,2	§ 7.2	§ 12d.1g	§ 10.2
9,3	§ 7.3		§ 10.3
	§ 7.4		§ 10.4
	§ 7.5		§ 10.5
9,4	§ 7.6		§ 10.6
9,5	§ 7.7		
9,6			11,1
			11,2
			11,3
Článek 10			
10,1	§ 8.1		§ 12.1
	§ 21.3		§ 26.2
	§ 8.1f		§ 26.3
			§ 12.1g
			§ 12.1h
10,2	§ 8.2	§ 12d.2	§ 26.4
		§ 12d.3	
10,3			§ 13.1
			§ 13.2
			§ 13.3
			§ 13.4
			§ 13.5
			§ 14.1
			§ 15.1
			§ 15.2
10,4			§ 15.3
			§ 15.4
			§ 12.2
			§ 12.3
			§ 12.4
Článek 11			
11,1	§ 9.1	§ 12e	§ 16.1
	§ 9.2		§ 16.2
	§ 9.3		§ 16.3a
	§ 9.4		§ 16.4
11,2	§ 9.5		§ 16.5
11,3	§ 9.6		§ 16.3b
11,4	§ 9.7		§ 17.1
11,5	§ 9.8		§ 17.2
			§ 17.2b
11,6			§ 17.2a
			§ 17.2c
Článek 12			
12,1	§ 10.1	§ 12f	§ 18.1
12,2	§ 10.2		§ 18.2
12,3			
Článek 13			
13,1	§ 11.1	§ 12b.1	§ 4.1
13,2	§ 11.2	§ 12j.1	§ 4.2
13,3	§ 11.3		§ 4.3
Článek 14			
14,1	§ 12.1	§ 12b.2	§ 5.1
	§ 12.2		§ 5.2
14,2	§ 12.3		§ 5.3

Tabulka 1 Transpozice TPD2, zdroj: zdroj: vlastní tvorba, 2020

Příloha č. 4

1. SÁČEK S PLOCHÝM DNEM

Obrázek 6 Sáček s plochým dnem, zdroj: Vyhláška 261/2016

Obrázek 8 Sáček s plochým dnem s TPD2, zdroj: vlastní obrázek, 2020

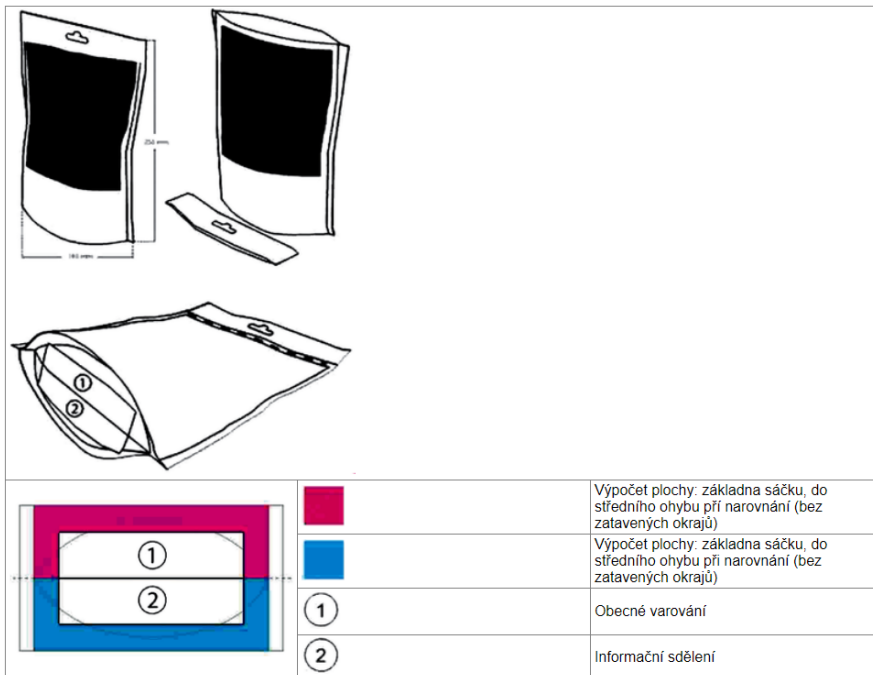

Obrázek 7 Sáček s plochým dnem s TPD2, zdroj: vlastní obrázek, 2020

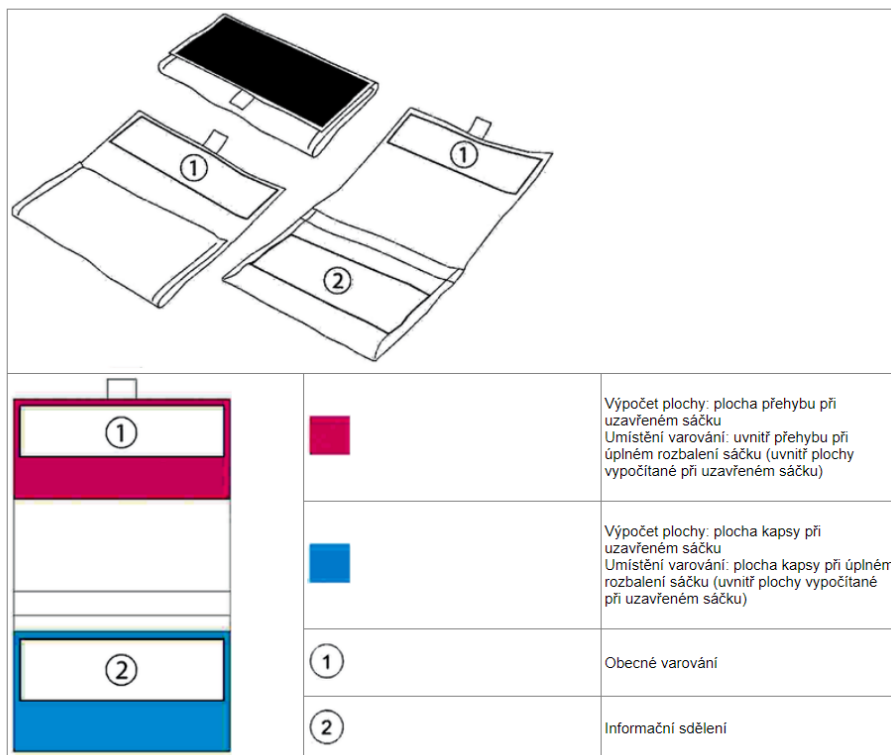
Obrázek 9 Sáček s plochým dnem s TPD2, zdroj: vlastní obrázek, 2020

4. STOJACÍ SÁČEK

Obrázek 10 Stojací sáček, zdroj: Vyhláška 261/2016

2. SÁČEK S OVINOVACÍM PŘEHYBEM

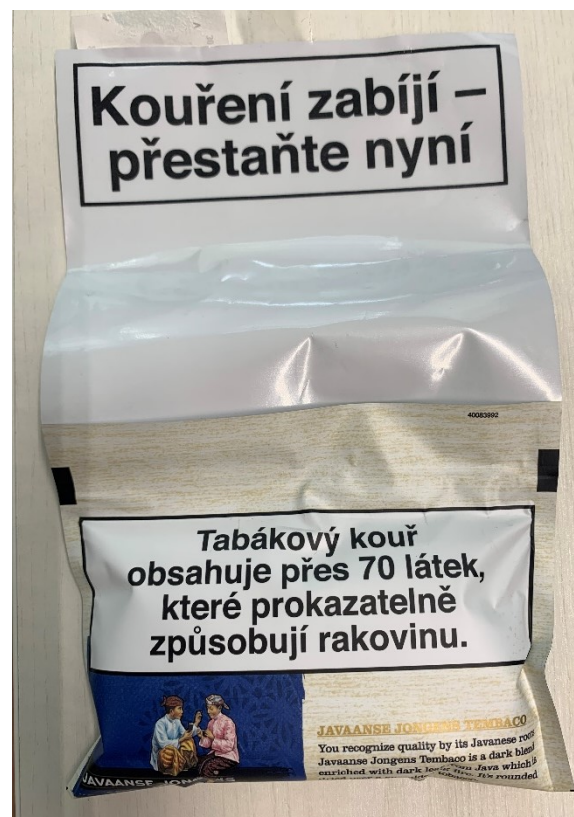
Obrázek 12 Sáček s ovinovacím přehybem, zdroj: Vyhláška 261/2016

Obrázek 11 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD2, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 14 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD2, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 13 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD2, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 16 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD1, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 15 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD1, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Příloha č. 5

Skupina 1

Obrázek 17 Kombinované zdravotní varování – knihovna 1, zdroj Vyhláška 261/2016

Obrázek 18 Kombinované zdravotní varování – knihovna 1, zdroj Vyhláška 261/2016

Obrázek 19 Kombinované zdravotní varování – knihovna 2, zdroj Vyhláška 261/2016

Obrázek 20 Kombinované zdravotní varování – knihovna 2, zdroj Vyhláška 261/2016

Skupina 3

Obrázek 21 Kombinované zdravotní varování – knihovna 3, zdroj Vyhláška 261/2016

Obrázek 22 Kombinované zdravotní varování – knihovna 3, zdroj Vyhláška 261/2016

1. Svislý formát

- 1. Fotografie
- 2. Textové varování
- 3. Informace o odvykání

2. Horizontální formát

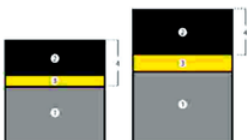
- 1. Fotografie
- 2. Textové varování
- 3. Informace o odvykání

3. Horizontální obzvlášť široký formát

- 1. Fotografie
- 2. Textové varování
- 3. Informace o odvykání

4. Svislý obrácený formát

- 1. Fotografie
- 2. Textové varování
- 3. Informace o odvykání
- 4. Odklápěcí víčko

Obrázek 23 Kombinované zdravotní varování – způsob uvedení, zdroj Vyhláška 261/2016

Obrázek 24 TPD 2 Kombinované zdravotní varování – svislý formát + svislý obrácený formát (přechodné ustanovení), zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 25 TPD 2 Kombinované zdravotní varování – svislý formát + svislý obrácený formát, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 26 TPD1, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Příloha č. 6

Obrázek 27 TPD2 Zdravotní varování na bezdýmých tabákových výrobcích, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Příloha č. 7

Obrázek 28 Nepříměrené označení specializované provozovny, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 29 Nepříměšené označení specializované provozovny, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 30 Ukazování "otevření krabičky" - samostatné cigarety, zdroj: vlastní obrázek, 2020

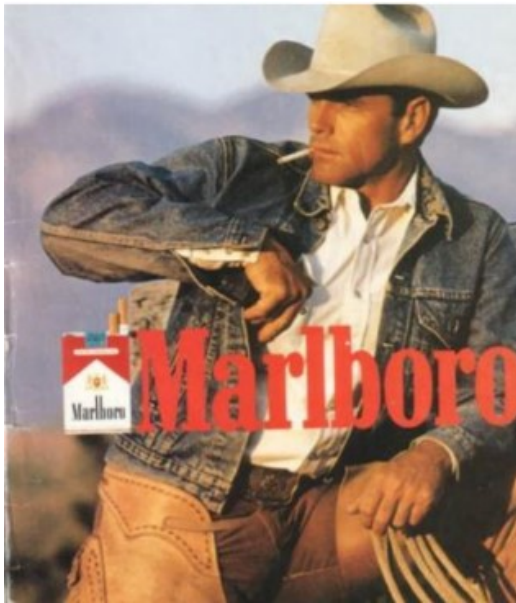

Obrázek 31 Přiměřené označení specializované provozovny, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Obrázek 32 Přiměřená reklama ve výkladní skříni specializované provozovny, zdroj: vlastní obrázek, 2020

Příloha č. 8

Obrázek 33 Historická reklama (Marlboro), zdroj: (WordPress, 2010)

Obrázek 37 Historická reklama (Viceroy longs 1969), zdroj: interní dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

Obrázek 34 Historická reklama (Viceroy), zdroj: interní dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

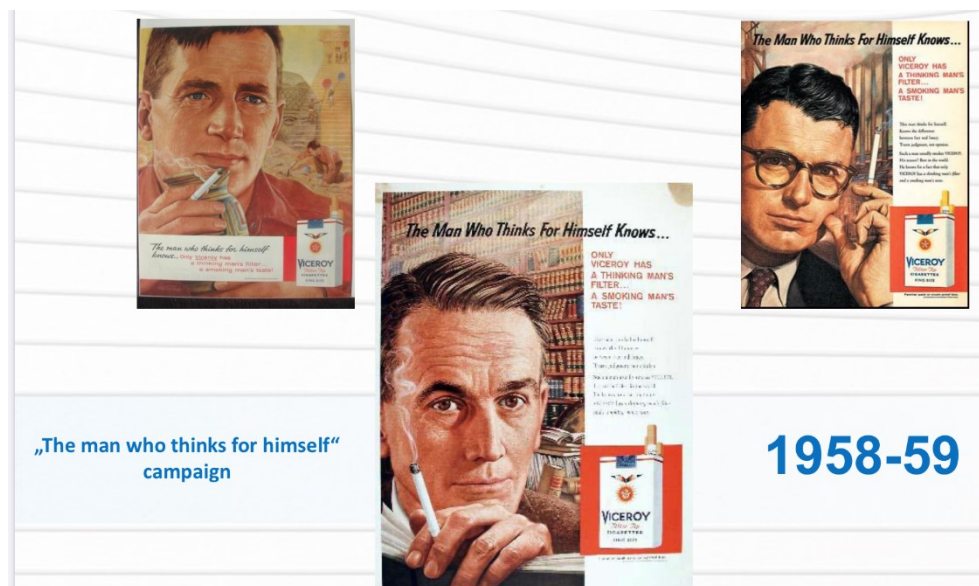
Obrázek 36 Historická reklama (Viceroy kampaň F1 1970), zdroj: interní dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

„Viceroy's got the taste that's right“
campaign

1963

Obrázek 38 Historická reklama (Viceroy kampaň 1963), zdroj: interní dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

„The man who thinks for himself“
campaign

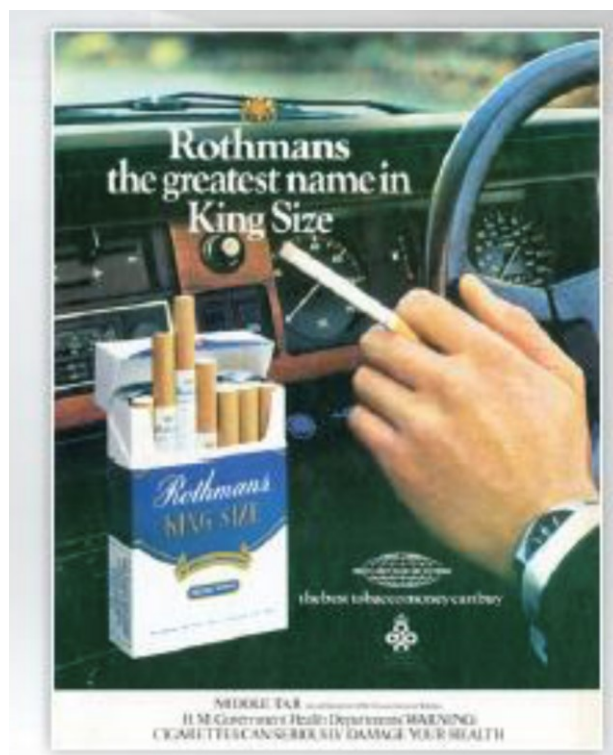
1958-59

Obrázek 39 Historická reklama (Viceroy kampaň 1958-1959), zdroj: interní dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

1925 First Active promotion

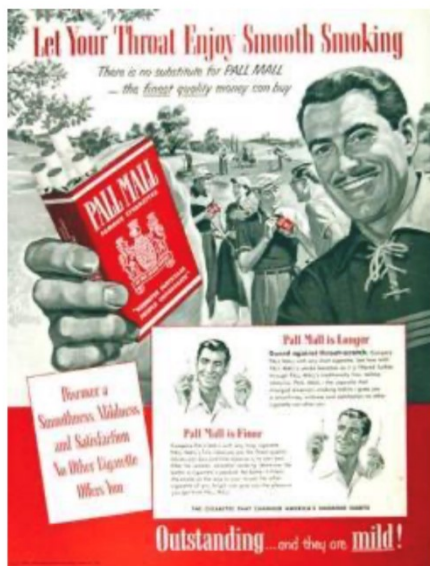

Obrázek 41 Historická reklama (Pall Mall), zdroj: interni dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

Obrázek 40 Historická reklama (Rothmans), zdroj: interni dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

1939 Pall Mall invents the first ever King-Size cigarette!

Obrázek 43 Historická reklama (Pall Mall 1939), zdroj: interni dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

1971 First Pall Mall with Filter is introduced

Obrázek 42 Historická reklama (Pall Mall 1971), zdroj: interni dokumenty společnosti British American Tobacco (Czech Republic), s.r.o., 2020

Příloha č. 9 + příloha č. 14

Obrázek 44 Zákaz kouření, zdroj: OchrZdravZ

Příloha č. 10 + příloha č. 15

Obrázek 45 Kouření povoleno, zdroj: OchrZdravZ

Obrázek 46 Stavebně oddělení prostory pro kuřáky a nekuřáky, zdroj: OchrZdravZ

Zákaz prodeje mimo tyto místa: (na těchto místech lze, pokud není vyloučeno v pravém sloupci)	Absolutní zákaz prodeje (bez ohledu na levý sloupec):
prodejna specializovaná na prodej tohoto zboží	ve zdravotnickém zařízení a v prostorech souvisejících s jeho provozem
prodejna, která je potravinářským podnikem	ve škole a školském zařízení
prodejna s převažujícím sortimentem denního a jiného periodického tisku	v zařízení sociálně-právní ochrany dětí
provozovna stravovacích služeb	v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let
ubytovací zařízení	v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení
stánek s občerstvením	na akci určené převážně pro osoby mladší 18 let
stánek pevné konstrukce s převažujícím sortimentem denního a jiného periodického tisku	v dopravním prostředku určeném pro veřejnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravního prostředku letecké dopravy
stánek specializující se na prodej tohoto zboží umístěný uvnitř stavby určené pro obchod a dopravní prostředek letecké dopravy	v prodejně s převažujícím sortimentem zboží určeného pro osoby mladší 18 let
prostředek komunikace na dálku, pokud je vyloučen prodej zboží osobám mladším 18 let systémem ověřování věku (další podmínky v zákoně)	prostřednictvím prodejního automatu, nelze-li vyloučit prodej těchto výrobků osobě mladší 18 let (za tím účelem musí prodejce prodávající prostřednictvím automatu zajistit ověření věku kupujícího osobou k tomu určenou)

Tabulka 2 Místa prodeje tabákových výrobků, zdroj: vlastní tvorba, 2020

Příloha č. 17

KDE	Zákaz <u>kouření</u> :	Zákaz <u>užívání elektronických cigaret</u> :	Zákaz <u>užívání zahříváných tabákových výrobků</u> :
ve veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření (obchodní centra, haly, předsálí, úřady, ...)	ANO	ANO	ANO
v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření	ANO	ANO	ANO
na nástupišti, v přístřešku a čekárně veřejné dopravy	ANO	ANO	ANO
v dopravním prostředku veřejné dopravy (MHD, vlaky, autobusy, ...)	ANO	ANO	ANO
ve zdravotnickém zařízení a v prostorech souvisejících s jeho provozem, s výjimkou stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření (nemocnice, kliniky, rehabilitační centra, ...)	ANO	ANO	ANO
v zařízení sociálně-právní ochrany dětí, v provozovně, kde je provozována živnost, jejímž předmětem je péče o děti do 3 let, v prostoru, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, nebo v zařízení, kde je uskutečňována mimoškolní výchova a vzdělávání, nezařazeném do rejstříku škol a školských zařízení (kroužky pro děti, družiny, ...)	ANO	ANO	ANO
v prostoru dětského hřiště a sportoviště určeného převážně pro osoby mladší 18 let	ANO	ANO	ANO
ve škole a školském zařízení (vysoké školy)	ANO	ANO	ANO
ve vnitřním prostoru všech typů sportovišť (stadiony, gymnastická hala, bazén, ...)	ANO	ANO	ANO

ve vnitřním zábavním prostoru, jako je kino, divadlo, výstavní a koncertní síň a sportovní hala, a dále v jiném vnitřním prostoru po dobu pořádání kulturní a taneční akce	ANO	ANO	ANO
ve vnitřním prostoru provozovny stravovacích služeb, (restaurace, bary, ...). Omezení se nevztahuje na s prostory pro užívání vodních dýmek.	ANO	NE	NE
v prostoru zoologické zahrady, s výjimkou vnějších prostor, které provozovatel zoologické zahrady ke kouření vyhradí	ANO	NE	NE

Tabulka 3 Zákaz kouření a užívání elektronických cigaret a zahřívanych tabákových výrobků, zdroj: vlastní tvorba: 2020

Příloha č. 18

Obrázek 48 Vzor č. 1 - tabáková nálepka pro cigarety, zdroj: Vyhláška č. 110/2018 Sb.

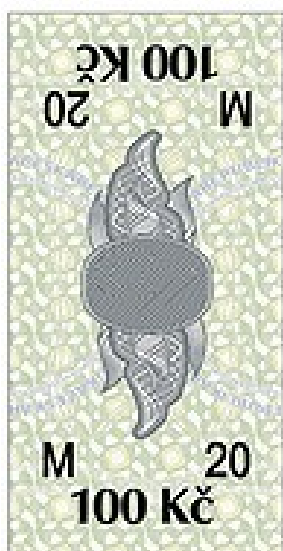

Obrázek 49 Vzor č. 1 - tabáková nálepka pro doutníky a cigarillos, zdroj: Vyhláška č. 110/2018 Sb.

Obrázek 47 Vzor č. 1 - tabáková nálepka pro tabák ke kouření., zdroj: Vyhláška č. 110/2018 Sb.

Příloha č. 19

Obrázek 50 Vzor č. 2 - tabáková nálepka pro cigarety, zdroj: Vyhláška č. 110/2018 Sb.

Obrázek 52 Vzor č. 2 - tabáková nálepka pro doutníky a cigarillos, zdroj: Vyhláška č. 110/2018 Sb.

Obrázek 51 Vzor č. 2 - tabáková nálepka pro tabák ke kouření, zdroj: Vyhláška č. 110/2018 Sb.

Příloha č. 20

Vyobrazení č. 1: Tabáková nálepka pro jednotkové balení cigaret

Vyobrazení č. 2: Tabáková nálepka pro jednotkové balení doutníků a cigarillos

Vyobrazení č. 3: Tabáková nálepka pro jednotkové balení tabáku ke kouření

Vyobrazení č. 4: Tabáková nálepka pro jednotkové balení zahřívávaných tabákových výrobků

Obrázek 53 Vyobrazení tabákové nálepky, zdroj: Vyhláška 82/2019

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použité literatury

Bakeš, Milan, a další. 2012. Finanční právo. místo neznámé : C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7.

High, Hugh. 1999. *Does Advertising Increase Smoking?* 1999. ISBN 0-255 36423-7.

Novaková, JUDr. Eva a Jandová, Ing. Venuše. 2006. *Reklama a její regulace.* Praha : Linde Praha, a.s., 2006. ISBN 80-7201-601-0.

Winter, JUDr. Filip. 2007. *Právo a reklama v praxi.* Praha : Linde Praha, a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-654-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

Cancer Institute NSW. 2020. Plain packaging cigarettes. *Cancer Institute NSW.* [Online] 2020. <https://www.cancer.nsw.gov.au/how-we-help/cancer-prevention/stopping-smoking/plain-packaging-cigarettes>.

Chapman, Simon. 2012. The Case for a Smoker's License. *journals.* [Online] 2012. <https://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1001342>.

Evropská komise. 2012. Otázky a odpovědi: návrh nového předpisu EU o tabákových výrobcích. *europa.* [Online] 2012. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_12_1005.

Forum Media, s.r.o. 2007. Zákon o regulaci reklamy novelizován. *Marketing & Media.* [Online] 2007. <https://mam.cz/zpravy/2007-05/zakon-o-regulaci-reklamy-novelizovan/>.

Generální ředitelství cel. 2017. informace pro cestující. *celní správa .* [Online] 2017. <https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-jihomoravsky-kraj/Stranky/informace-pro-cestujici.aspx>.

KUČEROVÁ, JARMILA. 2015. VLIV MARKETINGOVÝCH AKTIVIT VÝROBCŮ TABÁKOVÝCH PRODUKTŮ NA NEZLETILÉ. [Online] 2015. <https://hygiena.szu.cz/pdfs/hyg/2016/01/08.pdf>.

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost. 2019. Na elektronické cigarety včetně tzv. IQOS se vztahuje zákaz kouření. *koureni-zabiji*. [Online] 2019. <https://www.koureni-zabiji.cz/article/blog/na-elektronicke-cigarety-vcetne-tzv.-iqos-se-vztahuje-zakaz-koureni/>.

Tobacco Tactics. 2020. EU Tobacco Products Directive Revision. *tobaccotactics*. [Online] 2020. <https://tobaccotactics.org/wiki/eu-tobacco-products-directive-revision/>.

—. **2020.** Plain Packaging in Australia. *Tobacco Tactics*. [Online] 2020. <https://tobaccotactics.org/wiki/plain-packaging-in-australia/>.

Šimáková, Lucie. 2016. Regulace užívání tabákových výrobků. [Online] 2016. [file:///C:/Users/elisk/Downloads/DPTX_2014_1_11220_0_321651_0_160829%20\(7\).pdf](file:///C:/Users/elisk/Downloads/DPTX_2014_1_11220_0_321651_0_160829%20(7).pdf).

WHO. 2020. The Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control. *FCTC*. [Online] 2020. <https://www.who.int/fctc/cop/governance/en/>.

WordPress. 2010. Joe Camel vs. The Marlboro Man. *Hollywood Hates Me*. [Online] 2010. <https://hollywoodhatesme.wordpress.com/2010/01/25/joe-camel-vs-the-marlboro-man/>.

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích

Zákon č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy

Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních

Zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele

Zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu

Zákon č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů

Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákona č. 587/1992 Sb. České národní rady ze dne 20. listopadu 1992 o spotřebních daních

Zákon č. 526/1990 Sb. o cenách

Vyhláška č. 261/2016 Sb. o tabákových výrobcích

Vyhláška č. 82/2019 Sb. o tabákových nálepkách

Vyhláškou č. 325/1997 Sb. Ministerstva zemědělství, kterou se provádí § 18 písm. a), d), j), k), l) a m) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro tabákové výrobky

Vyhláška č. 344/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky

Vyhláška č. 11/1994 Sb. Ministerstva financí, kterou se stanoví podrobnosti ke značení některých tabákových výrobků

Vyhláška č. 467/2003 Sb. o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků

Vyhláška č. 110/2018 Sb. o tabákových nálepkách

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků

ROZHODNUTÍ KOMISE ze dne 5. září 2003 o používání barevných fotografií nebo jiných ilustrací jako zdravotních varování na baleních tabákových výrobků

ROZHODNUTÍ KOMISE 26/V/2005 o elektronické knihovně vybraných zdrojových dokumentů, které obsahují barevné fotografie nebo jiné ilustrace pro každé z dalších varování uvedených v příloze I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/37/ES

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2003/33/ES ze dne 26. května 2003 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky

SMĚRNICE RADY 92/79/EHS ze dne 19. října 1992 o sblížení daní z cigaret,

SMĚRNICE RADY 92/80/EHS ze dne 19. října 1992 o sblížení daní z jiných tabákových výrobků než cigaret

SMĚRNICE RADY 95/59/ES ze dne 27. listopadu 1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků

SMĚRNICE SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání

DIRECTIVE 98/43/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 6 July 1998 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to the advertising and sponsorship of tobacco products,

DOPORUČENÍ RADY ze dne 30. listopadu 2009 o nekuřáckém prostředí

SMĚRNICE RADY 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků

ZPRÁVA KOMISE RADĚ o směrnici 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, 2018

World Health Organization: WHO FRAMEWORK CONVENTION ON TOBACCO CONTROL

Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Ústavního soudu Pl. ÚS 7/17

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. As 75/2007-53

Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 10 As 413/2019-49

Rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu čj. 5062/10/04420

Rozhodnutí Evropského soudního dvora C-638/15

Rozsudek Soudního dvora C-376/98

SEZNAM PŘÍLOH

Obrázek 1- Seznam zdravotních varování	92
Obrázek 2 - Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů	93
Obrázek 3 Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů	94
Obrázek 4 Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů	94
Obrázek 5 Elektronická knihovna vybraných zdrojových dokumentů	95
Obrázek 6 Sáček s plochým dnem	98
Obrázek 7 Sáček s plochým dnem s TPD2	98
Obrázek 8 Sáček s plochým dnem s TPD2	98
Obrázek 9 Sáček s plochým dnem s TPD2	98
Obrázek 10 Stojací sáček	99
Obrázek 11 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD2	100
Obrázek 12 Sáček s ovinovacím přehybem	100
Obrázek 13 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD2	100
Obrázek 14 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD2	100
Obrázek 15 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD1	101
Obrázek 16 Sáček s ovinovacím ohybem s TPD1	101
Obrázek 17 Kombinované zdravotní varování – knihovna 1	102
Obrázek 18 Kombinované zdravotní varování – knihovna 1	102
Obrázek 19 Kombinované zdravotní varování – knihovna 2.....	102
Obrázek 20 Kombinované zdravotní varování – knihovna 2.....	102
Obrázek 21 Kombinované zdravotní varování – knihovna 3.....	103
Obrázek 22 Kombinované zdravotní varování – knihovna 3.....	103
Obrázek 23 Kombinované zdravotní varování – způsob uvedení.....	104

Obrázek 24 TPD 2 Kombinované zdravotní varování – svislý formát + svislý obrácený formát (přechodné ustanovení)	104
Obrázek 25 TPD 2 Kombinované zdravotní varování – svislý formát + svislý obrácený formát	105
Obrázek 26 TPD1	105
Obrázek 27 TPD2 Zdravotní varování na bezdýmých tabákových výrobcích	106
Obrázek 28 Nepřiměřené označení specializované provozovny.....	106
Obrázek 29 Nepřiměřené označení specializované provozovny.....	107
Obrázek 30 Ukazování "otevření krabičky" - samostatné cigarety.....	107
Obrázek 31 Přiměřené označení specializované provozovny	108
Obrázek 32 Přiměřená reklama ve výkladní skříni specializované provozovny.....	108
Obrázek 33 Historická reklama (Marlboro)	109
Obrázek 34 Historická reklama (Viceroy kampaň 1963).....	109
Obrázek 35 Historická reklama (Viceroy kampaň F1 1970)	109
Obrázek 36 Historická reklama (Viceroy)	109
Obrázek 37 Historická reklama (Viceroy longs 1969).....	109
Obrázek 38 Historická reklama (Viceroy kampaň 1963).....	110
Obrázek 39 Historická reklama (Viceroy kampaň 1958-1959).....	110
Obrázek 40 Historická reklama (Rothmans)	111
Obrázek 41 Historická reklama (Pall Mall 1939)	111
Obrázek 42 Historická reklama (Pall Mall)	111
Obrázek 43 Historická reklama (Pall Mall 1971)	111
Obrázek 44 Zákaz kouření	112
Obrázek 45 Kouření povoleno	112
Obrázek 46 Stavebně oddělení prostory pro kuřáky a nekuřáky.....	113
Obrázek 47 Vzor č. 1 - tabáková nálepka pro tabák ke kouření.	115

Obrázek 48 Vzor č. 1 - tabáková nálepka pro cigarety	115
Obrázek 49 Vzor č. 1 - tabáková nálepka pro doutníky a cigarillos	115
Obrázek 50 Vzor č. 2 - tabáková nálepka pro cigarety	116
Obrázek 51 Vzor č. 2 - tabáková nálepka pro tabák ke kouření	116
Obrázek 52 Vzor č. 2 - tabáková nálepka pro doutníky a cigarillos	116
Obrázek 53 Vyobrazení tabákové nálepky.....	116
Tabulka 1 Transpozice TPD2.....	97
Tabulka 2 Místa prodeje tabákových výrobků	113
Tabulka 3 Zákaz kouření a užívání elektronických cigaret a zahřívaných tabákových výrobků	115

SEZNAM POUŽÍVANÝCH ZKRATEK

PoTabZ	Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích
RekZ	Zákon č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy
OchrZdravZ	Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
SpotřDaňZ	Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních
Vyhláška 261/2016	Vyhláška č. 261/2016 Sb. o tabákových výrobcích
Vyhláška 82/2019	Vyhláška č. 82/2019 Sb. o tabákových nálepkách
Vyhláška 325/1997	Vyhláškou č. 325/1997 Sb. Ministerstva zemědělství, kterou se provádí § 18 písm. a), d), j), k), l) a m) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro tabákové výrobky
Vyhláška 344/2003	Vyhlášky č. 344/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky na tabákové výrobky
TPD2	SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2014/40/EU o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků
TPD1	SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/37/ES ze dne 5. června 2001 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových výrobků
Směrnice 2011/64/EU	SMĚRNICE RADY 2011/64/EU o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků
Směrnice 2003/33/ES	SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2003/33/ES o sblížení právních a správních předpisů členských

států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství
souvisejícího s tabákovými výrobky

FCTC

WHO Framework Convention on Tobacco Control

Název diplomové práce:

Regulace tabákových výrobků

Abstrakt:

Předložená diplomová práce je zaměřena na problematiku regulace tabákových výrobků. Cílem práce je analýza jednotlivých hmotněprávních předpisů regulujících tabákové výrobky, a to tak, aby práce vytvořila komplexní přehled hmotného práva upravující celý „životní cyklus“ tabákových výrobků, od výroby ke spotřebiteli. V první kapitole práce je popsána metodologie a existující literatura poskytující čtenáři přehled o hlavních tématech práce a klíčových zdrojích, ze kterých bylo možné při psaní práce vycházet. Druhá kapitola se věnuje historickému vývoji a platnému právu na evropské a mezinárodní úrovni. Následující kapitoly se zabývají postupně regulací tabákových výrobků. Kapitola 3 se velmi detailně zabývá regulací samotného produktu (tedy jeho vzhledem, požadavky na jeho balení, informační povinností i požadavky na sledovatelnost a vyhledatelnost výrobků). V Čechách poměrně benevolentní regulace reklamy na tabákové výrobky je obsažena v kapitole 4. Otázka omezení užívání a prodeje tabákových výrobků je možné nalézt v kapitole 5, včetně nedávno zavedeného zákazu kouření ve vnitřních prostorách restaurací, barů, kaváren a dalších. Pro komplexnost práce se poslední kapitola zaměřuje na spotřební daň z tabákových výrobků, a to jak tradičních, tak těch, které se v poslední době nově na trhu objevují. Na začátku každé kapitoly je pozornost věnována krátkému historickému vývoji, zejména právním předpisům bezprostředně předcházejícím současné úpravě. Práce je zaměřena jak na účinnou legislativu, kde se snaží nastínit problémy a nedostatky, které tato současná právní úprava přináší, tak na nově připravovanou právní úpravu, která se snaží s těmito nedostatky vypořádat. Práce je proložena praktickými příklady, které by měly názorně demonstrovat povinnosti vyplývající z právních předpisů a některá úskalí, která výklad předmětné regulace přináší.

Klíčová slova:

Tabákové výrobky, reklama, kouření

Title of the Master's Thesis:

Tobacco Products Regulation

Abstract:

The submitted diploma thesis focuses on the issue of tobacco products regulation. The aim of the work is to analyse substantive law governing tobacco products in all its aspects so that the work provides a comprehensive overview of substantive law with regards to tobacco product's "life cycle", from production to consumer. The first chapter describes the methodology and existing literature, providing the reader with an overview of key sources on which it was possible to base the writing of the work. The second chapter deals with historical developments and applicable law at the European and international level. The following chapters deal with the individual aspects of tobacco product's regulation. Chapter 3 deals in great detail with the regulation of the product itself (i.e. product layout, content and ingredients, requirements for its packaging, and requirements for traceability and traceability of products). In the Czech Republic relatively benevolent regulation of tobacco products advertising is covered in Chapter 4. The issue of restrictions on use and sale of tobacco products can be found in Chapter 5, including the recently introduced ban on smoking in restaurants, bars, cafes and similar premises. To provide full overview, the last chapter focuses on excise tax on tobacco products, for both traditional and those that have recently appeared on the market. At the beginning of each chapter, attention is paid to a brief historical development, especially the legislation immediately preceding the current regulation. The work is focused on both effective legislation, where it tries to outline the problems and shortcomings that this current legislation brings, as well as on the legislation currently being prepared, that seeks to minimize existing deficiencies. The work is interspersed with practical examples that should demonstrate the obligations arising from the legislation and some of the pitfalls that the interpretation of the regulation in question brings.

Key words:

Tobacco Products, Advertisement, Smoking